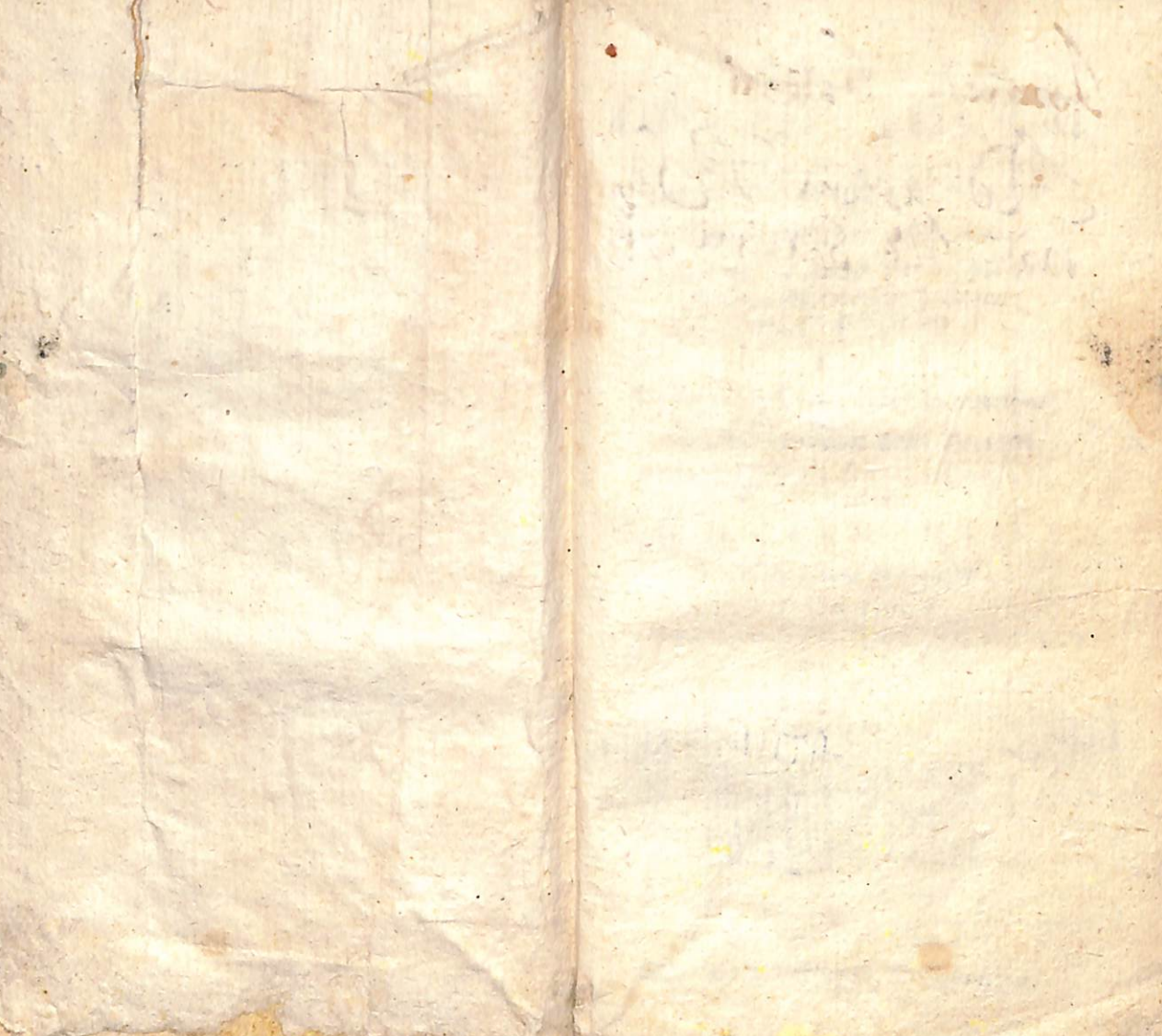

~~Joannis~~ Sattini
Ad usum P. Sann
nis Me Sattini 1779

TA
1367

GATTINI
R
328

SACRVM
ENCHIRIDIVM

EA, QUÆ AD SACRIFICIVM MISSÆ
SPECTANT, OB OCVLOS PONENS.

Rubricas Missæ priuatæ elucidans,
*De Celebratione coram Sanctissimo Sacra-
mento, De eiusdem Exposi-
tione, & Depositione.*

E T

De Cultu SS. Cruci exhibendo pertractans.

Denique coronant Opus Decreta

ALEXANDRI sel. record. PAPÆ VII.
Et Edictum

SS. D. N. CLEMENTIS IX.

De Celebratione Missarum.

AVCTORE

HIPPOLYTO TONELLIO

Metropolitani Florentinæ Beneficiato, Congre-
gationis Iesu Salvatoris Presbytero, Pro-
thonotario Apostolico, & Sacræ Theo-
logiæ Doctore.

VENETIÆ
1779

VENETIIS, M. DC. LXXCI.

Thypis Zaccariæ Conzatti.

Superiorum Permissu, & Privilegio,

Biblioteca Provinciale
MATERA
cl. Sin. 712

PRÆFATIO

AD LECTOREM.

VERBUM Maternum,
quod linguas infan-
tium facit esse diser-
tas, per Prophetam
suum Oseam cap. 4. ita
locutum est, Quia tu scientiam re-
pulist, repellam te, ne Sacerdotio
fungaris mihi. Cuius Terribilis Sen-
tentia ad evitandum discrimen: quid
potissimum præstare debent Sacerdotes,
nisi ut ea, quæ ad præcipuum Sacer-
dotij munus, hoc est ad Sacrificium
Missæ ritè peragendum spectant, se-
dulò addiscant? Hinc factum est, ut
ad alienam, & propriam utilitatem
Libellum hunc, qui ad instar Enchiri-
dij præ manibus haberi possit, conscri-
pserim. In eo, quæ ad Sacras Ceremo-
nias

nias pertinent, ex nobilioribus earum
Magistris: quæ verò ad conscientiam,
ex magni nominis Theologis sumpsi. Si
quando benigniorem sequi opinionem
me videris, ne factum credas ad re-
uerentiam tanto Sacrificio debitam
minuendam, sed eò prorsus consilio,
ut, quando sese casus obtulerit, beni-
gniore fretus opinione potius celebres,
quàm strictiorem nimis religiosè se-
cutus à Sacro peragendo abstineas. Si
multa adhuc in hoc Libello desideres,
velim sis memor, Iliadem vix posse
in nuce. Si quid erit, quod placeat
fruere: si quid minus, æque animo sus-
tine, & boni consule, contentus acci-
pere pio renitorem, & gloriam pro-
copia.

Ad intelligentiam sequentium
carminum, sciendum est, Aucto-
rem in prima editione dictum esse
Theophilum Pytonillum.

ENCHIRIDIUM SACRVM

Impuras ergo quisquis habes manus,
defæcato, aut factum tibi minimè putato?

At at parum hoc opus si contrectare
fas est,

admirari ne desinas,
pretiosi veluti exiguitatem lapilli
porphyreticam nobilitate molem exu-
perantis.

Paruus equidem hic Liber est,

magna profectò,

ECCLESIASTICORVM RITVVM

præcipua nempe præcepta complectens:

Annon utraque manu,

nec ieiunc, nec oscitar ter verendus?

Oleopys spectabili charitati coniunctam

Διδασκαλιαν suspicito,

qua tot grauiorum Auctorum sententias,

qua proprias triplici, terque pulchro,

tradit, explicat ordine;

vt Lector dignus,

sanctioribus Cæremonijs instruaris,

vt instructus dignè res diuinas agere queas,

O piam eruditionem, & eruditam pietatem!

Tanto huic operi,

CLARISS. VIRO ARCHIPRESB. SOLDANIO

iure merito dicato

ecquid augurari mihi liceat?

Omnium quippe plausum, immortalitatem.

D. Caroli Puccetti.

AD SACERDOTE M
PARÆNESIS.

HVC Myſta, huc magni ſemper mihi Numinis
inſtar,
Si venant e animo gaudia quæris, ades;
Huc ades atque oculis librum hunc ſitientibus hau-
ri,
Quippe oculo hic debet non fugiente legi.
Magna quidem, magna ille aperit monumenta, ſed
iſtis,
[Heu meminiffe pudet] non bene nota Viris,
Quanta lues, nox quanta animis oſcuſa; petiſſent
Omnia, ſed vetuit Religionis amor.
Vicit amor, populiſ iamq; omnibus, omnibus vltro
Vulgandum terris nobile crevit Opus.
Humanam haud ego crediderim, certè imbuir illud
Quinta parte ſui nectaris ipſe Deus.
Magnum eſt poſſe legi, magnum poſſe iſta probari,
Maius vtroque tamen, quod licet iſta ſequi.

D. Vincentij de Filicata.

D. THEOPHILO
PYTHONILLO

Sacrum Enchiridium

In lucem edenti.

EPIGRAMMA.

STERPERE Appollineis hic non Pythona Sagittis.
Multa laboratus dat monumenta Liber.
Pythia fallentum referens reſponſa Deorum,
Quid conſulta canat, charta loqui prohibet.
Que Sacra Verbi potes veneranda in veſte Sacerdo-
Thure Deum placens, vota, preceſque ſeras.

Quos

Quos Superum ſupplex Aris imponat honores,
Ritibus haud leſis, pagina docta notat.
Omnia nominibus ſociando Theophile verum
Numen amas, tantum nomina verſa ſonant.
Vive diu Codex, longæva gloria Famæ,
Te vult æternos vivere poſſe dies.

R. D. Thoma Bologneſi.

In Libri Inſcriptionem, eiſque Authorem
EPIGRAMMA.

SACRUM E' *ἱερὸν*, fert nomen fronte Libel-
lus;
Semper volue; Deum diſce ſacrare Deo.
Author quis? THEOPHILVS PYTONILLVS,
vtrumque
Cenſe, Deo, perdens Damona, carus, habes.

D. Michaelis Ermini.

Sacerdoti Iudæo Chriſtianum Sacerdotem
præſtare.

EPIGRAMMA.

NOMEN Iehoue geſtabat fronte Sacerdos,
Vera, ex gemmato pectore, fata canens.
Myſta Dei, glutit Chriſti ſacra membra;
cruorem,
Fata, Deo plenus, nobiliora canens;
Cedant priſca nouis: qualis ſit, noſce, Sacerdos,
Alter fronte Deum, pectore & alter habet.

Eiſdem.

INDEX.

LIBRORVM, CAPITYM, ET SS.

Quae in hoc opusculo continentur.

LIBER PRIMVS.

*In quo praemittitur explicatio eorum, quae ad
Sacrificium Missae necessaria sunt.*

CAPVT PRIMVM.

De ijs, quae spectant ad ipsum Sacerdotem
celebraturus.

paragr. 1. De obligatione celebrandi, & Con-
fessione praemittenda. pag. 1

par. 2. Quando liceat sine praui Confessione ce-
lebrare. 2

par. 3. De Ieiunio naturali ad celebrationem re-
quisito. 14

par. 4. De eo, qui dubitat, an sit ieiunus. 19

par. 5. Qua hora incipiat ieiunium. 21

par. 6. Quando non ieiuno liceat celebrare, (vbi
aliqua de Viatico, & Extrema vnctione.) 21

par. 7. De Matutini recitatione ante Missam. 23

par. 8. De hora recitandi Matutinum. 29

par. 9. De Ministro Sacr. Missae necessario. 35

par. 10. De Pileoli vsu in Missa, & extra Missam
& de Bireto. 35

Sect. 1. Pileoli vsus in Missa. 35

Sect. 2. Pileoli vsus extra Missam. 37

Sect. 3. Bireti vsus. 38

par. 11. De Annuli vsu. 38

par. 12. Quando liceat pluries eodem die Missam
celebrare, interrompere, vel à principio re-
petere. 40

Sect. 1. De multiplici Celebratione. 41

Sect. 2. De

INDEX

Sect. 2. De interruptione, & repetitione Missae.
43

CAPVT SECVNDVM.

De hora celebrandi, loco, Altari, &
eius ornatu.

par. 1. Qua hora liceat celebrare. 45

par. 2. De loco, vbi nonnulla de Oratorijs priua-
tis. 52

par. 3. De Altari. 58

par. 4. Quando Altare excreetur. 52

par. 5. De Mappis, seu Tobaleis. 62

par. 6. De Cruce. 63

par. 7. De Lumine. 64

par. 8. De Missali. 65

par. 9. De reliquo Altaris ornatu. 69

CAPVT TERTIVM.

De ceteris ad Sacrificium Missae
necessarijs.

par. 1. De Calice, & Patena. 67

par. 2. Quando Calix, & Patena amittant con-
secrationem. 74

par. 3. De Corporali, & Palla. 76

par. 4. De Purificatione. 77

par. 5. De Lotione Sacrorum, & eorum contactu. 78

par. 6. De Sacerdotalibus Indumentis. 79

par. 7. Quis possit Altaria, & Calices consecrare,
& Sacerdotalia Indumenta benedicere. 82

par. 8. Facultas benedicendi Sacra Indumenta an
possit delegari. 85

par. 9. Sacerdotalia Indumenta quando amittant
benedictionem. ibid.

par. 10. An Sacerdotalia Indumenta, & alia adhi-
bita ad Sacrificium ante benedictionem,
remaneant benedicta. 89

par. 11. Qua-

I N D E X

- par. 11. Quale peccatum sit uti Vitis, & Vestibus
Sacris ad usus prophetas. 89
par. 12. De Coloribus Paramentorum. 90
Tabella horaria Ortus Solis, Meridiei, & Mediæ
Noctis horologio rotali accommodata. 96

LIBER SECVNDVS.

*In quo traditur Ritus seruandus in Celebra-
tione Missæ priuati.*

CAPVT VNICVM.

- Continens Miscellanea spectantia ad Missam
108
Tit. 1. De Preparatione Sacerdotis, [vbi de Cle-
ricali Tonsura.] 139
Tit. 2. De Ingressu Sacerdotis ad Altar. 149
Tit. 3. De Principio Missæ, & Confessione facien-
da. 155
Tit. 4. De Introitu, Kyrie, & Gloria in excelsis.
163
Tit. 5. De Oratione. 167
Tit. 6. De Epistola, Graduale, & alijs vsque ad Of-
fertorium vbi de Publicationibus, & Con-
cione inter Solemnia.] 172
Tit. 7. De Offertorio, & alijs vsq; ad Canonem.
[vbi de Materia remota Euchar.] 176
Tit. 8. De Canone Missæ vsque ad Consecratio-
nem [vbi de applicatione Sacrificij, de For-
ma, & Intentione.] 195
Tit. 9. De Canone post Consecrationem vsque ad
Orationem Dominicam. 217
Tit. 10. De Oratione Dominica, & alijs vsque ad
Communione, [vbi de Communione
Populi, Infirmorum, Monialium, & de ijs,
quæ inter communicandum accidere pos-
sunt.] 220
Appendix de Purificatione Pixidis. 248
Tit. 11. De Communione, & Orationibus post
Communione dicendis. 249
Tit. 12. De Benedictione in fine Missæ, & Euan-
gelio. 261

I N D E X

- gelio S. Ioannis [vbi, Quod Sacerdos ex-
tra Sacrificium Missæ, & Administratio-
nem Sacramentorum non potest Populo
benedicere.] 251
Tit. 3. De ijs, quæ omittuntur in Missis pro De-
functis, [vbi de Absolutione Defunctorum
post Missam.] 258
Tit. 4. De Missa priuata coram Prælato in lo-
co suæ Iurisdictionis, [vbi, Quid facien-
dum à Celebrante, & Ministris, si inter for-
lenia adueniat Prælatus, seu Princeps.]
261

LIBER TERTIVS.

*In quo post multas obseruationes circa Mis-
sam traditur Ritus celebrandi coram SS.
Sacramento, de Expositione, & Depo-
sitione eiusdem, & de Cultu
SS. Crucis exhibendo.*

CAPVT PRIMVM.

Repetitio multorum, quæ sparsim in
II. Libro tradita, in vnum memo-
riz gratia colliguntur.

- par. 1. **D**E inclinationibus, & Genuflexionibus.
267
par. 2. De simplici capitis inclinatione. ibid.
par. 3. De mediocri capitis inclinatione. 269
par. 4. De profunda inclinatione. 270
par. 5. De Genuflexionibus. 271
par. 6. De his, quæ meminerit scire debet Sacerdos
274
par. 7. De his, quæ clara voce recitanda sunt. 275
par. 8. De his, quæ mediocri voce, & quæ secreto
recitanda sunt. 276
par. 9. Quoties Sacerdos seipsum signat in Missa.
277
par. 10

- par. 10. De percussione pectoris. 178
 par. 11. Quando tenendæ sunt manus iunctæ. ibid
 par. 12. Quoties Sacerdos stat inclinatus manibus
 iunctis super Altare positus. 179
 par. 13. Quoties tenendæ sunt manus extensæ, &
 eleuatur. 280
 par. 14. Quoties sunt manus extendendæ, eleuan-
 dæ, & statim iungendæ. ibid
 par. 15. Quoties eleuandi sunt oculi in Missa. 281
 par. 16. Quoties osculandum est Altare. 281

CAPVT SECVNDVM.

Ritus seruandus in Celebratione Missæ co-
 ram SS. Sacramento exposito. 282

- par. 1. Aliquæ obseruationes. 287
 par. 2. De Expositione Sanctissimi Sacramenti. 287
 par. 3. De Depositione eiusdem. 296
 par. 4. De Processione Sanctissimi Sacramenti, &
 alijs obseruatione dignis. 300
 par. 5. De qualitate paramentorum in diuersis Ex-
 positionibus SS. Sacramenti. 303

CAPVT TERTIVM.

- De cultu SS. Cruci exhibendo. 306
 Decretum SS. D. N. Alexandri VII. 314
 Aliud Decretum SS. D. N. Alexandri VII. 320
 Edictum SS. D. N. Clementis IX. 323

Multa denique sparsim in hoc Opusculo pertra-
 ctantur non minus curiosa, quam vtilia. Quæ om-
 nia, & me ipsum Sanctæ Matris Ecclesiæ Romanæ
 Iudicio, & Censuræ humilissime subijcio, palino-
 diam promptus recantare, si quid minus pie, præ-
 ter intentionem, fuerit dictum.

SACRI ENCHIRIDII

LIBER PRIMVS.

In quo præmittitur explicatio eorum,;
 quæ ad Sacrificium Missæ
 necessaria sunt.

CAPVT PRIMVM.

De ijs, quæ spectant ad ipsum Sacer-
 dotem celebraturum.

§. 1. De obligatione celebrandi, & de
 confessione præmittenda.

Rimum omnium libet in-
 quirere, an Sacerdos (seclu-
 sa omni alia obligatione) ex
 vi præcisa ordinis Sacerdo-
 talis teneatur aliquoties in
 anno sacrificium offerre.

Et quamuis communis, & probabilior
 sententia doceat teneri sub Mortali, quod
 probatur ex Epist. ad Hebr. 5. Omnis Ponti-
 fex, &c. pro hominibus constituitur, ut offerat
 sacrificia pro peccatis: & ex verbis Christi
 Lucæ 22. Hoc facite in meam commemora-
 tionem. Contrarium tamen docent Gabriel,
 D. Bonau. Alensis, Victoria, Caiet. & alij
 apud Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 80. sect. 1.

quam opinionem ipse probabilem vocat, nec improbat. Quart. in rubr. Miss. in ap-
pen. de Sacrif. quæst. 3. punct. 1. Et plures re-
ferens sequitur Dian. part. 2. tract. 14. res. 19
ubi dicit, quod etiam in harendo contrariæ
opinionis sufficit ad vitandum mortale, si
ter, aut quater in anno celebret, præsertim
in die Nativitatis Domini, Paschatis, &
Pentecostes.

2 Sacerdos siue ex deuotione, siue ex
obligatione celebrans debet esse in gratia,
multo magis non irregularis, nec aliqua
censura irretitus.

3 Non sufficit, quod habens conscien-
tiam peccati mortalis se constituat in statu
gratiæ per contritionem, sicut sufficit ad
alia Sacramenta, & ministranda, & reci-
pienda; sed omnino requiritur confessio sa-
cramentalis. Ita communiter DD. ex *Trid.*
sess. 13. cap. 7. & can. 11.

*§. 1. Quando liceat sine prauia confessione
celebrare.*

¶ **C**um sola contritione saltem exi-
stimata celebrare licet (idem dicitur
de laico communicando) quoties duo
concurrunt, scilicet Vrgens necessitas, &
Defectus Confessarii.

2 Vrgens necessitas dicitur. Primo.

Instans mors siue ab intrinseco, siue ab
extrinseco, vel notabile damnum, vt mutila-
tio, amissio omnium, siue maioris partis
fortunarum, & similia. Secundo.

3 Scandalum, vel infamia vt quando hic
& nunc si sacerdos non celebret, qui adsunt
possunt

2. Quando lic. sine prau. conf. celeb. 3
possunt rationabiliter suspicari esse in mor-
tali. Sufficere etiam scandalum improprie
dictum, scilicet populi admirationem, de-
cet Fagund. cum alijs. 3. *Eccl. præcept. lib. 3.*
cap. 9. nu. 9. quem refert, & sequitur Quart.
in Rubric. Missal. part. 3. tit. 8. sect. 3. dub. 4.
caus. 2. si dicta admiratio coniuncta sit cum
gravi detractio, vel perturbatione, vel
alio simili incommodo. Sed opinio Fagund.
videtur posse absolute admitti, nam si con-
stat me esse celebraturum, & murmurante
populo renuam celebrare, suspicari pote-
runt me esse in mortali, & sic iam adest pe-
riculum infamiae, ad quam vitandam pos-
sum ex supradictis prauia contritione ce-
lebrare. Tertio.

4 Detrimentum siue spirituale, siue tem-
porale sui, vel proximi; Quod esse potest.
Primo.

Quando infirmus decessurus est sine via-
tico. Secundo.

Quando in die festo ipse Sacerdos, vel alij
non possunt adimplere præceptum. Tertio.

Si indigeat stipendio Missæ ad vitæ sub-
sistentiam, & aliqui apud Bonacc. tom. 1.
de Sacr. disp. 4. quæst. 6. punct. 1. nu. 23. exten-
dunt etiam ad satisfaciendum oneri Cap-
pellaniæ; qua in re idem Bonacc. licet non
dissentiat, nihilominus procedendū esse di-
cit cum grano salis, ne tam facilis aditus si-
ne prauia cōfessione celebrandi aperiatur.

5 Hæc dicta sunt de habente peccatum
mortale. Nam excommunicatus vel alia
censura irretitus non poterit celebrare, nisi

instante graui nocumento, quod à DD. explicatur Instant mors, grauis Infamia, Miffa inchoata: licet Vasquez, quem sequitur, de Lug. de *Enchar. disp. 14. sect. 5. n. 104.* dicit, se non inuenire differentiam, quam tamen inuenit Tambur. *Meth. comm. cap. 1. §. 6. num. 44.* sed quando adest vera necessitas poterit Sacerdos celebrare sine timore incidendi in suspensionem, vel irregularitatē.

6 Imo Laym. *lib. 3. de iust. tract. 3. part. 3. cap. 12. num. 6.* addit cum Nauarr. Catr. Gu-tier. & alijs, quod, si quis Sacerdos ex homicidio occulto fieret irregularis, & non celebrando patrati sceleris in suspicionem veniret cum vitæ periculo, vel graui dispēdio famæ, posset dispensationem super irregularitate petitam expectans interim peracta prius pœnitentia (hoc est cum praua contritione, si nō possit a peccato absolui) celebrare. Et hæc quoad vrgētē necessitatem.

7 Defectus verò Cōfessarij adesse dicitur.

I. Si habens facultatem non adsit, hoc est, (inquit Canus) si distet per tria miliaria; sed melius Suar. & Vasq. *tom. 3. quest. 80. disput. 208. cap. 2. num. 9.* docent non posse assignari certam distantiam, sed relinquendū prudentis iudicio pro qualitate temporis, & personæ. Potest enim dari casus, quo, licet adsit Confessarius in eadem Ecclesia, nihilominus adiri sine nota Infamiæ nō possit, vt quādo Laicus iam stat ad linteum Altaris cum alijs communicaturus, vel Sacerdos in Sacrificia sacris vestibus est indutus; vel iam ad Altare Missam incepit, nec potest

§. 2. Quando lic. sine prau. conf. celeb. test sine nota infamiæ diuertere, nec Cōfessarium accersere. Quæ nota infamiæ semper ex Villalob. apud Tambur. *loc. mox citand.* rationabiliter timeri potest, cum Laicus cum alijs cōmunicat; Imò quoad Sacerdotem idem Tambur. *Meth. Comm. cap. 1. §. 10. n. 75.* dictam infamiam agnoscit, etiam si solus Minister adsit, & ipse puer; vbi celebrantem non teneri deliquium fingere defendit, etiam si contritionē elicere nequeat.

Et quod Sacerdos iam ad Altare Missa inchoata, non teneatur, etiam si posset sine nota Confessarium accersere, vel Sacrificiū omittere, defendit Leand. *tom. 2. de Sacrif. tract. 7. de Enchar. disp. 7. q. 16. & 17.* vbi addit cum aliquibus hoc fieri posse, etiam Missa non incepta.

8 Dicunt tamen DD. cum Laym. *lib. 5. tract. 4. cap. 6. n. 5.* quod si caneret Missam, teneretur Diacono facultatem habenti confiteri, dum *Gloria*, vel *Credo* cantatur, vel Concio habetur; sed non video quomodo id fieri possit sine nota, in præsencia Subdiaconi, & aliorum, qui ministrant; semper enim possunt id aduertere, & de mortali suspicari.

9 Hic obiter nota, quod tam Sacerdos, quam Laicus, qui ante Communionem recordatur peccati mortalis, non de nouo cōmissi, sed in vltima confessione sine culpa obliti, nec sine nota re dire possunt ad Confessarium, non tenentur actum contritionis elicere, cum iam sit tale peccatum indirectè absolutū, sed solum remaneat onus illud pri-

ma vice cōfiteri, vt directē absoluat. Ita contra Henríquez affirmat Franc. Verde in *posi. select. contra Crespinum à Borgia quæst. 8. Corol. 77.* ratio est, quia peccatum illud est indirectē absolutum, & ille constitutus in gratia: quod verum est, si dolor, sub quo facta est præterita confessio, fuit vniuersalis, vel ex motiui vniuersali, alioquin cum ad tale peccatum oblitum non extenderetur, nouo actu contritionis esset opus.

Imò non teneri iterum ante Communio- nem confiteri, etiam si commodè Confessarius possit adiri, docent Reginald. Præposit. Garz. Ferrantini & Corneius relati ab eodē Francisco Verde *quæst. 8. Corol. 188.* Quam opinionem, & idem Verde probat ex Trident. Inquit tamen, quod alijs communissime non placuit, & Dian. *part. 1. r. tract. 8. res. 40.* ait expunctam esse ab operibus Cornei per inquisitionem Hispanicam.

10 Nihilominus eam aliquādo Confessarius sequi poterit, saltem pro scrupulosis; Et Tamb. *Meth. Comm. cap. 1. §. 8. num. 63.* cum alijs admittit hanc opinionem etiam pro eo, qui iam accessit ad linteum cōmunionis, etiam si sine nota possit recedere.

11 Quod autem non teneatur elicere nouum actum doloris, etiam quando illud peccatum oblitum subiaceret clauibus, docet cum Dicastill. De Lug. Ledesm. & Dian. idem Verde *loc. cit. Corol. 77. n. 428.*

12 Quod etiam extenditur ad Confessionem de peccatis alias rite confessis; scilicet sufficere actum doloris elicatum in prima
con-

§. 2. Quando lic. sine prau. conf. celeb. 7 confessione, & nondum retractatum, de quo fufius infra.

Ex hac doctrina sequitur, eum qui confitetur solum venialia, si videat se de ijs non dolere (licet Tamburin. *Meth. Confes. lib. 1. cap. 3. §. 1.* dicit cum alijs, in confessione venialium non requiri dolorem formalem, sed sufficere virtualem, hoc est, desiderium recipiendi Sacramentum, eiusque effectum sine actuali complacentia ad peccatum) addat peccatum aliās cum dolore confessum, & rite absolutum; & sine nouo doloris actu recipiet Sacramentum. Ita pluribus citatis probat Leand. *part. 1. de Sacram. tract. 5. disp. 7. quæst. 4.* & cum alijs Dian. *part. 10. tract. 16. resol. 30.*

Quod si nolit explicare aliquod peccatum præteritæ vitæ in particulari, potest se accusare in confuso de aliqua specie peccatorum, vt de cogitationibus turpibus, de actibus odij, & similibus; nam licet confessio specifica, & numerica peccatorum sit de essentia Sacramenti, hoc verum est, quando peccata sunt materia necessaria, non quando sunt materia sufficiens, vt sunt venialia, & mortalia iam absoluta.

Imò si confiteatur proprio Confessario, satis est, si se generaliter accuset, dicendo, Accuso me de omnibus, quæ tibi in alijs confessionibus confessus sum. Sic idem Leand. *loc. cit. disp. 5. quæst. 91.*

13 Et quod dolor ante Confessionem per aliquod tempus elicitus sufficiat, docent etiam alijs, sed cum limitatione, quam docet

de Lug. de penit. disp. 14. sect. 3. nu. 35. scilicet dummodo antiquus ille dolor non sit ita tempore disiunctus ab hac Confessione, ut moraliter vnum quid cum ea facere non censeatur.

14 Quando vero dicatur facere vnum, quid moraliter cum confessione, ita ut sit materia absolutionis, alij alia dicunt.

15 Sufficere quando doloris actus tribus, aut quatuor horis Confessionem præcedit; conueniunt omnes.

16 Esse validam confessionem; que subsequitur doloris actum vespere antecedenti licitum docet Præposit. quem refert, & sequitur Dian. par. 5. tract. 14. res. 67. & alij.

17 Esse sufficientem non solum si præcedenti vespere, sed etiam si præcedenti die fuerit elicitus, docet ex De Lug. Tambur. Meth. confess. lib. 1. cap. 2. §. 4. num. 5. vbi fatetur se non inuenisse longiorem temporis extensionem apud Theologos: ipse tamen benignius loquitur, & putat, dolorem quatuor, aut quinque ab hinc diebus animo conceptum, & non reuocatum vñ quid moraliter cum presenti confessione constituere.

Longiorem tamen temporis extensionem ipse inuenit apud Leand. de Sacr. par. 1. tract. 5. disp. 7. quæst. 6. vbi citans Hurtad. Candid. & alios absolute docet sufficere ad validitatem Confessionis cum etiam dolorem, qui per quodcumque temporis spatium præcessit, dummodo nec expressè, nec implicite fuerit retractatus.

Et hanc opinionem refert, nec reprobatur Dian.

§ 2. Quando licet sine præ u. conf. celeb. Dian. par. 9. tract. 9. res. 51. Idem docet Escobar. tom. 2. lib. 14. sect. 2. Probl. 24. citans præter supradictos Soc. & Suar. & Probl. subsequenti subiungit necessarium non esse, quod actus doloris formaliter, aut virtualiter referatur ad confessionem. Idem docent Card. De Lug. & Tambur. quos refert, nec reprobatur Busemb. lib. 6. tract. 4. cap. 1. dub. 2. num. 12.

Dolor autem de peccatis dupliciter reuocari potest; per complacentiam peccati, de quo doluisti, vel per quodlibet aliud novum peccatum mortale; Ita ex eodem Tambur. loc. cit.

Has opiniones (scilicet in Confessione venialium non requiri dolorem formalem, & quando repetitur aliquod peccatum aliàs rite absolutum, non esse renouandum doloris actum) non suaderem nisi timoratis, qui post repetitos doloris actus se nunquam satis dolere existimant; obnoxias enim scrupulis conscientias multum exonerant; & quando coram Deo non essent veræ, nullum tamen præiudicium inferunt animabus; cum sermo sit de venialibus, vel de mortalibus aliàs absolutis.

18 Demum dicitur adesse defectus Confessarii, si adsit, sed nequeat, vel nolit audire; non tamen, si speres, se post communionem habiturum esse alium, cui cum maiori satisfactione, & deuotione cōfitearis, ut notant communiter DD. paucis exceptis, quos reprobatur Vasquez loc. infra cit. c. 1.

19 Sed si habeas reservatum, & adsit Confessarius non habens facultatem pro refer-

uatis (& idem dici potest de habente venia-
lia, & mortalia, & addit solum simplex Sa-
cerdos, qui ex potestate Ordinis potest a
venialibus absolueret) varijs varia dicunt.

20. Aliqui te obligant ad confitendū om-
nia peccata, etiam reseruata, vt ab alijs di-
recte, à reseruatis indirecte absoluaris, &
hanc doctrinam Suar. in 3. par. D. Thom. 3.
qm. quæst. 85. art. 5. dij. 66. sect. 4. cas. 4. vocat
communem, & tanquam securiorem om-
nino sequendam.

21. Alij te obligant ad confitendum, sed
non reseruata: ita cum alijs Card. De Lug.
de Euch. disput. 14. sect. 5. num. 96.

22. Alij denique docent, te posse cum sola
contritione celebrare. Ita Vasquez. tom. 3.
quæst. 80. disput. 208. cap. 2. n. 7.

23. Tres ite sententiæ omnes sunt proba-
biles: Rationes quibus inniuntur videri
posunt apud præcit. DD. quas breuitatis
gratia omitto. Tatum aduerto, quod si quis
non possit actum contritionis elicere, & ce-
lebrandi inferne necessitas, alterutra ex dua-
bus primis opinionibus omnino sequi de-
bet: Sine contritione enim, & simul sine cō-
fessione communicare absque sacrilegio
non licet, nisi ad vitandam grauem iniuriam
Sacramento ab irruentibus fidei hostibus
inferendam, vel ad perficiendum Sacrificiū,
quando quis post consecrationē recorda-
tur se esse in mortali, & non potest cōfiteri;
vel si recordetur ante consecrationem, non
potest sine nota infamiae Sacrificium omit-
tere. Ita Vasq. loc. cit. disput. 207. cap. 1. nu. 3.

Hur-

Hurtad. De Lug. Dian. & alij communiter.

24. Aduerte secundò, quod Concil. Trid.
de eo, qui sine præuia Confessione celebra-
uerit, dicit, *quàm primum confiteatur*. Quæ
verba Theologi ferè communiter asserunt
esse præceptiua, & obligare sub mortali. Ni-
hilominus aliqui docent, esse solum de con-
silio; ita Ledesm. Villalob. & alij, quos se-
quitur Tamb in Meth. Com. cap. 1. §. 6. n. 48.

Imò Fagundez præcepto Ecclesia 3. ca. 8.
n. 9. licet in Concilij verbis obligationem
agnoscat, dicit tamen Sacerdotem huius-
modi teneri confiteri solum, cum primum
voluerit iterum celebrare, ita vt si sequenti
die celebrare velit, teneatur confessionem
præmittere, etiam si nullum peccatum post
celebrationem commiserit, & sit in gratia.

25. Quia verò consueuerunt nonnulli ce-
lebrationem Missæ per multos menses dif-
ferre, Sententia Fagundez est nimis laxa, &
idè à prima opinione non est recedendum,
vt potè communi, & vera, quam pluribus
rationibus firmat Quart. p. 3. tit. 8. sect. 3. dub.
6. vbi dicit, opinionem Tamb. tanquam
improbabilem ab omnibus rejici, quam
etiam rejicit Dian. part. 9. tract. 3. resol. 22.
& nouissimè sub excommunicationis pœ-
na reprobatur in nouo Decreto SS. D. N.
Alex. VII. vt videre est in calce operis pro-
pos. 38. & in prop. 39. comprehenditur for-
tasse etiam opinio Fagundez. Fateor tamen
cum eodem Quart. loc. cit. satisfacere obli-
gationi huius præcepti Sacerdotem confi-
tentem intra triduum, nisi forsan prius ce-

A. 6. le-

lebrare velit; quod etiam cum alijs affirmat. *Dian. loc. cit. resol. 23.* quamvis aliqui doceant teneri statim post Missam, oblata sibi occasione; quod esset verum, si prauideret, se deinde non habiturum intra tri-duum copiam Confessarii, vt bene obseruat Garz. apud *Dian. loc. cit.*

Verum quidem est huiusmodi præceptum Concilij non esse extendendum ad laicos, neque ad Sacerdotes, more laicorum Communicantes, ut docent communiter DD. debet tamen extendi, si acciperetur eo modo, quo explicatur à Pagundez, sicut ipse *loco cit.* extendit: nam etiam laici communicantes in casu necessitatis cum sola contritione, tenentur confiteri antequam iterum Eucharistiam accipiant, etiam si nullum aliud peccatum post communio-nem commiserint.

26 Crederem tamen Sacerdotem, qui urgente necessitate cum sola contritione celebravit, si nequeat habere copiam Confessarii, posse deinde sine alia necessitate celebrare, dummodo nouum peccatum post celebrationem non commiserit: ratio est, quia in hoc casu abstinere à Sacrificio non cederet in reuerentiam Sacramenti, pro qua stat Dcretum Concilij, sed in damnum etiam spirituale ipsiusmet Sacerdotis: & è contra, celebrando nulla irrogat irreuerentiam Sacramento, cum non per solam Contritionem (quod prohibetur à Concilio) sed etiam per antecedentem celebrationem in statu gratiæ constitutus sit, & hoc

ex

§. 2. Quando lic. sine prau. conf. celebr. 13
ex eiusdem Concilij verbis deducitur, nam de eo, qui urgente necessitate celebravit, dicit: *Quamprimum confiteatur*, non tamen præcipit, vt interim, donec Confessarii copiam habuerit à celebrando abstinere.

17 Non possū acquirere opinioni *Dian. part. 9. tract. 3. resol. 26.* docentis, eum, qui ex malitia celebrat in peccato mortali non teneri quamprimum confiteri, ratio ipsius est, quia Concilium loquitur solum de eo, qui urgente necessitate, praua contritione celebravit, & in pœnalibus non est facienda extensio, nec valet argumentum à minori ad maius. Verum hæc non est extensio legis, sed eius iustissima interpretatio: alioquin daretur, vt quis ex sua iniquitate commodum reportaret. Deinde etiam in pœnalibus sic extensio ex identificatione, vt, pluribus relatis probat Pasqual. in *q. moral. Canon. cent. 1. q. 87. n. 7.*

Argumentum verò à minori ad maius in pœnalibus nō valet de vno genere ad aliud, secus in eodem genere: quis enim diceret: legi prohibēti delationem armorum ad sui defensionem, non esse obnoxium ferentem arma ad offensionem aliorum? Quomodo ergo præceptum Concilij impositum operantibus ex necessitate, non comprehendet operantes ex malitia?

28 Nihilominus hanc suam opinionem *Dian.* vocat communem, quam docet etiam *Casropal. tom. 4. tract. 21. punct. 12. n. 9.* & alij apud ipsum.

Quod tanto magis affirmant de eo, qui

ex

ex obliuione inuincibili celebrat in peccato, vel recordatur ad Altare, se esse in mortali, vel inter celebrandum peccat; Sed has opiniones neque sequeretur, neque docerem, cum praeceptum Concilij ex identitate rationis, immo à fortiori, hos etiam casus videatur comprehendere.

S. 3. De ieiunio naturali ad celebrationem requisito.

1. Sacerdos celebraturus debet esse ieiunus, & quidem ieiunio naturali, quod excludit quicquid sumitur per modum cibi, potus, vel medicinae, etiam in minima quantitate, et granum anisi: ita De Lug. disp. 15. de Enebr. sect. 2. num. 22. & 27. Castropal. part. 4. tract. 21. punct. 13. num. 7. & alij commun. quicquid in contrarium conetur probare Pasqualig. de ieiun. decis. 440.

2. Conueniunt omnes, quod, ut aliquid sit cibis, vel potus, debet ex natura sua esse aptum ita alterari in stomacho, ut conuerteri possit in substantiam viuentis, ita Pasqualig. decis. 417. & seq. docet venenum ieiunium naturale non frangere, quia non potest conuerteri in substantiam sumentis.

3. Ex dictis patet I. Sanguinem, vel alium humorem exeuntem ex gengiuis, vel fluentem ex capite non soluere ieiunium; quia quod non venit ab extrinseco non habet rationem cibi; secus si à naribus extrinsecus flueret in os, ita communiter DD. quicquid dicat Marchin. de Ord. tract. 3. part. 3. cap. 3. num. 8. citans pro se Bonac. & Fagund. qui tamen id non loquuntur. Solum opinio

Mar-

Marchin. esset vera, si esset in tam modica quantitate, ut posset dici descendisse in stomachum per modum saluae.

4. Patet II. Quod si quid casu incidat in os, vel nares, verbi gratia musca, & per attractionem spiritus deglutatur, non frangit ieiunium, quia sumitur per modum respirationis, non cibi. Ita DD. communiter, & docet aliqui etiam si sponte attrahatur quod concedit Pasqualig. decis. 422. si per nares, non autem per os attrahatur: sed quicquid attrahitur siue musca, siue culex, vel simile, si consistat in ore, & sponte deglutatur, cum posset expulsi, ieiunium frangit, quia habet rationem cibi. Ita ex De Lug. Tambur. Meth. comm. cap. 2. §. 6. num. 24.

Item non frangit, qui lauando faciem aquam per nares attrahit, etiam si descendat in stomachum, ita fere communiter DD. nec quos aliqui adducit, etiam si id faceret dedita opera, non est enim per modum potus: hoc tamen limitat Pasqualig. decis. 413. nisi talis sit assuetus attrahere per nares, & trahere in stomachum liquores: quia hic si dedita opera feceret, ieiunium frangeret; nam per huiusmodi assuetudinem censetur sic moraliter potum sumere, & uti naribus pro ore.

6. Idem dicendum cum communi contra Tabien de eo, qui cadens in flumen multum aqua deglutit, licet enim praeter intentionem id accadat, vulgo tamen potasse dicitur, & hoc est verum, quamuis humorem haustum in stomacho eiciat, licet Pasqua-

Pasqualig. *decis. 425.* contrarium doceat :)
Ad veram enim comestionem, vel potationem sufficit, ut cibis, vel potus per os in stomachum traiciatur, neque requiritur, ut in ipso persistat, inquit Boss. *resp. moral. tract. 3. tit. 22. num. 19.* qui, quamvis sentiat cum Tabiena in hoc casu ieiunium non frangi: dicit tamen, quod si frangitur, frangitur etiam si humor haustus euomatur.

7 Idem de eo, cui inaduertenti immittitur ab alio aliquid in os, si descendat in stomachum (ut potest contingere in dormiente) nam saltem ex intentione immittentis est vera comestio, vel potatio. Pasqualig. *decis. 421.*

8 Patet III. Si quis lauans intus os, vel aliquid praegustans traiciat aliquas reliquias non fragit Ieiunium, quia descendunt in stomachum per modum salivae ita, *communiter DD.* nec esse necesse, ut dictae reliquiae prius salivae commisceantur, docet Divus Antoninus *par. 3. tit. 13. cap. 6. §. 8.* quem contra Durand. & Gabr. refert, & sequitur Boss. *par. 2. moral. tit. 1. n. 1714.*

9 Patet IV. Quod non frangit Ieiunium, licet in magna quantitate, & ex Pasqualig. *decis. 419.* etiam voluntarie sumpta, quia in stomacho non alterantur, & intentio inquit Leand. *par. 2. tract. 7. disput. 5. quest. 14.* non potest facere de non cibo cibum.

10 I. Gemmae, Aurum, Calybs, & alij lapides, & metalli: nisi forte redacta in pulverem sumantur in medicamentum, ut sumitur pulvis margaritarum, auri, & lapidis

Bezzuar, & similia. Ita Dicastil. *de sacr. tract. 4. disput. 9. dub. 17 & alij.*

11 II. Terra etiam ob delectationem, vel ad minuendum colorem sumpta, Pasqualig. *decis. 420.* licet contrariam opinionem probabiliorum putet, quando ad minuendum colorem sumitur, quia habet rationem medicinae.

12 III. Officulum, siue Frustulum, siue alterius generis, Nux pinea, frustum ligni, vnguis, filum ex ferro, serico, vel lana, ex De Lug. *de Euchar. disput. 15. sect. 2. numer. 32.*

13 IV. Filum ex lino, & Papirus contra Tamb. *Meth. comm. cap. 2. §. 6. num. 19.* eius ratio est, quia habent originem ex herba, quae ratio non placet, licet enim herba fragat Ieiunium, non tamen lino, cum iam herbae substantiam amiserit, & de ipsa herba dubitat Pasqualig. *decis. 419.* quia non est cibus humanus; hoc tamen non debet admitti propter absurda, quae inde inferri possunt.

14 V. Cera ex Summa Diana *Ver. Comm. n. 43.* ubi citat Ioan. Sanch. & De Lug. licet contrarium sentiat Tamb. *loc. cit.*

15 VI. Odor, & fumus carnum, vel aliorum ciborum. Leand. in *praeept. Eccles. tract. 5. disput. 5. quest. 38.* ex D. Thom. & alijs contra nonnullos.

16 VII. Reliquiae cibi praecedentis diei etiam voluntarie deglutitae. Ita contra multos Pasqualig. *decis. 427.* citans pro se quatuordecim alios Doctores.

17 VIII. Granum aromatis, quod tene-

18 *Sacr. Enchir. lib. 1. cap. 1.*
tur in ore ad confortandum caput, si con-
tritum dentibus cum salina, vel casu inte-
grum deglutiatur Franc. De Lug. de *Sacr. c.*
7. n. 30. Faust. Boss. Lorinch. & alij contra
Hurtad. & alios.

18 IX. Tabacchus tam in folio, quam in
puluere, multo minus in fumo, etiam si ali-
quid descēdat in stomachum. Escobar. *tom.*
3. lib. 20. num. 337. Dian. *part. 8. tract. 7. resol.*
3. in fin. & alij. Idem dicendum est de radici-
bus herbarum, quæ ad mitigandum dolo-
rem dentibus conteruntur, si quid modi-
cum præter intentionem deglutiatur, sed si
ex industria tabacchus, vel quid simile per
os (secus si per nares) transmittatur in sto-
machum ieiunium frangere, docet cum
com. Quart. *part. 3. tit. 9. sect. 1. dub. 2.* & Pas-
qualig. *decis. 438.* & alij supra citati.

19. Hæc sunt Doctorum placita iuxta quæ
in dictis casibus licitum est celebrare: Con-
sultus tamen esset ob reuerentiam tanto
Sacramento debitam, nisi aliter suaderet
necessitas, abstinere.

20. Abstinendum quoque esset à sumptio-
ne Tabacchi ante Communionem, quod de-
cernitur à duobus Concilijs Limens. & Me-
xican. & à pluribus Synodalibus Constitu-
tionibus; & in Florent. anni 1645. *tit. 4. cap.*
14. §. 2. acriter talis abusus reprehenditur,
addita suspensionis poena, si in actu sacrifi-
candi, siue sacro ministrandi sumatur.

§. 4. De eo, qui dubitat an sit ieiunus.
I **D**uplici modo potest tale dubium
contingere. Primo an comederis;
Se-

§. 4. De eo, qui dubitat an sit ieiunus. 19
Secundo cum scias, te comedis, dubitas ta-
mē fuerit ne ante, an post mediam noctem.
2. Vtro modo dubites, si dubium sit po-
sticium, hoc est, si habeas aliquam ratio-
nem, quæ probabiliter tibi persuadere pos-
sis non comedis, vel si comederis, nō fuis-
se post mediam noctem, licet suspiceris de
contrario, potes nihilominus celebrare,
quia hæc est potius opinio, quam dubium:
ita DD. ferè cōmuniter, vt aduertit Quart.
in Rubr. Miss. part. 3. tit. 9. sect. 1. dub. 5.

3. Si verò dubium sit negatiuum, hoc est,
si adeo sis anceps, vt neutri parti possis ad-
hærere, cum nulla probabilis ratio, nec pro
affirmatiua, nec pro negatiua parte afful-
geat, maior est difficultas.

4. Et licet aliqui absolute negent posse te
communicare; Alij verò concedant, quan-
do dubitas an comederis, negent autem,
quando certus de cibo, dubitas an fuerit
post mediam noctem.

5. Nihilominus probabilis est sententia,
quæ docet in utroque dubio, siue de co-
mestione, siue de hora, si facta diligentia
adhuc perseueret, posse dubitantem com-
municare.

6. Hanc sententiam tueretur Dian. *part. 3.*
tract. 4. resol. 29. & probabiliorē vocat Pas-
qualig. *decis. 455.* & seq. citans pro se XIV.
DD. ratio est, quam asserit Quartus *loc. cit.*
quatinus dubio melior est conditio possiden-
tis; Sed quilibet fidelis habet ius commu-
nicandi, quando non constat de aliquo im-
pedimento, vnde potest communicare
quan-

tur in ore ad confortandum caput, si contritum dentibus cum saliva, vel casu intergrum deglutatur Franc. De Lug. de *Sacr. c. 7. n. 30.* Faust. Boss. Lorinch. & alij contra Hurtad. & alios.

18 IX. Tabacchus tam in folio, quam in pulvere, multo minus in fumo, etiam si aliquid descendat in stomachum. Escobar. *tom. 3. lib. 20. num. 337.* Dian. *part. 8. tract. 7. resol. 3. in fin.* & alij. Idem dicendum est de radicibus herbarum, quæ ad mitigandum dolorem dentibus conteruntur, si quid modicum præter intentionem deglutatur; sed si ex industria tabacchus, vel quid simile per os (secus si per nares) transmittatur in stomachum ieiunium frangere; docet cum. Quart. *part. 3. tit. 9. sect. 1. dub. 2. & Pas. qualig. decis. 438.* & alij supra citati.

19. Hæc sunt Doctorum placita iuxta quæ in dictis casibus licitum est celebrare: Consultus tamen esset ob reuerentiam tanto Sacramento debitam, nisi aliter suaderet necessitas, abstinere.

20. Abstinendum quoque esset à sumptione Tabacchi ante Communionem, quod dæcernitur à duobus Concilijs Limens. & Mexican. & à pluribus Synodalibus Constitutionibus; & in Florent. anni 1645. *tit. 4. cap. 14. §. 2.* acriter talis abusus reprehenditur, addita suspensionis pœna, si in actu sacrificandi, siue sacro ministrando sumatur.

§. 4. De eo, qui dubitat an sit ieiunius.

1. Duplici modo potest tale dubium contingere. Primo an comedaris;

§. 4. De eo, qui dubitat an sit ieiunius. 19

Secundo cum scias, te comedis, dubitas tamen fuerit ne ante, an post mediam noctem.

2. Vtro modo dubites, si dubium sit positivum, hoc est, si habeas aliquam rationem, quæ probabiliter tibi persuadere possis non comedis, vel si comederis, non fuisse post mediam noctem, licet suspiceris de contrario, potes nihilominus celebrare, quia hæc est potius opinio, quam dubium: ita DD. ferè coniunctim, ut aduertit Quart. in *Rubr. Miss. part. 3. tit. 9. sect. 1. dub. 5.*

3. Si vero dubium sit negativum, hoc est, si adeo sis anceps, ut neutri parti possis adherere, cum nulla probabilis ratio, nec pro affirmatiua, nec pro negatiua parte affulgeat, maior est difficultas.

4. Elicet aliqui absolute negent posse te communicare; Alij vero concedant, quando dubitas an comederis, negent autem, quando certus de cibo, dubitas an fuerit post mediam noctem.

5. Nihilominus probabilis est sententia, quæ docet in utroque dubio, siue de commestione, siue de hora, si facta diligentia adhuc perseueret, posse dubitantem communicare.

6. Hanc sententiam tenetur Dian. *part. 3. tract. 4. resol. 29.* & probabiliorē vocat Pas. qualig. *decis. 455.* & seq. citans pro se XIV. DD. ratio est, quam asserit Quartus *loc. cit.* quia in dubio melior est conditio possidentis; Sed quilibet fidelis habet ius communicandi, quando non constat de aliquo impedimento, unde potest communicare, quando

quando non est certus se violasse ieiunium, quia impedimentum dubium non potest derogare iuri certo.

7 Hinc colligitur quid dicendum de eo, qui dum it cubitum aliquid sacchari immittit in os, & mane dubitat, an ante mediam noctem consumptum fuerit. Imò Tabien. & Barthol. ab Ang. relati à Pasqualig. *decis.* 431. dicunt, posse adhuc celebrare, etiamsi certo sciat post mediam noctem consumptum, ratio eorum est, quia cum post dictam mediam noctem nihil in os immiserit, & solum quod venit ab extra ieiunium frangat, non potest dici ieiunium frangisse, cum nihil sumperit, sed communiter hæc opinio rejicitur, licet eam post alios doceat etiam Leand. *par. 2. tract. 7. disput. 5. quest. 18.* & alij apud ipsum contra Pasqualig. dummodo intentio sumentis esset, ut consumeretur ante mediam noctem.

§ 5. Qua hora incipiat ieiunium.

1 Ieiunium tam naturale, quam Ecclesiasticum incipit à media nocte, & probat Pasqualig. *decis.* 443. cum alij attendendum esse ultimum, non primum horologij ictum: contraria tamen opinio est fere communis. Stari etiam potest cuilibet horologio, quod certo non constet errare. Imò Leand. qui etiam tenet ultimum horologij ictum attendendum, docet, si quis tunc temporis habeat cibum in ore non teneri illum expuere, sed posse post ultimum ictum deglutire, & mane celebrare, ita *loco mox citando quest. 17.*

2 Pro-

§ 6. Quando non le iun. liceat cel. 21

2 Probabile quoque est, licere modo vnum, modo alterum in eadem nocte horologium sequi, dummodo per aliquam actionem antecedenti die prohibitam, v. g. per comestionem carnis, vel fractionem ieiunij, subsequens dies in possessione non sit. Quæ omnia fuse videri poterunt apud eundem Pasqualig. *decis.* 441. & *seqq.* Idem docet Leand. *part. 2. tract. 7. disp. 5. q. 6.* dicens non licere sequi vnum horologium pro ieiunio Ecclesiastico, alterum pro naturali.

§ 6. Quando non ieiuno liceat celebrare.

1 Sacerdos poterit non ieiunus celebrare, & Laicus respectu communicare. Primo ad vitandam mortem, vel aliud grauissimum damnum, quale dicitur a DD. mutilatio, amissio omnium fortunarum, vel maioris partis.

2 Secundo probabiliter ad ministrandum prima vice vaticum.

3 Tercio ad vitandum scandalum, vel infamiam, ut quando recordatur ad Altare se non esse ieiunum: multo magis ad perficiendum sacrificium, ut quando pro vino aqua, vel acetum in Calicem infudisset, quod si sentit, dum habet in ore, non potest ex De Lug. & alijs expuere, & tunc debet nouum vinum, & aquam infundere, mente offerre, & consecrare: imò si ieiunium soluit, debet, si commodè potest, consecrare etiam nouam hostiam, & mente prout utrumque offerens incipiat a verbis: *Qui pridie, quam pateretur*, vel *Simili modo* si consecret solum vinum, (quod probabile est posse fieri) aut

saltem dicat sola verba consecrationis, ex Tamb. *Meth. Miss. lib. 2. cap. 8. §. 5.* & statim sumat, cetera omittens, nec Sacramentum populo ostendens.

4 Addit. cum alijs Pasqualig. in *Sacr. Moral. Doctrin. tom. 2. disp. 111. sect. 5.* quod qui tenentur celebrare, aut ratione curę animarum, ut sunt Parochi, aut ratione assumpti Ministerij, ut sunt Cappellani, Principum, Cardinalium, aut Magnatū, celebrare poterunt, etiam si casu aliquo violauerint ieiunium. Ratio est, quia alter causarent admirationem, & præberent occasionem sinisteri suspicandi de seipsis.

5 Quę doctrina videtur extendenda ad illum, qui celebraturus primam missam, casu Violat ieiunium, postquam qui sūt inuitati conuenerunt, militat enim eadem ratio: licet contrarium docet Præpos. apud Busemb. *lib. 6. tract. 3. c. 2. dub. 2. n. 3.* nullam afferens rationem.

6 Quarto, ad complendum alterius sacrificij, ut quando quis post consecrationem in sincopen incidit, nec adest alius ieiunus, qui possit complere. Quo casu ministrandam esse medietatem hostiæ Sacerdoti, qui defecit, docent ex Rubr. Missal. DD. vel ministrari potest particula ab eo tamen consecrata, non de ijs, quę in Tabernaculo sunt, ut bene aduertit Tambur. *Metib. comm. cap. 6. §. 6. num. 31.* cum debeat participare de proprio sacrificio.

7 Quinto, ad consumenda fragmenta, quę reperiuntur ad Altare post ablutionem, siue

par.

trua, siue magna sint, tam à se, quam ab eo consecrata, etiam finita Missa, & post longam populi communionem docet cum alijs Marchin. de *Ordin. tract. 3. par. 3. cap. 3. num. 17. & 19.*

8 Etiam si reperiantur in Sacristia, docent aliqui, quos refert, & sequitur Dian. *part. 6. tract. 6. resol. 17.* addens non referre si sint parua, aut magna.

9 Etiam post exutas vestes, nisi tradqueant alteri Sacerdoti celebraturo, vel sine irreuerentia seruari, & in hoc casu conuenire DD. omnes docet Quart. in *Rubr. Miss. par. 2. tit. 10. sect. 2. dub. 4.*

10 Si verò tradi possint alteri Sacerdoti, vel sine irreuerentia seruari, non licebit ea sumere.

Quod debet intelligi ex Fagund. 1. *Eccl. præcept. lib. 3. cap. 18. num. 3.* de integræ particula, vel parte notabili: nam si fragmentum esset ex minimis, consultius est, ut ipse sumat: minutiora enim fragmenta faciliè deperduntur, non sine graui irreuerentia Sacramenti: & licet Fagund. *loc. cit.* loquatur de fragmentis, quę reperiuntur ad Altare; nihilominus cum militet eadem ratio quo ad ea, quę reperiuntur in Sacristia, etiā post depositas vestes, poterunt sumi, quia facilius est, ut deperdantur, si seruentur, vel tradantur alteri consumenda, quā in Sacristia, quam quā in Altari reperiuntur.

11 Certum est, quod si reperiatur integra hostia (idem dic de particula) post ablutionem sumptam, debet in Ciborio reponi:

lic

saltem dicat sola verba consecrationis, ex Tamb. *Metb. Miss. lib. 2. cap. 8. §. 5.* & statim sumat, cetera omittens, nec Sacramentum populo ostendens.

4 Addit cum alijs Pasqualig. in *Sacr. Moral. Doctrin. tom. 2. disp. 111. sect. 5.* quod qui tenentur celebrare, aut ratione curę animarum, vt sunt Parochi, aut ratione assumpti Ministerij, vt sunt Cappellani Principum, Cardinalium, aut Magnatū, celebrare poterunt, etiam si casu aliquo violauerint ieiunium. Ratio est, quia aliter causarent admirationem, & pręberent occasionem finisre suspicandi de seipsis.

5 Quę doctrina videtur extendenda ad illum, qui celebraturus primam missam, casu Violat ieiunium, postquam qui sūt inuitati conuenerunt, militat enim eadem ratio: licet contrarium docet Prapof. apud Busemb. *lib. 6. tract. 3. c. 2. dub. 2. n. 3.* nullam afferens rationem.

6 Quarto, ad complendum alterius sacrificij, vt quando quis post consecrationem in sincopen incidit, nec adest alius ieiunus, qui possit complere. Quo casu ministrandam esse medietatem hostiæ Sacerdoti, qui defecit, docent ex Rubr. Missal. DD. vel ministrari potest particula ab eo rāmen consecrata, non de ijs, quę in Tabernaculo sunt, vt bene aduertit Tambur. *Metb. comm. cap. 6. §. 6. num. 31.* cum debeat participare de proprio sacrificio.

7 Quinto, ad consumenda fragmenta, quę reperiuntur ad Altare post ablationem, siue par.

trua, siue magna sint, tam a se, quā ab alio consecrata, etiam finita Missa, & post longam populi communionem docet cum alijs Marchin. de *Ordin. tract. 3. par. 3. cap. 3. num. 17. & 19.*

8 Etiam si reperiantur in Sacristia, docent aliqui, quos refert, & sequitur Dian. *part. 6. tract. 6. resol. 17.* addens non referre si sint parua, aut magna.

9 Etiam post exutas vestes, nisi tradqueant alteri Sacerdoti celebraturo, vt sine irreuerentia seruari, & in hoc casu conuenire DD. omnes docet Quart. in *Rubr. Miss. par. 2. tit. 10. sect. 2. dub. 4.*

10 Si verō tradi possint alteri Sacerdoti, vel sine irreuerentia seruari, non licebit ea sumere.

Quod debet intelligi ex Fagund. 1. *Ecclesie precept. lib. 3. cap. 18. num. 3.* de integra particula, vel parte notabili: nam si fragmentum esset ex minimis, consultius est, vt ipse sumat: minutiora enim fragmenta facillē deperduntur, non sine graui irreuerentia Sacramenti: & licet Fagund. *loc. cit.* loquatur de fragmentis, quę reperiuntur ad Altare; nihilominus cum militet eadem ratio quo ad ea, quę reperiuntur in Sacristia, etiā post depositas vestes, poterunt sumi, quia facillius est, vt deperdantur, si seruentur, vel tradantur alteri consumenda, quā in Sacristia, quā quę in Altari reperiuntur.

11 Certum est, quod si reperiatu integra hostia (idem dic de particula) post ablationem sumptam, debet in Ciborio reponi sic

sic ex Rubr. de defect. tit. 7. num. 3. & si in eo Altari Ciborium non adfit, debet sequenti Sacerdoti consumenda relinquere. Ita ex eadem Rubr. docet Quart. loc. cit. dub. 3. licet contrarium doceat Card. De Lug. de Euchar. disput. 1. §. sect. 4. num. 81.

12 Ex dictis colligitur eum, qui oblitus Pixidem purificare abluitionem sumeret, posse adhuc illam purificare, nisi alius Sacerdos id facere possit, & necessitas postulet. Ita docet Fagund. loc. cit.

13 Colligitur secundo fragmenta quæ superessent Communioni infirmi, ut quando vnica tantum particula delata est, & Sacramentum non est ad Ecclesiam reportandum, posse ipsi infirmo post sumptam abluitionem tradi. Ita Marchin. loc. cit. num. 18. quod alij quoque DD. affirmant.

14 Dixi num. 2. ad ministrandum primæ vice Viaticum, quia postquam semel præcepto Viaticum sumendi infirmus satisfecit, non adest causa sufficiens, ut non ieiunus celebret, ut iterum Viaticum ministret. Concedunt enim DD. posse infirmum in eadem infirmitate pluries non ieiunum Viaticum sumere. Alij cum Villalob. post 30. dies. Alij cum Suar. post 10. vel 8. Alij cum Syluio post 7. Cum Filliuc. Alij post 6. Alij cum Lud. de S. Ioanne post 3. Denique Leander plures citans part. 2. de Sacr. tract. 7. disp. 5. quæst. 40. concedit infirmum durante periculo mortis posse quotidie non ieiunum communicare. Sed alij contrariū docent probabilijus, nisi forte infirmus ob
 supgu-

singularem pietatem, & deuotionis affectum agere ferret celesti pabulo priuari, ut notat Laym lib. 5. tract. 4. c. 6. n. 10.

15 Certum sit ex Vafq. quod si quis hodie communicat ieiunus, poterit cras instante eodem periculo iterum Viaticum sumere non ieiunus, & è contra: & quod possit tertio quoque die non ieiunus Viaticum sumere, docet etiam Diana p. 9. tr. 9. res. 47. Ita ut inter vnā, & aliam Communionem intercedant duo integri dies computandi à prima media nocte post diem sumpti Viatici: quod probat etiam Quart. par. 3. tit. 9. sect. 1. dub. 6. caus. 3.

16 Si verò periculum cessauerit, & post decem, vel octo dies iteratum periculum subierit, non solum posse, sed etiam teneri Viatici præcepto satisfacere, docet idem Quart. loc. cit.

17 Quod tamen cum tanto rigore non credo intelligendum, quia cum prorsus non conualuerit, durante eadem infirmitate censetur etiam idem morale periculum, licet physicè primum cessauerit.

18 Imò aliqui, quos refert, nec reprobant Busemb. lib. 6. tract. 3. cap. 2. dub. 2. ar. 3. num. 1. putant, non esse saltem mortale Communionem in articulo mortis omittere, dummodo communicaueris in Paschate.

19 Et Bonacc. tom. 1. de Euchar. disput. 4. quæst. 7. punct. 1. num. 2. cum multis alijs docet, eum, qui communicauit sanus sex, aut octo diebus antequam incideret in periculum mortis, non teneri ex vi diuini

præcepti Viaticum sumere.

20 Dicitur ex vi diuini præcepti, quia fortasse tenebitur, ut bene obseruat Mancin. *præf. 8. dub. 2.* ad vitandum scâdulum, quod plerumque timeri potest, præsertim in primo casu. Nihilominus contraria opinio est probabilior, cum per antecedentem Communionem non potuerit satisfacere præcepto Viatici, quod tunc non aderat.

21 Hinc est, quod aliqui docent; eum, qui mane communicauit ex deuotione, si eodem die in periculum mortis incidat, teneri iterum ad satisfaciendum præcepto Viatici, communicare: quæ de re fusius infra § 12. n. 4.

Hic, ad tollendum abusum, quo pueri etiam post vsum rationis, qui regulariter post septennium completum præsumitur, decedere permittuntur sine Viatico, reticere nolo, veram, & fere communem esse DD. opinionem. Puerum ratione vtemem teneri saltem in articulo mortis Eucharistiam sumere, & consequenter Parochum eam ministrare. ita DD. apud Quart. *part. 2. tit. 10. sect. 3. dub. 2. diff. 1.* qui addit in fine, quod licet aliqui contrarium sentiant, hoc tamen non est consulendum. Videri potest etiam Lean. *p. 2. de Sacra. tract. 7. disp. 3. q. 5.* vbi cum multis docet, dictos pueros obligari præcepto communicandi etiam in Paschate, & q. 7. addit peccare mortaliter Confessarios, & Parêces puerrorum, qui non permittunt eos communicare statim ac sunt docti capaces, & hanc opi-

opinionem vocat probabilior.

Nihilominus arridet mihi limitatio quæ affert Quart. *loc. cit.* dicens, quod à septennio ad decennium potest Confessarius, sed non tenetur dictos pueros ad Communionem admittere, à decennio usque ad decimum quantum tenetur iuxta capacitatem. Vterque tamen conueniunt cum alijs, in articulo mortis, etiam si dubitetur de usu rationis, posse Viaticum ministrari, quia in dubio propendendum est in fauorem animarum. Sic etiam sentiunt Henriqu. De Lug. Dicastill. & alij.

Quod si puer sumpto Viatico conualuerit, una est omnium opinio, quod deinceps tenebitur communicare in Paschate, ut potest ad Eucharistiam suscipiendam iam admittitur.

22 Nota hic obiter, quod quando Sacerdos debet consumere aliquid alterius sacrificij, verbi gratia, Hostiam, quæ fuit exposita in oratione 40. horarum, etiam si eam ipse consecrauit, non debet sumere, cum sua; cum non sit pars eiusdem sacrificij, sed post summptionem sanguinis, ita ex Gauant. *p. 2. tit. 10 n. 7.*

23 Eo magis si reperiatur particula, aut magnum fragmentum (parua enim possunt mitti in Calicem) de quo dubitetur, an sit consecratum: si enim antè summptionem sanguinis acciperet, periculum esset, ut sanguinem sumeret non ieiunus.

24 Nota insuper non licere dictam Hostiam in particulas diuisam laicis comuni-

cantibus dispensare. Ita Gauantus *loc. cit.* quod etiam veniit. S. Carolus, vt ex actis Ecclesie Mediolan. p. 2. pag. 408.

21 Potest tamen aliquando Sacerdos partem sua Hostie grabare laico communicuro, vt quando non habet in promptu alias particulas consecratas; ita ex Sanch. Granad. Sylu. & de Lug. late probat Tambur. *Meth. comm. c. 6. §. 6.*

26 Cum de Viatico dictum sit, in gratiam Sacerdotum curam animarum gerentium, placet hic obiter innuere, Estremam unctionem in eadem infirmitate, perseuerante eodem periculo mortis, nec licite, nec valide iterari posse; sed si periculum cesset, & deinde, licet infirmus prorsus non conualuerit, nouum periculum superueniat, & valide, & licite iterari poterit. Ita communiter DD. & videri potest Tambur. *de Iure diuin. lib. 6. c. 2. §. 6.*

27 Spatium, quod assignant DD. inter vnam, & aliam unctionem est ex Henrico integri mensis; ex Fagund. 15. aut 20. dierum; ex Mancin. *pract. 9. dub. 21.* dierum octo, si probabiliter primum possit infirmum saltem venialiter peccasse; alij vero prudentis arbitrio hoc decernendum relinquunt.

Sed Pellizzar. *de Monial. c. 10. n. 226.* opinioni Fagund. tanquam probabiliori adheret, & ita in praxi seruandum videtur.

§. 7. de Matutini recitatione ante Missam.

1 Celebrare sine causa, non recitatio Matutino cum Laudibus, esse mortale,

§. 8. De hora recitandi Matutin. 29

tale, docent ferè communiter Antiquiores, & ex Recentioribus nonnulli, vt videre est apud Marchin. *de Ord. tract. 3. p. 3. cap. 5.* Esse solum veniale docent alij probabiles, quos refert, & sequitur idem Marchin. *loc. cit.* vbi tamen dicit priorem potius opinionem esse amplectendam.

1 Tamb. *Meth. celeb. Miss. lib. 1. c. 7. §. 2. num. 2.* defendit contra Castropal. non esse peccatum etiam veniale; quam probabiliter videre potes apud ipsum, eius rationibus ponderatis.

3 Idem docet *loc. cit. §. 1.* de Precibus ante, & post Missam, & de Orationibus, quas dicit Sacerdos, dum se Sacris vestibus induit: quod etiam sentiunt Suar. Scorr. Quart. de Lug. & alij relati à Pasqualig. de *Sacrif. nou. leg. q. 819.*

§. 8. De hora recitandi Matutinum.

1 P Rorjs, qui strictiorem opinionem pie sequentes nolunt recitare Missam (quod quantum fieri potest suadendum est) ante recitationem Matutini, non erit inutile addere, qua hora Preces Canonice recitanda sint.

Certum est singulis Horis Canonicis sue esse statuta tempora, sed iam nunc ex introducta consuetudine timoratorum fas est ex Tamb. in *præc. Dec. lib. 2. c. 5. §. 5. n. 1.* etiam sine veniali recitare Matutinum, & Laudes ab inclinato precedenti die vsque ad vnam circiter horam post ortum Solis diei sequentis; Primam, Tertiam, Sextam, & Nonam ab aurora vsque ad meridiem.

B 3 Vespere

Vesperas, & Completorium a meridie usque ad semihoram circiter post Solis occasum: & tempore Quadragesimæ in privata recitatione posse etiam sine causa recitari Vesperas post prandium sine ulla culpā, docet cum alijs Busemb. lib. 4. cap. 2. dub. 2. art. 4. n. 6.

2 Anticipare, seu postponere dicta tempora, ut recitare Horas ante auroram, Completorium ante prandium sine causa erit peccatum veniale.

3 Et non requiri magnam causam docet communiter DD. & Tamb. loc. cit. n. m. 6. & Sanch. dicit, solam commoditatem recitantis sufficere: quæ facilius admittenda videtur in anticipando, quam in postponendo recitationis tempore, cum in ultimo potius negligentia, quam commoditas, ut plurimum soleat esse in causa.

4 Imò Caramuel in sua Theolog. Regulari disp. 112. num. 1411. docet nullum esse tempus determinatum pro privata recitatione, dummodo totum officium intra diem naturalem, qui 24. horis constat, legatur [hoc est à media nocte in mediam noctem, excepto Matutino cum laudibus, quod antecedenti vespere recitari potest, ut dictum est.] Et hanc opinionem saltem propter probabilitatem extrinsecam tutam esse inficiari non possumus, cum eidem inter Syntheses posita 20. fere DD. subscripserint, quam etiam idem Caramuel loc. cit. validis rationibus probat Et Leand. tom. 2. de sacr. tract. 6. disput. 13. quest. 25. defendit contra

Nar-

Narbon. eum, qui incipit recitare officium propè mediam noctem, & illud sine interruptione absoluit post mediam noctem, satisfacere præcepto, & pro hac sua opinione alios citat: & ipse Dian. p. 10. tract. 11. res. 16. eam refert, nec reprobatur.

5 Hic adverte anticipationē diei sequentis concedi solum quod Matutinū, & Laudes, nam qui recitaret Primam, & alias Horas ante mediam noctem, non satisfaceret præcepto, quia adhuc non adest.

6 Quæris, quando intelligatur inclinatus dies, ut possit Matutinum sequentis diei recitari?

6 Plures referam opiniones. Concedunt aliqui recitari posse tam hyemis, quam æstatis tempore, tribus horis ante occasum Solis: aliqui quatuor, aliqui tribus, aliqui duabus horis post meridiem. Quas opiniones Tambur. loc. cit. num. 3. vocat omnes probabiles.

7 Ex quibus patet, tempore hyemali posse recitari, secundum primam opinionem: 20. hora cum dimidia: æstivo, secundum ultimam opinionem, recitari poterit aliquando 18. circiter hora, ut mense Iunij, quando meridies est hora circiter 16.

8 Imò apud Sanch. conf. tom. 2. lib. 7. ca. 2. dub. 37. num. 4. fuit, qui asseruit posse recitari præsertim in Quadragesima, quando Vesperæ recitantur mane, statim post meridiem, sed communiter rejicitur.

6 Recitare Matutinum diei sequentis nondum absoluto Matutino præsentis, sine

B 4 cau-

causa esset veniale, cum causa, vt ob communitatem Socij, nullum.

10 Si quæras, quale peccatum sit interrumpere recitationem & an, qui interrumpit, teneatur à principio repetere, verbi gratia, horam interruptam.

Respondet, sine causa esse peccatum veniale, cum causa nullum; sed nunquam adesse obligationem repetendi, quod dictum est, etiam si vnum Psalmum, ne dum Nocturnum hodie recites, & sub finem media noctis diei sequentis compleas, quod omisisti: ita docet cum multis Tambur. in *Dec. lib. 2. c. 5. §. 3. n. 11.* Quod verum esse, etiam si interruptis animo repetendi ab initio, docet cum alijs Bonacc. *to. 1. de Hor. Canonics disp. 1. q. 3. punct. 2. §. 1. n. 31.* & videri potest Quintanad. *tom. 1. tract. 8. singular. 2.* Contraria tamen opinio suadenda omnino est, saltem vt magis pia.

11 Hic committere nolo, quod Caram. *loc. cit. n. 1414.* in qualibet interruptione etiam sine causa nullam agnoscit culpam, nec minus curiose, quam argute ratiocinatur.

12 Si quæras, an sine causa liceat diuultere Laudes à Matutino.

Respondet Filliuc. *tract. 23. cap. 7. num. 238.* hoc non solum licitum, sed etiam laudabile: quo casu necessarium non esse, quâvis suadendum, Matutinum absolui e cum Oratione, nisi in nocte Natalis Domini, docet cum alijs Sanch. *lib. 7. Conf. cap. 2. dub. 20. n. 2.* nec Laudes incipere cum *Pater, & Ave*, docet cum multis Bonacc. *loc. cit. punct. 3.*

num. 14.

num. 14. & Tamb. lib. 2. cap. 5. §. 3. n. 11. quia de his nulla apparet nec obligans, nec consultens Rubrica: addi potest, quod in nocte Natiuitatis absoluit inchoantur Laudes sine *Pater, & Ave.*

13. Contrarium tamen docet cum Nauar. Ganant. in *Rubr. Breuiarij sect. 4. c. 2. num. 4.* quem male pro sua opinione citat Tamb. *loc. cit.* respondens, Laudibus Natiuitatis non præmitti *Pater*, cum *Ave*, quia coniungitur Missæ. Sed hac ratio nil probat, quia etiam Sexta venit Missæ, & tamen *Pater*, cum *Ave* dicitur; ex quo patet, in nocte Natiuitatis non dici, quia ante Laudes dicendum non est.

14 Quod autem idem doceat Nauar. mirum non sit, quia putat Horas Canonicas esse octo, & Laudes Horam distinctam ab alijs, & in principio omnium horarum, præter Completorium, *Pater* cum *Ave* præscribitur à Rubrica.

§. 9. De ministro sacrificio Missæ necessario.

1. **M**inistrum ad sacrificium Missæ adhibendum esse sub mortali docet, cum communi Bonacc. *to. 1. de Sacr. disp. 4. q. ult. punct. 9. n. 34.* licet contrarium sentiant Nauar. & Zerol. apud Fagund. *Præcept. Eccles. 1. lib. 3. c. 21. n. 5.*

2. In casu tamen necessitatis, vt ad dandum Viaticum, vel satisfaciendum præcepto, potes ex Villalob. Sylu. & alijs apud Dianam *par. 2. tract. 14. resolut. 43.* sine Ministro celebrare.

4. Adde ex Pasqualig. *quæst. 340. de Sacr.*

Nov. leg. ad lucrandum stipendium substen-
tandæ ultæ necessarium, & ad uitandum
tempore pestis contagionis periculum.

4. Item potes, imò debes ex Henriquez,
& Quart. par. 2. tit. 2. sect. 4. dub. 1. & alijs, si
inchoata Missa Minister abeat etiam an te
Canonem, illam continuare.

5. Fœminam ministrare sacro est omnino
prohibitum, & si quis eam admitteret, pec-
carèt yterque mortaliter, ita *comm. DD.*

6. In casu necessitatis potius sine Mini-
stro, quam fœmina ministrantē celebra-
dum est, licet aliqui apud Dianam *loc. cit.*
contrarium sentiant.

7. Vsu tamen receptum est, ut ministran-
tē uiro circa Altare, fœmina ex suo loco
ab Altari procul, siue Monialis è choro re-
spondeat, & hoc nullo iure prohibitum
esse docet De Lugo *de Euchar. disp. 20. sect.*
4. num. 103.

8. Hic aduerte, quòd quādo adest, qui
circa Altare deseruiat transferendo Missa-
le, & Viceulos ministrando (qui semper,
exceptis casibus supradictis, omnino ne-
cessarius est) potest Sacerdos sibi mer re-
spondere: & solum melioris Ministri defe-
ctum sufficere, neque aliam necessitatem
requiri docet Pasqualig. *q. 343. n. 4.*

9. Aduerte secundo docere communiter
DD. peccare mortaliter Sacerdotem vten-
tem pro Ministro filio illegitimo, quod
probat ex multis text. sed idem Pasqual.
quest. 349. & Quintanad. tom. 2. tract. 2. sing.
7. excipiunt casum necessitatis, celebratio-
nem

nem secretam, & etiam publicam, quan-
do ignoratur ab alijs dictum ministrum es-
se filium Sacerdotis.

*S. 10. De Pileoli usu in Missa, & extra
Missam, & de Bireto.*

SECTIO PRIMA.

Pileoli usus in Missa.

1. Sine Pontificia dispensatione pileo-
lum in Missa adhibere non licet ex
cap. Nullus Episcop. de Consecr. dist. 1. quam
prohibitionem, cum sit de re grati, obliga-
re sub mortali omnes *DD.* continentur.

2. Potest tamen dispensare etiam Episco-
pus, quando adest necessitas, & non est fa-
cilis ad Papam recursus, ita ex Sanch. Tam-
burin. *Meth. Mis. lib. 1. c. 7. §. 4.* & ex eodem,
quando non potest adiri Episcopum, ha-
bens necessitatem poterit sine dispensatio-
ne capite operto celebrare.

3. Imò quando est causa certa & euidentis,
non esse necessariam dispensationem, do-
cet Pasqualig. *quest. 829.* citans pro se vigin-
tiquatuor Doctores, qui causam euidentem
dicunt nimiam regionis frigiditatem, infir-
mitatem, capitis debilitatem, & aliqui ad-
dunt senectutem, & caluitiem, quod ipse
Pasqualig. *quest. 828.* non approbat, & sta-
tuit pro regula, tunc adesse euidentem cau-
sam, quando celebrans sine pileolo subiret
inconmodum considerabile, siue ex hac,
siue ex illa causa proueniat: & tunc licere
cum pileolo celebrare non solum secreto,

96. *Sacr. Enchir. lib. 1. cap. 1.*
fed etiam publice, docet idem *loc. cit. nu. 4.*

Sed hac opinionem docentem posse celebrare tecto capite sine Pontificis dispensatione, quando causa est epidens, dicerem esse veram, quando causa non est diuturna, v.g. quis capite laborat, & consultis medicis intelligit, se quindecim, aut viginti dierum spatio sanitatem recuperaturum: hic sine dispensatione poterit celebrare capite cooperto, quia si dispensationem peteret, quando eam reciperet, causa iam cessasset, & sic caderet irrita dispensatio. Secus dicendum, quando causa est perpetua, aut saltem diuturna, in hoc enim casu omnino necessaria est dispensatio, ut ratio probat, & praxis confirmat.

4 Quando ex dispensatione, vel ex causa, oportet capite celebratur, docent aliqui posse adhiberi pileolum vique ad manuum ablutionem: ita Bauldr. *par. 2. cap. 5. num. 10. pag. 133.* Alij usque ad Canonem: ita Marchin. *de Ord. tract. 3. par. 3. c. 4. num. 9.* Aliqui cum Bonac. *de Sacram. disp. 4. quest. ult. punct. 9. num. 29.* usque ad Consecrationem. Aliqui denique cum de Lug. absolute loquantur. Sed hoc credo decernendum esse iuxta concessionis verba, vel qualitatem infirmitatis. Et quando necessitas id requireret, posse adhiberi per totam Missam, docet Pasqualig. *quest. 83. 1. num. 4.* & Bottacc. *loc. cit.*

5 In his tamen casibus, quando non adest legitima dispensatio secretam celebrationem, quantum fieri potest, suaderem, licet

§. 10. Sect. 2. Pil. usus extra Missam. 37
cet Pasqualig. ut supra dictum est, contrarium sentiat.

6 Posse verò Episcopum, etiam quando facilis est recursus ad Papam dispensare, ut Sacerdos tecto capite Eucharistiam deferat ad infirmos, siue in processione, & eam sine tali dispensatione, nisi aliter necessitas urgeat, capite tecto deferre, esse mortale, docet idem Pasqualig. *quest. 83.*

SECTIO SECVNDA.

Pileoli usus extra Missam.

Q Vi Pileolo utitur, eum deponunt, ex Bauldr. *loc. cit. pag. 133. nu. 9.*

1 Quando dictum sunt Lectiones, aut Orationes.

2 Cum alios aqua lustrali aspergunt, vel ipsimet asperguntur.

3 Cum incensant, aut incensantur.

4 Cum pacem dant, & recipiunt.

5 Quando Santissimum Sacramentum eleuatur, ministratur, aut deferitur; (addendo quando ante ipsum expositum transeunt, vel ad medium accedunt, vel recedunt, ut post Consecrationem.)

6 Cum Celebrans benedicit populo, tunc tamen non genuflectunt, nisi Celebrans sit Episcopus, ad cuius benedictionem omnes de Choro genuflectunt, prater Canonicos.

7 Cum dicitur: *Et incarnatus est, &c. Ecce Verbum caro factum est:* ad quæ verba, qui stant, genuflectunt, qui verò sedent, caput inclinant, profundius tamen, dum dicitur: *Et homo factus est.*

8 Cum

8 Cum soli intonant Psalmos, Antiphonas, & alia huiusmodi. Aliqui deponunt etiam in Hymno, *Te Deum*, ad ea verba, *Te ergo, quæsumus, &c.* & in Passione ad verba, *Expiravit, Tradidit spiritum*, & similia; quod & mihi placet. Incarnatio enim, & mors Christi sunt ex Bellarm. vnum Mysterium; si ergo quando primæ partis memoria recolitur, nempe ad verba, *Et incarnatus est. Et verbum caro factum est, &c.* caput detegitur, quare non etiam, quando recolitur memoria mortis Christi, quæ est secunda Mysterij pars, detegatur? hæc de pileolo.

SECTIO TERTIA.

Bireti usus.

Biretum verò ex eodem Bauldr. loc. cit. pag. 132. deponitur quoties standum, aut genuflectendum est; quando verò sedetur, deponitur quoties est caput inclinandum, vt per se pater: & inclinandum est ex eodem Bauldr. cap. 4. pag. 130.

1. Ad nomen Iesu Maria, & Sancti, de quo fit Officium, & ad nomen Papæ viuētis.

2. Ad *Gl. Patri, &c.* & quoties Sanctis. Trinitatis expressa fit mentio, vt in Antiphonis, quæ in festo Sanctis. Trinitatis dicuntur; in fine Hymnorum, & Orationum.

3. Ad sequentes versus, *Sit nomen Domini benedictum. Sanctum, & terribile nomen eius*, vbi est consuetudo, contrarium tamen seruatur Romæ; maxime in Capella Pōtificis, *Benedictus Dominus die quotidie. Sit nomen eius benedictum in secula. Benedictum nomen* Mate-

Maiestatis eius. Benedicat nos Deus Deus noster, & ad Canticum trium puerorum, quando duo postremi versus dicuntur. Item in Completorio, dum dicitur: Benedictus es Domine Deus Patrum nostrorum. Benedicamus Patrem, & Filium cum Sancto Spiritu. Benedictus es Domine in firmamento Cæli, & quando hæc & Orationes dicuntur, incedentes per Chorum sistunt, & caput inclinant versus Altare, & quando dicitur Euangelium, stant versus cornu illius. Adde caput quoque detegendum ad secundam, & tertiam benedictionem cuiuslibet Nocturni, ad quas sedere posse docet idem Bauldr. pag. 125. num. 2. Debet tamen semper surgere. Sacerdos, dum dicit benedictionem, nisi sit Episcopus, qui ad secundas, & tertias cuiuslibet Nocturni potest sedere, vt aduertit idem Bauldr. loc. cit.

§. ii. De annuli usu.

Annulum deferre non possunt etiam extra Missam ex Sac. Rit. Congreg. nisi DD aut in aliqua dignitate constituti, quod etiam prohibetur in Florentina Synodo anni 1645. tit. 4. cap. 24. §. 22 sed nulli omnino Episcopo inferiori gestare licet annulum in Missa, quæ de re plures declarationes Sac. Rit. Congr. emanarunt, quæ usum annuli in Missa expressè prohibuit Prothonotariis non participantibus, & quibuscunque DD. 11. Februarij 1623. & Canonici Cathedralium 20. Nouembris 1628. & Canonicorum nomine hac intelligitur etiam Dignitates, siue sint, siue non sint de gre-

70 *Sacr. Enchir lib. 1. cap. 1.*
gremio Capituli, docet Gauant. in Rubric:
Missal. part. 2. tit. 1. pag. 78. ubi refert supradictas declarationes.

§. 12. Quando licet pluries eodem die celebrare Missam, interrompere, vel à principio repetere.

SECTIO PRIMA.

De multiplici celebratione.

Multis de causis olim pluries eodem die celebrare licebat, & nunc etiam licet in ijs regionibus, ubi est magna multitudo fidelium, & parvus Sacerdotum numerus, & non est liberum Catholicæ Religionis exercitium, adeo ut nequeant simul omnes convenire.

2. In alijs locis licet solum Primo, die Natiuitatis Domini. Secundo, ad conficiendum Viaticum, quando alio modo haberi non posset; & tunc si necessitas postulet, posse Missam inchoari ab Oblatione, imò à Canone, & terminari statim post Communionem, & hanc posse sumi finito Canone, hoc est ante *Pater noster*, docet Pasqualig. *quest. 213. num. 6.* Tertio, ad complendum alterius Sacrificium, nisi adsit alius Sacerdos, qui non celebraverit; & in his duobus victimis casibus licebit, etiam si in prioribus Missa ablutionem sumpserit, non autem in primo casu, & in alijs, qui olim licebant, ut docent communiter DD.

3. Complendum tamen non est, nisi prius Sacerdos defecerit post consecrationem,

§. 12. Sect. 2. *Quantic. pl. eod. die cel. 41*
nem, & si dubitetur, consecrandum est sub conditione; si uero defecit post oblationem materia, & adsit alius Sacerdos, qui non celebraverit, Missam inchoabit à principio, offerendo eandem materiam, ut bene advertit Quart. par. 3. tit. 10. nu. 3. sect. 1. dub. 3. & tunc Oratio, *Deus qui humane substantię*, dicenda esset in medio Altaris.

4. Adde probabile esse, quod docent multi cum Gasp. Hurad. de Euch. disp. 10. diffi. 2. Sacerdotem, qui mane celebravit, vel Laicum, qui ex deuotione communicavit, posse eodem die, si in periculum mortis incidat, iterum pro viatico communicare. Imò multi, quos refert Quintanad. *tract. 4. sing. 9. num. 1.* asserunt non solum posse, sed teneat idem docet Leander. *tom. 2. tract. 7. disp. 2. quest. 6 & 7.* Aliqui tamen docent, non solum non teneri, sed etiam non posse, quam opinionem communem, & veram dicit Tambur. *Met. cap. 5. §. 6.*

5. Sed post hæc scripta, vidi Tamburinum in editione nouissima rigorem suæ opinionis mitigasse dicendo, se locutum fuisse de eo infirmo, qui licet laboraret periculoso morbo, quia tamen periculum mortis proximum non cognouit, communicavit ex deuotione, (& in hoc conveniunt omnes; nullus enim bis eodem die Sacramentum ad infirmi domum deferret.) nam quoad eum, qui bene valens mane in Ecclesia communicavit, & deinde incidit in morbum periculosum, ita ut credatur non porrecturus vitam ad diem sequentem, sponte factur

tetur probabile esse non solum posse, sed etiam debere iterum communicare.

6 Ampliat hanc opinionem cum Hurt. Ochagau. Chellison. Turria. & alijs, Pasqualig. in *sacra moral. doctrina*, disp. 109. sect. 5. num. 27. dicens, eum, qui mane communicauit etiam infirmus, sed non cognoscens periculum mortis, teneri iterum communicare eadem die, postquam periculum mortis cognitum est, si differri nequeat communio in diem sequentem, & pluribus id probat rationibus: sed nimis, præter morem, scrupulosè: & idè benignius loquitur disp. 118. sect. 3. num. 17. ubi docet, eum, qui in morbo periculoso sumit Eucharistiam, satisfacere præcepto viatici, etiam si de eo nihil cogitet, nec intentionem habeat sumendi per modum viatici, & ratio est, quia solus actus sumendi Eucharistiam cadit sub præcepto, pro quo implendo non requiritur intentio, ut docent communiter DD. in materia de legibus: immo impletur etiam quodcunque præceptum cum intentione contraria, licet peccari possit ex contemptu, uel ex prauo affectu, qui si absit, non peccatur, nec tenetur, qui cum contraria intentione opus præceptum impleuit, iterum implere, nec præteritam intentionem reuocare, ut uolunt plures DD. sed sufficit, quod sciat se per tale opus, etiam cum contraria intentione factum, præcepto satisfacisse, uide eundem Pasqualig. de *sacris. nou. leg. quæst.* 1309. num. 7. Leand. in *præcep. Eccl. tract. 2. disp. 19. 22. & alios.*

Ex

Ex dictis facile infertur non esse necessarium in communione infirmi per modum viatici dicere uerba præscripta in Rituali: *Accipe frater Viaticum*, &c. immo aliquando expediret ea omittere, & dicere uerba consueua. *Corpus Domini nostri*, &c. ut si infirmus minus deuotè, & cum non paruo animi metore communionem per modum viatici recepturus sit, sufficit enim ad satisfaciendum præcepto viatici, ut dictum est, quod Eucharistiam recipiat, & morbus sit periculosus.

Hic aduerte, quod si Sacerdos die Natiuitatis Domini more Laicorum Eucharistiam sumeret, non posset deinde duas, aut unam Missam celebrare; nec è contra, ut tradunt DD. & uideri potest idem Quintanad. loc. cit. n. 3.

SECTIO SECUNDA.

De interruptione, & repetitione Missæ.

r Missam interrumpere licet.

I. Ad uitandam mortem, uel graue damnum.

II. Ad audiendam concionem, quæ in Missa solemni habetur post Euangelium.

III. Ad conferendum aliquod Sacramentum: sed, si non est ex necessarijs necessitate medijs, post Consecrationem non licet, nisi forsitan infirmus esset in promptu, nec sacras uestes opus esset exuere. Quod si casus contigerit, Sacerdos poterit Hostiam cooperire cum Patena, & Sacramenti custodiam aliqui adstantium committere: postea rediens

Missam

Missam post cōsecrationem relictam resu-
met unde desiderat; sicuti etiam, si ante Con-
secrationem interrupperit, & minor mora,
quā vnius horæ intercesserit; si maior, or-
diatur à principio: ita Tamb. *Meth. Miss.*
lib. 2. cap. 7. §. 7.

IV. Si superueniret memoria impedimen-
ti ex assumpto cibo, ex peccato, ex censura,
extempore indebito, quorum vel similibus,
si recordetur, inchoato Canone tenetur
prosequi, ante Canonem, poterit, sed non
tenebitur omittere, ut alibi dictum est, pro-
pter periculum scandali, vel infamie.

V. Poterit, imò debet interrumpi adue-
niente excommunicato vitando, qui, si mo-
nitus nolit recedere, debet prorsus omitti,
nisi fuerit Canon inceptus.

VI. Debet quoque omitti superuenien-
te ante Canonem inchoatū violatione Ec-
clesiæ. Alij tamen dicunt omittendam esse
in utroque casu, etiam post inceptum Ca-
nonem, dummodo non sit incepta Consec-
ratio; & utramque opinionem probabi-
lem vocat Quart. *part. 2. tit. 3. sect. 2. dub. 4.*
& 5. ubi dicit, in his casibus Missam prosequen-
dam usque ad summptionem Calicis,
& cætera omittenda, & in primo casu om-
nes, qui Missa intersunt, debere recedere,
præter ministrum, ne cum excommunicato
communicent.

Quem excommunicatum incurrere in
hoc casu aliam excommunicationem Papæ
reservatam, docet Pasqualig. *quæst. 192. n. 6.*
& ea, quæ omittuntur post summptionem
san-

§. 1. sect. 2. Quan. lic. Miss. inter. &c. 45
sanguinis, esse supplenda in Sacristia, docet
idem *quæst. 193. num. 5.*

Hic nolo omittere docere aliquos apud
Del Baæ de *immun. par. 1. cap. 2. dub. 2. sect. 2.*
num. 27. ad hoc, ut Ecclesia habeatur pol-
luta, requiri sententiam Iudicis, quod & ip-
se probabile putat; & plures apud Bassarum,
V. Sacrilegium. 1. num. 8.

VII. Licebit tandem probabiliter Missam
interrumpere ad expectandum Prelatum,
vel Principem, aut Magnatem volentem in-
teresse sacro. Et ante oblationem posse re-
peti ab initio, docent Navar. Henric. &
alii, quos refert, & sequitur Laym. *lib. 5.*
tract. 5. ca. 7. num. 3. dummodo non sit alius
Sacerdos, qui possit celebrare. Sed hoc
Tamour. *loc. cit. §. 8. & alij*, quos refert,
& sequitur Pasqualig. *quæst. 199.* non ad-
mittunt.

2. Hic adverte, quod quando dictum est,
& dicetur, aliquid posse fieri ad vitandam
mortem, intelligendum est, dummodo non
adsit Religionis contemptus, qui si adsit,
mors potius oppetenda est, quam vnus
apex omittendus.

3. Si quæres, an quando potes aliquid fa-
cere, vel omittere ad vitandam mortem,
vel ad dandum Viaticum etiamne tenearis.

Respondéo non teneri, ad vitandam
mortem, quia potes sequi opinionem prob-
abilem, quam docet Laym. & alij, in his
casibus semper adesse contemptum, neque
ad dandum Viaticum, quia omnia præce-
pta non obligare, quando non possunt de-
bito

46 *Sacr. Enchir. lib. 1. cap. 2.*
bito modo adimpleri, tanquam certum
omnes fatentur.

C A P U T S E C U N D U M.

De hora celebrandi, loco, Altari, & eius
ornatu.

S. 1. Qua hora celebrare liceat.

1 **H** Ora celebrandi est ab Aurora
ad meridiem. Ita Pius V. in
Rubr. Missal. par. 1. tit. 15.

2 Conueniunt DD. non esse necessarium,
ut inchoetur Missa post Auroram, sed suffi-
cere si sub Auroræ initium terminetur.

3 Imò Pasqualig. *quæst. 400. num. 9.* excu-
sat à mortali ex paruitate materiæ, qui ante
Auroram Missam terminaret, dummo-
do spatium intercedens inter Missæ finem,
& Auroræ initium horæ quadrantem non
excederet; & alibi addit non esse daturum
locum scrupulis, qui bona fide credens Au-
roram uicinam celebrauit, & postea uidet
se multo ante celebraſſe.

4 Aurora dicitur à DD. apud Escobar.
tom. 3. lib. 21. sect. 1. cap. 5. nu. 77. Prima So-
lis irradiatio, Prima aeris illuminatio, &
lucis initium.

5 Non potest assignari certa regula pro
omni loco, & tempore. Aurora enim plus
minus distat ab ortu Solis, secundum diuer-
sitatem elevationis Poli, & Ascensiones
obliquas Solis iuxta uarietatem signorum
breuium, seu longorum, quæ per tempo-
rum uices uariantur.

S. 1. Qua hora celebrare liceat. 47

6 Escobar tamen *loc. cit.* dicit Auroram
precedere Solis ortum per horam, & qua-
drantem circa æquinoctia; per duas horas,
& quadrantem circa solstitia; & circa me-
dia tempora plus, minus, prout magis ac-
cedunt ad hunc, vel illum terminum.

7 Quia uero Auroræ tempus in ordine ad
celebrationem Missæ non mathematicè,
sed moraliter computandum est, ut docent
contra Sotum DD. communiter; hinc est,
ut alij aliud tempus ad eam inchoandam
assignent.

8 Concedit ante Solis ortum horæ qua-
drantem Reginaldus mediam horam, Henricus
& Coninch. horam, & quadrantem Azor.
horam, & dimidiam Suarez, Castropal. &
Bonacc. duas denique horas Laym. Less.
Dicastill. de Lug. Tabur. & alij multi. Quam
ultimam opinionem non admittit Pasqua-
lig. *quæst. 401.* Ratio ipsius est, quia aliquan-
do contingeret Missam terminari media
hora ante Auroræ initium.

9 Nihilominus propter tot, tantorum-
que virorum auctoritatem tutissima est.

10 Imò si pro diuersitate temporum ser-
uetur regula data ab Escobar supra citato,
licebit aliquando, plus duabus horis Solis
ortum anticipare.

11 Ultra quas duas horas medium qua-
drantem pro paruitate materiæ concedit
Quart. *punct. 1. tit. 15. dub. 2.*

12 Certum est dari plures casus, in qui-
bus Auroram notabiliter anticipare licet.

I. Vbi adest consuetudo.

II. Quando die festo causa itineris non potest alio modo satisfieri praecepto; ita Sot. quem sequitur Pasqualig. *quest. 407.*

III. Ad conficiendum viaticum, quo casu posse celebrari statim post mediam noctem, docent de Lug. Laym. Hurtad. victor. Dicastill. & alij apud Pasqualig. *quest. 407. vnde quae dicta sunt cap. 1. §. 12. sect. 1. num. 2.*

IV. Denique nocte Natiuitatis Domini non solum vnam, sed etiam omnes tres Missas posse celebrari statim à media nocte, docent Laym. Vasquez, Suar. de Lug. & alij quamplures citati à Pasqualig. *quest. 404. num. 3.*

13 Terminus vsque ad quem protrahi potest celebratio Missae est meridiem, quo ex communi DD. sententia sufficit Missam incepisse.

14 Ultra quem terminum sine causa inchoari posset absque mortali, cum causa absque veniali vna circiter hora ex Bonac. & alijs. Imbetiam sine causa posse intra horam inchoari absque peccato, docet Quart. *part. 1. tit. 1. dub. 3.* & Leander cum alijs *par. 2. tract. 8. disp. 6. quest. 12.* docet esse probabilius quod possit inchoari Missa integra hora post meridiem.

15 Et ex iusta causa, g. itineris, vel simili, posse post integram horam die festo inchoari, docent plerique, inter quos Henricq. Mirand. Suar. & Rodriq. apud Tambur. *Meth. celebr. Miss. lib. 1. cap. 6. §. 4. num. 23.* & Pasqualig. *quest. 419. num. 5.* dicit licere etiam cum simili causa die non festo.

16 Imò *quest. 411. num. 19.* dicit, quod si quis celebraret Missam longè post meridiem, dummodo non excederet horam Nonam, idest tertiam post meridiem, praesertim si ex rationabili aliqua causa tantum differret, non esset damnandus peccati mortalis, quia existimat probabilem opinionem eorum, qui asserunt etiam nunc licere celebrare Missam usque ad tertiam horam post meridiem, pro qua opinione *loc. cit. n. 3.* citat duodecim circiter DD.

17 Quam opinionem, licet alij absolute negent, alij tamen apud Tambur. *loc. cit. num. 20.* concedunt praticari posse in magna festiuitate, quando tardius absoluta est Concio, uel Processio, in funere Principis, Collatione Ordinum, & simili, ne Missa Populus defraudetur, multo magis ad conficiendum viaticum pro infirmo, quod omnes concedunt, ut notat Quart. *part. 1. tit. 1. dub. 4.*

18 Ad tollendum omnem scrupulum addo probabilem esse opinionem, quam docent Vasq. Suarez, Auerl. & alij, quos sequitur Quart. *loc. cit.* & Leand. *part. 2. tr. 8. disp. 6. quest. 12.* qui dicunt, quandiu durat Missa solemnis, posse inchoari Missas priuatas. Imò decem Auctores, quos refert, sequiturque Pasqualig. *quest. 418.* concedunt etiam post Missam solemnem terminatam: nisi terminetur post Nonam, idest post tertiam horam à meridiem: quam tertiam horam docet idem Pasqualig. *quest. 423.* non esse mensurandam ex horologij, sed ex

II. Quando die festo causa itineris non potest alio modo satisfieri precepto; ita Sot. quem sequitur Pasqualig. *quest. 407.*

III. Ad conficiendum viaticum, quo casu posse celebrari statim post mediam noctem, docent de Lug. Laym. Hurtad. victor. Di. castill. & alij apud Pasqualig. *quest. 407.* vide qua dicta sunt *cap. 1. §. 12. sect. 1. num. 2.*

IV. Denique nocte Natiuitatis Domini non solum vnam, sed etiam omnes tres Missas posse celebrari statim à media nocte, docent Laym. Vasquez, Suar. de Lug. & alij quamplures citati à Pasqualig. *quest. 404. num. 3.*

13 Terminus vsque ad quem protrahi potest celebratio Missæ est meridies, quo ex communi DD. sententia sufficit Missam incepisse.

14 Ultra quem terminum sine causa inchoari posset absque mortali, cum causa absque veniali vna circiter hora ex Bonac. & alijs. Imò etiam sine causa posse intra horam inchoari absque peccato, docet Quart. *part. 1. tit. 1. dub. 3.* & Leander cum alijs *par. 2. tract. 8. disp. 6. quest. 12.* docet esse probabilius quod possit inchoari Missa integra hora post meridiem.

15 Et ex iusta causa, g. itineris, vel simili, posse post integram horam die festo inchoari, docent plerique, inter quos Henr. & Mirand. Suar. & Rodriq. apud Tambur. *Meth. celebr. Miss. lib. 1. cap. 6. §. 4. num. 23.* & Pasqualig. *quest. 419. num. 5.* dicit licere etiam cum simili causa die non festo,

16 Imò *quest. 411. num. 19.* dicit, quod si quis celebraret Missam longè post meridiem, dummodo non excederet horam Nonam, idest tertiam post meridiem, præsertim si ex rationabili aliqua causa tantum differret, non esset damnandus peccati mortalis, quia existimat probabilem opinionem eorum, qui asserunt etiam nunc licere celebrare Missam usque ad tertiam horam post meridiem, pro qua opinione *loc. cit. n. 3.* citat duodecim circiter DD.

17 Quam opinionem, licet alij absolute negent, alij tamen apud Tambur. *loc. cit. num. 20.* concedunt praticari posse in magna festiuitate, quando tardius absoluta est Concio, uel Processio, in funere Principis, Collatione Ordinum, & simili, ne Missa Populus defraudetur, multo magis ad conficiendum viaticum pro infirmo, quod omnes concedunt, ut notat Quart. *part. 1. tit. 1. dub. 4.*

18 Ad tollendum omnem scrupulum addo probabilem esse opinionem, quam docent Vasq. Suarez, Auerf. & alij, quos sequitur Quart. *loc. cit.* & Leand. *part. 2. tr. 8. disp. 6. quest. 12.* qui dicunt, quandiu durat Missa solemnis, posse inchoari Missas priuatas. Imò decem Auctores, quos refert, sequiturque Pasqualig. *quest. 418.* concedunt etiam post Missam solemnem terminatam: nisi terminetur post Nonam, idest post tertiam horam à meridie: quam tertiam horam docet idem Pasqualig. *quest. 423.* non esse mensurandam ex horologij, sed ex

spatio temporis, quod intercedit inter meridiem, & occasum Solis, & medietatem dicti temporis esse tertiam horam post meridiem: Ex quo fit, quod debet astutius plus, huius malibus verò minus temporis dictæ tres horæ important.

19 Quæ omnia, ut facilius innotescant ponetur in fine huius primi libri Tabella horaria mediæ noctis, ortus Solis, & meridiei tempus designans.

20 Hic notandum est, quacumque diei hora posse Laicum ieiunum communicare docet cum multis Bonac. de *Euchar. disp. 4. quæst. 7. punct. 1. num. 14.* quod licet verum sit monet tamē cum Coninch. Castropal. *par. 4. tra. 21. punct. 16.* id seclusa aliqua specialia causa nō debere permitti sub vesperam, aut intempesta nocte, cum Sacramenti reuerentiam hoc non deceat, & occasionem scandali non fugiat.

21 Ex dictis colligitur ministrare Eucharistiam usque ad horam cantandi Vesperas nullum adesse scandalum, & cum causa posse ultra dictum tempus Communionē protrahi, ut quando populus in aliqua sollemnitate præ multitudine citius expediri non posset.

22 Non solum quacumque diei hora, verum etiam quacumque die, feria 6. in Parasceue excepta, Eucharistiam sumere licet, ita communiter DD.

23 Imò Sa, Suarez, Fagundez, & alij, quos refert, & sequitur Dian. *part. 6. tract. 6. resol. 19.* docent licere etiam dicta feria 6. si absit

si absit scandalum: quod sine dubio posse faciliè cauere, docet Pelliz. de *Monialib. cap. 6. num. 9.*

Et hanc opinionē acriter defendit Quintanad. *tract. 4. singu. 6.* ubi dicit, contrariam consuetudinem, & Sacrae Congregationis declarationem non obitare.

Et Ioan. Sanch. *disput. 22. num. 20.* relati ab eodem Quintanad. dicit consultius esse dicta die communicare, quam abstinere, & citat pro se 16. alios DD. Nihilominus à contraria opinione non recederem.

24 Hic breuiter nota, Sacerdotem extra Missam non posse seipsum communicare, si addit alius Sacerdos, qui ministrare possit, si uerò non adsit, posse non solum in extrema necessitate, quod concedunt omnes sed etiam deuotionis causa docet cum Durand Suar. de *Euchar. disp. 72. sect. 3.* ubi docet, etiam non teneri recipere à manu Diaconi tunc forte præsentis, licet alij contrarium sentiant cum Fagund. 3. *Eccles. præc. lib. 3. cap. 3. nu. 7.* Imò Durand. apud ipsam Suarez *loc. cit.* dicit, quod si Diaconus in absentia Parochi deferret Viaticū ad Sacerdotem egrotantem, Sacerdos sumpta Eucharistia de manu Diaconi deberet proprijs manibus se communicare.

Et aduerte Sacerdotem comunicantem more laicorum debere uti stola, sed hoc ex decentia, non ex obligatione peccati, docet Tamb. *Metb. comm. cap. 2. §. 4.*

25 In casu uerò extremæ necessitatis posse etiam laicum non solum sibi, sed & alijs

Viaticum ministrare, quando alias infirmus sine Sacramentis decederet, docent aliqui apud Taburin. *loc. cit. cap. 6. §. 4.* ubi hac opinionem saltem propter auctoritatem DD. dicite esse probabilem, licet contraria; quam docet de Lug. de *Euchar. disp. 18. sect. 1. num. 21. & seq.* sit probabilior saltem quoad communicandos alios.

§. 2. De loco, ubi de Oratorijs priuatis.

EXtra casus necessitatis, qui uideri possunt apud DD. & in eis, sine licentia Episcopi, non licet celebrare, nisi in Ecclesia, eaque cōsecrata, uel saltem benedicta, & non uiolata, non execrata & non interdicta patet ex *Trident. sess. 22.* & docent communiter DD.

2. Celebrans in Ecclesia interdicta fieret irregularis ex *Cap. ijs, qui, de pæn. excommunic. in 6.* sed contra eum, qui celebraret in Ecclesia polluta, præter peccatum mortale nulla pœna in iure lata est, quicquid aliqui dicant apud Pasqualig. *qu. 498.* quos idem Pasqualig. impugnat, sed esset puniendus pœna arbitraria.

3. Nomine Ecclesiæ quoad celebratōnem ueniunt etiam Oratoria, in quibus ex concessione Episcopi si sint publica, & ex concessione Pontificis si sint priuata, celebrari possunt una, uel plures Missæ iuxta tenorem concessionis.

4. In Oratorijs priuatis regulariter unica tantum Missa singulis diebus celebrari potest exceptis solemniioribus, quibus ne unam quidem celebrare licet.

Quo-

Quorum nomine intelliguntur.

- I. Dies Natiuitatis Domini.
- II. Epiphaniæ.
- III. Paschatis.
- IV. Pentecostes.
- V. Annunciationis, &
- VI. Assumptionis B. Mariæ Virginis.
- VII. SS. Apostolorum Petri, & Pauli.
- VIII. Omnium Sanctorum. Ita declarat *Sacra Rituum Congreg. die 17. Novembris 1607. teste Gauant. p. 1. tit. 20. pag. 63.* quem sequuntur DD. communiter.

5. Nomine Paschatis, & Pentecostes intelligitur prima tantum dies: ita Gauant. & alij, nec est addendum Festum Patroni loci, ut aliqui putant.

6. Qui celebraret in dicto Oratorio, eodem die ultra Missam concessam peccaret mortaliter, sed neque ipse, neque locus ulli censuræ de iure communi subiaceret: ita DD. communiter: & aduerte, quod altera Missa celebrari non potest, etiam si primæ Missæ Dominus principalis non interfuerit. Pasqualig. *quæst. 637. num. 3.*

7. Feria 5. in Cœna Domini Missæ etiam priuatæ de iure communi non prohibentur, & de Sabbato Sancto licet olim fuerit prohibitio, hodie tamē, ut uidere est apud Pasqualig. *quæst. 358. & seq.* est abrogata, & dicti dies in priuilegio Oratorij priuati non excipiuntur, ut patet ex supra dictis, unde sequitur in dicto Oratorio posse celebrari, ut expressè docet idem Pasqualig. *quæst. 639. num. 9.*

8 Nec obstat, quod in nostra Fiorentina Diocesi nullubi prefatis diebus celebrare liceat, nisi in Ecclesijs Parochialibus, & Regularium sub poena interdicti loci ipso facto, *ut in Synodo anni 1637. tit. 2. de celebrat. Miss.* Nam hoc intelligitur de publica celebratione, ut expressè habetur in Synodo anni 1619. *tit. 3. c. 3. §. 5. sub Alexandro Martino*; & de eadē publica celebratione in quātur declarationes *Sacr. Rit. Congreg.* ut bene aduertit Pasqualig. *q. 353*. Quibus Illustrissimus, & Reuerendissimus D. Niccolinus in prefata prohibitionē inhaerere dicit.

9 Similiter nō obstat, quod in eadem Synodo anni 1619. *loc. cit. §. 3.* prohibeantur fieri diuina Officia in Societatibus Laicorum, & locis similibus diebus Veneris, & Sabbati Sancti sub poena suspensionis ipso facto pro sacerdotibus, & interdicti locorum.

I. Quia cum loquatur copulatiuē de *Feria 6. in Parasceue*, qua die nullubi terrarū celebrare licet, & *Sabbato Sancto*, potest intelligi de alijs functionibus Ecclesiasticis & non de Sacrificio Missae.

II. Potest intelligi de publica celebratione, & non de secreta.

III. Quod omnem difficultatem adimit, excipitur in dicta prohibitionē privilegium Pontificis, quod certē adest, quoad celebrationem in Oratorijs priuatis, cum Sabbatum Sanctum nō sit inter dies exceptos, ut supra dictum est, & docet Pasqualig. *q. 287. §. 39.*

Denique probatur ex ipsa Synodo anni

1645. *tit. 2. cap. 18. §. 1.* ubi commemorat omnes dies, quibus in Oratorijs priuatis celebrare non licet, & nullam feriam 5. & Sabbati Sancti mentionem facit.

10 Sed quoad Cōfraternitates Laicorum extat etiam prohibitio *Sacr. Rit. Congreg. die 18. Maij 1602.* quam tamen aut non esse in usu, aut saltem intelligi solum de Missa solemni, docet Pasqualig. *quest. 353.*

11 In Ecclesijs verò Parochialibus, & alijs principalibus præter Missam solemnem, conceditur feria 5. alia Missa publica in dicta Synodo anni 1619. *loc. cit.* nec requiritur licentia.

12 In Oratorijs non possunt exerceri functiones iuri Parochiali præiudicantes. Nam in concessione adest clausula, sine tamen præiudicio iurium quorumcumque Parochialium: Quæ verba, licet aliqui ex quadā Sixti IV. declaratione in casu simili doceant intelligi solum, quod non inferatur præiudicium Parochi quoad Decimas, Primitias, & alias oblationes; probabilius tamen videntur exten di quoque ad alia, nempe administrationem aliquorum Sacramentorum Baptismi, Eucharistiæ pro præcepto Paschatis, & Viatici, & Matrimonij, ad ius sepeliendi, Canonicam portionem, & alia, quæ videri possunt apud Pasqualig. *quest. 643.* ubi infert in dictis Oratorijs posse benedici candelas, palmas, & cineres, dari pacem, denunciari festā, & ieiunia, quia hæc non sunt iura specialia Parochorum.

13 Sed hæc in Florentina Diœcesi in Synodo anni 1610. tit. de celebra. Miss. prohibetur fieri sine licentia Parochi, sed cum pluribus Parochialibus, ut dictum est, non præiudicent, saltem priuatum poterunt exerceri, quod etiam colligitur, quia in dicta Synodo nulla transgressoribus imponitur pœna: & si alibi ponitur pœna, imponitur solum pecuniaria, quod satis manifestè ostendit prohiberi functiones publicas, cum priuata ex defectu probationis puniri non possint.

14 Extra casum præceptis Paschalis, & Viatici possunt Regulares in Oratorijs ministrare Eucharistiã ex Priuilegio, & nulla requiritur licentia Parochi, ut monet Pasqualig. *quest. cit.* sed Sacerdotes seculares, non possunt de iure, nisi cum licentia, licet Tamburin. *Met. Miss. lib. 1. c. 4. §. 4. num. 26.* uideatur contrarium sentire. Sed quicquid sit, certum est apud DD. & videri potest Tambur. *loc. cit.* sufficere licentiã præsumptam.

15 Quicquid dicitur de Sacramento Eucharistiæ, dicendum esset etiam de Sacramento Pœnitentiæ, sed in nostra Florentina Diœcesi obstat specialis prohibitio Synodalis anni 1645. & recensetur inter Monita pro Confessarijs, quæ tam Regulares, quam Seculares sub pœna suspensionis ipso facto ab audiendis Confessionibus prohibentur Penitentiũ adire domos, ibique etiam in Oratorijs Confessiones audire: excipiuntur tamen casus infirmitatis, vel
simi-

§. 2. De loco, ubi de Orat. priu. 97
similis necessitatis, quando Ecclesiã adire non possunt.

16 Ex dictis patet, quod penitens non prohibetur adire domum Confessarij, ubi confiteatur, nec Confessarius illum audire: Nihilominus consulendum est, ut quantum fieri potest confessiones non audiantur, nisi in Ecclesiã, ita reuerentia Sacramentis debita exposcente.

17 Oratoria priuata non sunt benedicenda, quia non destinantur cultui diuino permanenti, & ad nutum Dominorum possunt ad prophanos vsus restitui.

18 Quapropter non gaudent priuilegio immunitatis, non subiacent violationi, & peccata effusionis sanguinis, vel seminis in ipsis commissæ, non contrahunt malitiã sacrilegij. Hæc videri possunt apud DD. cum sint fere communia, & de ijs agit Pasqualig. *q. 494. & seq.*

19 In dictis Oratorijs non satisfieri præcepto auditionis Missæ a non priuilegiatis, docent communiter DD. contrarium tamen sentiunt Castropal. *p. 4. tract. 12. p. 118. 16. num. 13.* Fagünd. *1. Eccl. præcept. lib. 2. c. 3. n. 8.* Homob. Henriq. Pellicar. in *Manual.* quos refert Pasqualig. *quest. 658.* quibus adde Busemb. in *Medull. Theol. lib. 3. tract. 3. dub. 3. num. 10.* Leand. in *præcept. Eccl. tract. 2. disput. 1. quest. 20.* & Trullench. in *Decalog. tom. 1. lib. 3. cap. 1. dub. 6. num. 4.* & alios, quorum aliqui respondent, Clausulam in Priuilegio Oratorij appositam clare affirmantem, alios à priuilegiatis præce-

pro non satisfacere, poni solum de stylo Curia, & secundum ritum antiquum, quando non poterat precepto satisfieri, nisi in propria Parochia, sed cum talis obligatio fuerit abrogata, nihil nunc operari dictam clausulam affirmant: quam probabiliter, eorum ponderatis rationibus tu vide; Ipse enim huiusmodi opinionem non docerem; verum quidem est, quod secundum illam operanti scrupulum non inijcerem.

§. 3. De Altari.

Altare, & illud a facultatem habente consecratum, sine quo extra casum extremæ necessitatis (qui in nostris regionibus, ubi liberum est Catholicæ Religionis exercitium, non potest contingere) nunquam celebrare licet, duplex est, Fixum, & Portatile, seu Viaticum, quod vulgo dicitur Petra Sacrata.

2 Non potest construi, nisi ex vno lapide, est communis; licet contrarium sentiat cum aliquibus Pasqualig. *quæst. 693*; docens posse construi ex duobus lapidibus, ita ut claudatur in modum libri.

3 In Ecclesijs consecratis non potest erigi Altare stabile, nec erectum destrui, sine consensu Episcopi. ita Barbof. *de iure Eccles. univ. lib. 2. cap. 7.* & alij communiter.

4 In Ecclesia verò non consecrata posse erigi, & destrui, sine consensu Episcopi, docet Azor, & Lezzana, *verb. Altare, num. 12.* & cum eis Tambur. *Merh. Mifs. lib. 1. cap. 5. §. 1. nu. 2.* licet Pasqualig. *quæst. 681.* contrarium defendat.

5. In

§. 4. Quando Altare execratur.

1 In dictis Ecclesijs non consecratis, non posse consecrari Altare fixum, sine dispensatione summi Pontificis, docet Barbof. *loc. cit. num. 12.* Sed contrarium Romæ, etiam nunc practitari, docet idem Pasqualig. *quæst. 673.*

6 Ex dictis inferitur, ad erigendum Altare amovibile nullam requiri licentiam, ut quando ad celebrandam festivitatem alicuius Sancti, cuius imago est in Ecclesia pariete depicta, & ea die Altare ligneum ante ipsam erigitur, & in eo super imposita Petra consecrata celebratur. Imò Barbof. *loc. cit. num. 6.* dicit, quod *Sac. Rit. Congr. in Cæliana 10. Novemb. 1651.* censuit, Altare ligneum, cum Ara lapidea, permitti debere non obstante constitutione Synodali.

§. 4. Quando Altare execratur.

Fixum execratur, quando Mensa superior ab inferiori structura separatur, & quando notabiliter frangitur, ita DD communiter ex *c. ligneis, de consecratione.*

Portatile solum execratur, quando notabiliter frangitur, ita ut super nulla illius integra parte possit stare Calix, & Hostia; ratio prioris est, quia amisit formam, sub qua consecratum fuerat; posterioris, quia fit ineptum ad Sacrificium, ita Suar. Laym. Vasq. Azor. & alij communiter.

2 Ex dictis inferitur Altare non execrari.

I. Si fixum integrum, cum sua inferiori structura de loco ad locum transferatur, Pasqualig. *quæst. 685. num. 3.*

II. Si Mensa Altaris in duas partes scindatur,

C 6

pro non satisfacere, poni solum de stylo Curia, & secundum ritum antiquum, quando non poterat precepto satisfieri, nisi in propria Parochia, sed cum talis obligatio fuerit abrogata, nihil nunc operari dictam clausulam affirmant: quam probabiliter, eorum ponderatis rationibus tu vide; Ipse enim huiusmodi opinionem non docerem; verum quidem est, quod secundum illam operanti scrupulum non inijcerem.

§. 3. De Altari.

Altare, & illud a facultatem habente consecratum, sine quo extra casum extremæ necessitatis (qui in nostris regionibus, ubi liberum est Catholicæ Religionis exercitium, non potest contingere) nunquam celebrare licet, duplex est, Fixum, & Portatile, seu Viaticum, quod vulgo dicitur Petra Sacrata.

2 Non potest construi, nisi ex vno lapide, est communis; licet contrarium sentiat cum aliquibus Pasqualig. *quest. 693*; docens posse construi ex duobus lapidibus, ita ut claudatur in modum libri.

3 In Ecclesijs consecratis non potest erigi Altare stabile, nec erectum destrui, sine consensu Episcopi. ita Barbof. *de iure Eccles. uniuers. lib. 2. cap. 7.* & alij communiter.

4 In Ecclesia verò non consecrata posse erigi, & destrui, sine consensu Episcopi, docet Azor, & Lezzana, *verb. Altare. num. 12.* & cum eis Tambur. *Meth. Miss. lib. 1. cap. 5. §. 1. nu. 2.* licet Pasqualig. *quest. 681.* contrarium defendat.

5 In dictis Ecclesijs non consecratis, non posse consecrari Altare fixum, sine dispensatione summi Pontificis, docet Barbof. *loc. cit. num. 12.* Sed contrarium Romæ, etiam nunc practitari, docet idem Pasqualig. *quest. 673.*

6 Ex dictis inferitur, ad erigendum Altare amouibile nullam requiri licentiam, ut quando ad celebrandam festiuitatem alicuius Sancti, cuius imago est in Ecclesia pariete depicta, & ea die Altare ligneum ante ipsam erigitur, & in eo super imposita Petra consecrata celebratur. Imò Barbof. *loc. cit. num. 6.* dicit, quod *Sac. Rit. Congr. in Caletana 10. Nouemb. 1652.* censuit, Altare ligneum, cum Ara lapidea, permitti debere non obstante constitutione Synodali.

§. 4. Quando Altare execratur.

Fixum execratur, quando Mensa superior ab inferiori structura separatur, & quando notabiliter frangitur, ita DD communiter ex *c. ligneis, de consecratione.*

Portatile solum execratur, quando notabiliter frangitur, ita ut super nulla illius integra parte possit stare Calix, & Hostia; ratio prioris est, quia amisit formam, sub qua consecratum fuerat; posterioris, quia fit ineptum ad Sacrificium, ita Suar. Laym Vasq. Azor. & alij communiter.

2 Ex dictis inferitur Altare non execrari.

I. Si fixum integrum, cum sua inferiori structura de loco ad locum transferatur, Pasqualig. *quest. 685. num. 3.*

II. Si Mensa Altaris in duas partes scindatur,

datur, dummodo partes fractæ inuicem non separentur, nec ab inferiori structura amoueantur, & in hoc casu sufficere eas aliquo glutino vnire, docet idem Pasqual. q. 689. nu. 10.

III. Si cornua Aræ, tam portatilis, quàm fixa, quæ sacro chrismate in consecratione inunguntur, etiam omnia frangantur: ita Laym. Castropal. de Lug. disp. 29. de Euch. sect. 2. n. 75. & alij.

IV. Si frangatur sigillum, & sepulchrum reliquijs spoliatur, ita de Lug. Tamburino. Coninch. Quart. part. 1. tit. 20. dub. 1. in fine, & alij: ratio est, quia fractio solius sigilli non potest dici fractio enormis, & reliquias non esse de essentia consecrationis Altaris, docet Pasqual. g. quest. 679. citans pro se alios 24. DD. Quo casu dicunt in Oratione: *Oramus te Domine*, omittenda esse verba, *quorum reliquiæ hic sunt*: imò solam dicendum esset, *Oramus te Domine per merita omnium Sanctorum tuorum, ut indulgere digneris, &c.* Contrariam tamen opinionem saltem ex decentia, & consuetudine seruandam esse, docet Castropal. par. 4. traç. 22. punct. 9. n. 6. & ita declarasse S. R. C. docet Barbol. in sum. Decis. Apost. verb. *Celebrans*, num. 2.

3. Hic notandum est, quod quando Sacerdos celebrat prima uice in aliquo Altari non debet scrupulosè explorare, an sit consecratum, & integrum, sed satis esse, quod sit expositum celebrationi, docet cum Soto, Alex. & alijs Pasqualig. q. 700.

4. Notandum secundò, quod quando consecrantur Particulæ pro communione laicorum, debent super ipsa Ara consecrata esse non solum tempore Consecrationis, iterum etiam vsque ad Communionem Sacerdotis, quia cum sint pars Sacrificij, vsque ad perfectionem illius coram Sacerdote perstare debent. Ita docent ex Rubr. Missal. De Lug. & Tamb. l. 2. Metb. Miss. c. 1. §. 2. n. 12. vbi ait non peccare mortaliter qui statim post consecrationem in Tabernaculo includit, vel alteri Sacerdoti tradit laicis distribuendas: quod si necessitas postulet nullum erit peccatum.

5. Notandum tertio, quod in eo Altari, vbi proprius Episcopus, tanto magis eo superior, Missam cantauit, non licet sine eius licentia, saltem tacita, eodem die propter reuerentiam ei debitam celebrare, vt colligitur ex cap. final. de consecr. dist. 2.

Cantauit inquam, nam nõ obstat, quod Gauant. in Manual. Episcop. verb. *Altare*, num. 8. dicat ex Conc. Antisiodoren. 2. can. 10. Celebrare.

I. Quia dictum Concilium cum sit Prouinciale non obligat extra Prouinciam.

II. Quia celebratum fuit eo tempore, quo in eodem Altari non licebat eodem die celebrare, nisi vnâ Missam, & quia dicebant Missam Episcopi non esse computandam, idè Concilium decreuit, non posse post Missam Episcopi alia Missa celebrari. Imò etiam cap. fin. superius citatum fortasse, vt aiunt DD. apud Pasqualig. quest.

quest. 1235. abijt in desuetudinem: ideo nō
dum esse cōsuetudini locorum docet Leze-
zar. *vrb. Altare num. 13.*

§ 5. De Mappis: sē Tobaleis.

Altare debet ornari mappis tribus,
eisq̄ benedictis, vt patet ex Ru-
bric. *tit. 20. numer. 2.* & ex cap. si per negligē-
tiam, de consecr. *dist. 1.*

2 Vsu tamen receptum est, vt adhibean-
tur duæ, quarum vna duplicatur.

3 Imò docet Pasqualig. *quest. 707.* vnā
posse seruire pro tribus, si sit tanta longi-
tudinis, vt possit triplicari saltem quoad
eam partem Altaris, vbi est repositus lapis
consecratus.

4 Duas solas sufficere, vel vnā duplica-
tam docent quāplures, inter quos Ca-
siropal. *loc. infra ci.* vbi addit satis esse si te-
gant solum lapidem consecratum.

5 Celebrare cum vna tantū mappa, etiam
sine causa esse tantum veniale, dummodo ab-
sit contemptus, affirmat cumulatim Leand.
de *Sacrific. par. 2. tract. 8. disput. 7. quest. 15.*
& quolibet rationabilis causa etiam à ue-
niali excusat, ut docent communiter DD.

6 Nullam prorsus mappam adhibere, ef-
fet mortale extra casum grauis necessita-
tis, ut ad conficiendum Viaticum, & simi-
les, quo existente posse super pseudo Altari
celebrari docet Pasqualig. *quest. 712. nu. 4.*

7 Mappas non esse necessariò benedi-
cendas docent apud eundem Pasqualig.
quest. 709. DD. 21. & licet contraria opinio
sit probabilior, certum tamen est nō obli-

gare

gare sub mortali: & cum aliqua causa pos-
se sine vllō peccato adhiberi prophanas, &
postea proprio vsui restitui, docet Castro-
pal. *part. 4. tract. 22. disput. vnic. punct. 10.*
num. 11. & alii apud ipsū.

§ 6. De Cruce.

IN medio Altaris adesse debet Crux,
saltem tempore sacrificij, ita ex Rub.
Missal. *rit. 20. num. 1.* & aliqui dicunt sub
obligatione peccati mortalis. Sed commu-
nis, & vera opinio est solum sub veniali, &
cum qualibet causa nullum omninò pecca-
tum erit. Vide Pasqualig. *quest. 717.*

2 Sufficere solam Crucem, nec requiri
imaginem Crucifixi, docet contra Gauan-
tum, Quart. & Pasqualig. *quest. 714.* qui ta-
men cum alijs dicit non sufficere Crucem,
quæ est in summitate Tabernaculi Sanctis-
simi sacramenti, nisi esset adeo paruum,
ut moraliter Crux ipsi superposita censere-
tur esse in Altari.

3 Adhibenda est Crux, etiam quando ce-
lebratur in altari, ubi asseruatur in Taber-
naculo SS. Sacr. est ferè comm. licet de Lug.
Suar. & alij contrarium sentiant: in quo ta-
men Altari non esse celebrandum, docet ex
Carem. Episc. *li. 1. cap. 2.* Gauant. *loc. cit.* sed
male: nā ibi de Sac. exposito, & paulo supra
de Missa solemnī tantum loquitur. Carem.

4 Imò adhibenda esse, etiam quando
Sanctissimum est expositum docet p. acit.
Pasqualig. *qu. 715.* citans Franc. de Lug. &
Gauant. *par. 1. tit. 20. lit. V.* Sed Gauant. *loc.*
cit. loquitur solū de Altari, ubi asseruatur
Sacra.

Sacramentum clausum in Tabernaculo; non uerò expositum: & praxis habet contrarium.

1 Non esse necessariam aliam Crucem, quando in Icone Altaris est depictus Crucifixus, seu sola Crux, multo minus quando pro Icone adest Crucifixus sculptus, docent contra Gauant. *loc. cit.* Quarr. Frac. de Nigr. Trimarch. & alij. Imò Tambur. *Meth. Miss. lib. 1. cap. 5. §. 6. num. 2.* contrarium ritum Metaphysicum, & ferè pharisaicum appellat.

§. 7. De lumine.

1 **L**umen adeò necessarium est ad Sacrificium, ut secundum aliquos, quavis stante necessitate, celebrari nequeat sine ipso; & si extinguatur ante consecrationem, non licere prosequi Missam, docet Henric. Bellarmin. Fagund. *Præcep. 1. Eccles. lib. 2. cap. 22. num. 19.* & alij, etiam si esset dies festus, & necessitas conficiendi Viaticum ad communicandum infirmum.

3 Probabile tamen est, licere sine lumine celebrare in grauissima necessitate, ut ad uitandam mortem, & simile, uti etiam ad elandum Viaticum: lumen enim seclusa institutione Ecclesiæ, non requiritur ad reuerentiam Sacrificii, sed talis institutio ex genere suo non se extendit ad casus necessitatis, qui semper pro exceptis habentur tanquam legi non subiecti: ita docet Hurad. & Pasqualig. *quest. 725.* qui *quest. 724.* dicit, quod si extinguatur, etiam ante consecrationem, sine modo iterum accendendi.

non

non solum posse, sed debere Sacerdotem prosequi Missam: magis enim obligat præceptum Missam inchoatam perficiendi, quam sine lumine non celebrandi, licet alijs contrarium sentiant.

3 Quod si expectando reaccendi possit docet Quintana. *tom. 2. tract. 2. sing. 13.* expectandum ante consecrationem per horam dimidiam, aut horam circiter, post consecrationem verò nec per quadrantem, quod Pasqualig. *loc. cit.* nō probat dicens eo casu Missam prosequendam esse, sine ulla interruptione.

4 Vnicum lumen sufficit, ut quis nō peccet, & quidem ex cera, sed potest adhiberi, cum causa etiam ex oleo, vel seuo.

5 Causa sufficiens est, si non adsit ex cera, ita Pasqualig. *quest. 726.* ubi etiā docet, adhibendum esse potius ex seuo propter similitudinem cum cera.

6 Quando adest ex cera, & quis tamen vteretur sine causa ex alia materia, solum peccaret venialiter, ita Pasqualig. *loc. cit.*

Nota in Missis priuatis, nisi aliter exigat ratio: accendere quatuor candelas non conuenire, etiam Vicarijs Generalibus, licet sint Prothonotarij, docet ex decreto Congreg. *sub die 7. Augusti 1627.* Gauant. *par. 1. tit. 20. pag. 62.*

§. 8. De Missali.

1 **M**issale est necessarium ad Sacrificium Missæ, ut per se patet; non tamen necessario benedicendum est, ut aliqui Canonistæ docuerunt.

2 Celebrare sine Missali potest is, qui memoriter scit ea, quæ dicenda sunt in Missa, idque sine morali periculo errandi; ita docet de Lug. disp. 20. de Euch. sect. 2. n. 78. & fœuet Suar. & Pasqualig. quæst. 718. ubi dicit non esse adhibendum alium librum ad saluandam apparentiam: Sed libentius cū Tambur. lib. 1. Meth. Miss. c. 6. §. 5. Missam præsertim Canonem conscriborem, & alij libro applicarem, & sic vitaretur errandi periculum, & populi admiratio.

3 Vtentes Missali Romano, si in aliqua Ecclesia celebretur festum alicuius Sancti habentis Missam propriam, possunt quidē celebrare de eo Sancto, licet in Calendario non sit, sed cum Missali Romano Missam qualitati Sancti correspondētem. Privilegium enim vtendi alio Missali præter Romanum, vt plurimum non est locale, sed personale: ita DD. cōmuniter, & ita se gerere debent Cappellani Monialium, & alij apud ipsum in earum Ecclesijs confluētes, vt in simili docet Pasqualig. de Sacrif. quæst. 279 n. 3. qui possunt celebrare Missas Sactorum ordinis, sed cum Missali Romano, vt ex Decr. Sacr. Congreg. probant Gauant. p. 3. tit. 10. Rubr. 16. & Tambur. Meth. Miss. li. 2. c. 6. §. 2. n. 7. & ad huiusmodi Missam cum Missali Romano celebrandam non est opus à Sacr. Rituum Congr. licentiam petere, vt affirmare videtur Gauant. loc. cit. nam in eodem Decreto spontē conceditur, vt colligitur ex eodem Tamburin. sed solum requiritur licentia Congreg. ad dicen-

dicendam Missam propriam, quæ in Missali Romano non reperitur, & solis Religiosis illius Ordinis concessa est.

Dixi, possunt quia non tenentur iuxta opinionem eorum, qui docent, peregrinos non teneri seruare leges particulares loci, in quo reperiuntur, & sic poterunt in dicta Ecclesia, ubi peculiare festum celebratur, dicere Missam correspondentem proprio officio, sed melius est in celebratione conformare se officio loci, in quo celebratur, vide Quart. par. 1. tit. 4. dub. 10. vers. Dico tertio.

Ampliat supradictam opinionem Leon. par. 6. in Decalog. 1. tr. 8. disp. 4. q. 56. & alij apud ipsum dicentes, Cappellanos Monialium posse non solum celebrare Missas, sed etiam recitare Officium Sanctorum Ordinis, sed cum Breuiario Rom. At hæc opinio non videtur admittenda, nisi quoad eos, qui quasi collegialiter viuunt expensis Monialium, vel quibus administratio Sacramentorum, & animarū cura commissæ est, vide Quintanad. in suis singul. Theolog. tract. 8. singul. 7. n. 3.

4 Ex dictis patet, quod si nulla est Missa in Missali Romano, quæ cum Officio Monialium concordet, puta de Nomine Iesu, de Spinea Corona, & similibus, eo casu Missam de Circumcisione Domini, & de Cruce, vel de Passione celebrare poterunt, inquit Gauant. ibidem.

5 Et nota, quod prima Dominica Octobris in Ecclesijs Monialium celebrantium festum

festum SS. Rosarij, Missa dicenda est de B. V. vel ut in die Natiuitatis eiusdem, multis verbis incongruis, nimirum dicendo loco *Natiuitatis, Festiuitatis*, uel potius ut in Festo S. Mariæ ad Nives. Ita docet Gar. par. 4. tit. 1. §. 22. & hoc uerum est, etiam si Altare cum Indulgentia sit intra claustra Monasterij: quia Missa debet concordare cum Officio Monialium, necesse non est, quod celebretur in eodem Altari, super quo erecta est Rosarij Societas.

6 Qui scienter, & sine iusta causa uteretur Missali nō Romano peccaret mortaliter, ita declarauit Sacra Rituum Congreg. apud Garziam de Benefic. p. 3. c. 1. n. 156.

7 Qui uerò uteretur Missali Romano, sed antiquo non reformato, peccaret solum uenialiter, & cū causa nullo modo peccaret. Ita Pasqualig. q. 720. n. 3.

8 Posse tamē aliud Missale v.g. Monasticum adhiberi si Romanum non adsit, docet Pasqualig. loc. cit. n. 4. licet contrarium statuat Tamburin. qui potius a Sacro abstinendum esse affirmat: nisi forte id aduertatur ad Altare, ut sibi contigisse fateatur lib. 2. c. 5. §. 2. n. 22. & licet promptum esset in Sacristia, illud tamen non petijt, cum sine populi admiratione non posset asferri.

9 Hic nolo omittere, quod quando de Beatificatis nondum Canonizatis concessum est alicui loco particulari Officium, cum Missa pro die anniuersaria, qua ad Cœlestem gloriam transferunt, potest de iisdem qualibet die nō impedita dici Missa

sa uotiuā ab omnibus, & in quocumque loco: quia quando declarati sunt ab Ecclesia digni tali cultu, qui eis per oblationem Sacrificij exhibetur, eo ipso potest quilibet Sacerdos ex priuata deuotione celebrare Missam in honorem ipsorum: ita docet Castropal. par. 1. traç. 4. disp. 1. punct. 5. §. 5. n. 7. & seq. ubi citat alios 20. DD. Idem sentiunt Magal. Tamburi. Quintanad. & alij, quos refert, & sequitur Pasqualig. q. 277. Semper tamen cum Missali Romano, ut supra dictum est.

§. 2. De reliquo Altaris ornatu.

Pallium, quo in anteriori fronte ornatur Altare, Puluinar, cui Missale supponitur, Candelabra, Manutergium, & si quæ sint alia huiusmodi remota à sacra actione, nō sunt adeo necessaria, ut si quid eorum præsto in Ecclesia non sit, non possit ex prophanis, sed congruenter mundis recipi, & deinde priori usui sine scrupulo restitui, uel sine ipso, quando aliter fieri nequit, celebrari, ita Doctores citati, & alij communiter.

CAPUT TERTIUM.

De cæteris ad Sacrificium Missæ necessariis.

§. 1. De Calice, & Patena.

Calix ad Sacrificium Missæ omnino necessarius est, nunquam enim sub una tantum specie ex Institutione Christi consecrare licet, ut docet

cet cum communi sententia Quart. in *Ap-
pen. de Sacrif. quæst. 1. part. 5.* ubi etiam con-
tra nonnullos strenuè defendit hac in re nõ
posse Pontificem dispensare, & falsum esse
quod dicitur aliquando dispensasse.

Vnde audiendi non sunt Maior & Sot.
dicentes, ad dandum Viaticum infirmo li-
cere particulam consecrare nõ solum sine
consecratione vini, sed etiam extra sacrifici-
cium. Hanc opinionem refert Posseuin. de
Officio Curati, pag. 161. num. 4. sed contra-
riam vocat communem, & veram.

Observandum tamen est, quod licet nõ
possit offerri Sacrificium sub vna tantum
specie, debet nihilominus perfici, quando
post cõsecrationem aduertitur verba con-
secrationis prolata fuisse super materiam
ineptam siue panis, siue vini, & alia con-
modè haberi non potest: tunc enim Sacer-
dos debet Sacrificium prosequi, omittis
verbis, & signo sed materiam deficientem
spectantibus, quod si materia defectus an-
te consecrationem aduertatur, ulterius nõ
est procedendum. Ita communiter DD.
apud Quart. par. 3. tit. 3. sect. 1. dub. 1.

Idem dicendum, quando post consecra-
tionem reperitur aliqua species veneno
infecta: tunc enim non solum non debere,
sed etiam non posse sumi, docet Pasqualig.
quæst. 304. ubi etiam dicit non esse substi-
tuendam nouam materiam, quia sufficit,
Sacrificium perfectum esse quoad utram-
que speciem in oblatione, obligatio enim
sumendi utramque speciem prouenit ex
ipsa

ipsa oblatione, & quando sumptio fit ali-
quo casu impossibilis cessat talis obligatio.
Secus dicendum, quando pro vino apposi-
ta est aqua in Calicem: tunc enim quia Sa-
crificium fuit imperfectum etiam in ipsa
oblatione, debet suppleri per nouam ma-
teriam, vt alibi dictum est.

Nihilominus contrariũ sentiunt alij fe-
rè communiter ex Rubr. de def. tit. 10. m. 6.
& 7. ille verò respõdet dictas Rubricas es-
se doctrinales, & non obligare, quando af-
fulget ratio conuincens in contrarium.

Quod tanto magis probat, quando esset
infecta vtraque species, vel quando species
cõsecrata transmutarentur in aliam for-
mam: nam in vtroque casu, inquit ille, fuit
valida consecratio vtriusque speciei, atque
adẽ completum Sacrificium quoad obla-
tionem, & repræsentationem Sacrificij
cruenti; & ideo non est consecranda noua
materia, quia noua consecratio in his casu-
bus esset institutio noui sacrificij, nõ com-
plementum alterius.

Quod autem species infectas non debeat
celebrans sumere, est adẽ certũ vt Leand.
par. 1. tract. 5. disput. 10. quæst. 67. dicat cum
alijs non teneri Sacerdotem eas sumere,
etiam si hoc sciat in cõfessione, & quæst. seq.
addit hoc esse verum, quamuis poenitens à
socijs delicti deberet occidi: quo casu di-
cit, laudabile esse dictas species veneno in-
fectas sumere, sed non adesse obligatio-
nem. Sed hæc dicta sunt obiter.

Ex dictis infer, quod si species fuisse ve-

cet cum communi sententia Quart. in *Ap-
pen. de Sacrif. quæst. 1. part. 1.* ubi etiam con-
tra nonnullos strenuè defendit hac in re nõ
posse Pontificem dispensare, & falsum esse
quod dicitur aliquando dispensasse.

Vnde audiendi non sunt Maior & Sot.
dicentes, addandum Viaticum infirmo sine
consecratione vini, sed etiam extra sacrifici-
um. Hanc opinionem refert Possevin. *de
Officio Curati, pag. 161. num. 4.* sed contra-
riam vocat communem, & veram.

Observandum tamen est, quod licet nõ
possit offerri Sacrificium sub vna tantum
specie, debet nihilominus perfici, quando
post consecrationem aduertitur verba con-
secrationis prolata fuisse super materiam
ineptam siue panis, siue vini, & alia con-
modè haberi non potest: tunc enim Sacer-
dos debet Sacrificium prosequi, omittis
verba, & signo sed materiam deficientem
spectantibus, quod si materiam defectus an-
te consecrationem aduertatur, ulterius nõ
est procedendum. Ita communiter DD.
apud Quart. *par. 3. tit. 3. sect. 1. dub. 1.*

Idem dicendum, quando post consecra-
tionem reperitur aliqua species veneno
infecta: tunc enim non solum non debere,
sed etiam non posse sumi, docet Pasqualig.
quæst. 304. ubi etiam dicit non esse substit-
tuendam nouam materiam, quia sufficit,
Sacrificium perfectum esse quoad utram-
que speciem in oblatione, obligatio enim
sumendi utramque speciem prouenit ex
ipsa

ipsa oblatione, & quando sumptio sit ali-
quo casu impossibilis cessat talis obligatio.
Secus dicendum, quando pro vino apposi-
ta est aqua in Calicem: tunc enim quia Sa-
crificium fuit imperfectum etiam in ipsa
oblatione, debet suppleri per nouam ma-
teriam, vt alibi dictum est.

Nihilominus contrariũ sentiunt alij fe-
rè communiter ex Rubr. *de des. tit. 10. n. 6.*
& 7. ille verò respõdet dictas Rubricas esse
doctrinales, & non obligare, quando af-
fulget ratio conuincens in contrarium.

Quod tanto magis probat, quando esset
infecta vtrique species, vel quando species
consecrata transmutarentur in aliam for-
mam: nam in vtroque casu, inquit ille, fuit
valida consecratio vtriusque speciei, atque
adẽ completum Sacrificium quoad obla-
tionem, & repræsentationem Sacrificij
cruenti; & ideo non est consecranda noua
materia, quia noua consecratio in his casu-
bus esset institutio noui sacrificij, nõ com-
plementum alterius.

Quod autem species infectas non debeat
celebrans sumere, est adẽ certũ vt Leand.
par. 1. tract. 5. disput. 10. quæst. 67. dicat cum
alijs non teneri Sacerdotem eas sumere,
etiam si hoc sciat in cõfessione; & *quæst. 109.*
addit hoc esse verum, quamuis pœnitens à
locijs delicti deberet occidi: quo casu di-
cit, laudabile esse dictas species veneno in-
fectas sumere, sed non adesse obligatio-
nem. Sed hæc dicta sunt obiter.

Ex dictis infer, quod si species fuisse ve-
neno

meno infectas aduertatur post sũptionem, potest statim procurari uomitus; & ratio est, quia calix vitæ uerti in mortem non debet, ut in simili dixit D. Thom. *m. 3. p. 4. 83. artic. 6. ad 3.*

2. Calix debet habere cuppam auream, argenteam, aut saltem stanneam, ex Rub. *tit. 10. de defect. occur. in ipso Minister. nu. 1.* & ex cap. *ut Calix, de consecr. dist. 1.* non ligneam, ne sacras species imbibat; non vitream, propter periculum fractionis, aequi aream, & à simili non plumbeam, neque cupream, propter rubiginem, & nauseam; licet probabile sit ex Fagund. *Præc. 1. Eccl. lib. 3. cap. 2. num. 10.* Leand. *part. 2. tract. 8. disput. 7. quæst. 26.* Pasqualig. *quæst. 7767.* Card. de Lug. Franc. de Lug. Auerl. & alijs apud ipsos Calices areos, uel alterius materiz inhabilis, si intus inauratur, reddi habiles, & adhiberi posse ad Sacrificium: imò Pasqualig. Cardia. de Lug. & Fagund. sup. praxi testatur de praxi frequenter Romæ, & alibi etiam nunc obseruata, ratio est, quia per inaurationem tollitur causa prohibitionis, scilicet nausea, quam causare solent dicta metalla. Secus dicendum de Calice uitreo, uel ligneo; per inaurationem enim nõ tollitur causa prohibitionis, quod est fractionis periculum, & ne sacras species imbibat, ut supra dictum est.

3. An autem Calix constare possit ex lapide pretioso, aliqui concedunt apud Tambur. *loc. infra cit.* quos ipse sequitur, dummodo materia sit æqualis auro, nec sit pericu-

riculum, quod imbibat sacras species: ubi etiam docet in Ecclesia Valætina asseruari magna cum ueneratione Calicem ex Agatha, siue Smaragdo, quo tradunt usum fuisse Christum Dominum in vltima cœna.

4. Calicem uerò argenteum, & secundum Pasqualig. *quæst. 770.* etiam stanneum non indigere sub graui præcepto interna inauratione docent Cardin. de Lug. Franc. de Lug. & Quart. & alijs, quos refert, & sequitur idem Pasqualig. *loc. cit.*

Et quoad argenteum excusatur etiam à ueniali, Tamb. *Metb. Miss. li. 1. cap. 1. §. 1. n. 4.*

5. Hac de re dicam quid sentiam Calices ex alia materia quàm ex auro, argento, aut ad summum stanno de nouo non conficere: argenteos, & stanneos ex maiori decentia, & ut melius in ipsis fragmenta distinguantur (cui tamen rationi Pasqualig. *loc. cit.* non acquiescit,) intus inaurarem: sed si alibi argenteum, aut stanneum non inauratum, aut alterius materiz intus tamen inauratum reperirem tãtorum uirorum auctoritate fultus, ne à sacro desisterem, sine scrupulo adhiberem.

6. Quod dicitur de Calice, idem dicendum de Patena, quæ debet esse ex eadem materia cum Calice: sed usu receptum est, ut fiat ut plurimum ex cupro inaurato.

Calix cum Patena debet esse consecratus ab Episcopo, siue alio habente facultatem ut fusiis infra §. 7. ubi de benedictione sacrarum vestium.

7. Qui ueteretur Calice non consecrato
D. (idem

(idem dicendum de Patena) exceptis casibus necessitatis, ut ad vitandam mortem, vel graue damnum, & ad conficiendum Viaticum, ut ex Hurtad. & alijs docet Pasqualig. *quest. 775.* peccaret mortaliter: est communis; Sed Calix secundum aliquos fieret in posterum aptus ad sacrificium, siue bona, siue mala fide in eo celebratum esset, nec indigeret alia consecratione; licet alij apud Tamburin. *Meth. Miss. lib. 1. cap. 1. §. 4.* & plures apud Pasqualig. *quest. 776.* contrarium probabilius doceant; & idem Pasqualig. *loc. cit. num. 9.* quod etiam docet Dian. *part. 2. tract. 14. resol. 69.* Sed contra Dian. insurgit Leand. *part. 2. tract. 8. disp. 7. quest. 31.* suam opinionem non solum probabiliorē, sed certissimam appellans: & quidem argumenta Dian. clare eludit.

8 Celebrando in Calice non consecrato, præter peccatum mortale, non incurritur poena depositionis, ut bene aduertit contra Bonacc. Tambur. *loc. cit. §. 3.*

§. 2. Quando Calix, & Patena amittant consecrationem.

Certum est apud omnes, Calicem (idem dic de Patena) tunc amittere consecrationem, quando amittit formam, formam vero amittit, quando notabiliter frangi-

§. 2. Quando Calix, Pat. execr. 75
frangitur, ita ut ineptus, vel valde indecens fiat ad Sacrificium. Ut si cuppa separetur à pede non tornatili, vel in eius fundo foramen etiam modicissimum detegatur, & simile: & si sit materia ex se inhabilis, v.g. ex creta, amittit formam, & per consequens execratur etiam quando amittit in auratione; imò quando incipiunt apparere aliquæ partes materiae inhabilis, docet Pasqualig. *quest. 721.* Sed hæc opinio videtur nimis rigorosa, nam parum pro nihilo reputatur, & ideo solum esset vera, quando appareret notabiliter; alioquin continuis scrupulis angeremur; cum enim valde in usu sint Patenæ ex cupro inaurato, raro accidit, ut non videantur aliquantulum rubescere. Benignius tamen in hac materia loquitur Granad. Dicastill. & alij apud Leand. *part. 2. tract. 8. disput. 7. quest. 28.*

2 Verum itaque non est, quod vulgi opinionem securus. (Ita loquitur Pasqualig. *quest. 772. num. 4.*) docuit Taburin. *de iure Abb. tom. 1. disput. 23. quest. 3. num. 6.* citans gratis pro se Armill. Azor. & Barthol. ab Angel. cum hoc non sentiant; Videlicet Calicem amittere consecrationem, si aliquibus ictibus mallei, vel alterius instrumenti percutiatur; nullo enim fundamento nititur hæc execratio. Sed qui bene obseruat doctrinam Tamburin. videbit fuisse errorem Typographi potius, quam Auctoris: cum ex consequentibus dignoscatur, omissam fuisse particulam negationis.

Ut etiam non potest subsistere illa opi-

nio, Calicem execrari, si cadat supra patram, etiam nulla prorsus mutatione secuta, quam alter Tamburin. *Metb. Miss. lib. 1. cap. 2. §. 5. num. 9.* iniuste objicit Bonacc. de *Euchar. disput. 4. quæst. ult. punct. 9. num. 19.* cum hoc non dixerit.

3 Sed quid dicendum quando Calix iam consecratus de nouo inauratur?

Multi apud Pasqualig. *quæst. 782.* absolute docent, Calicem de nouo inauratum indigere noua consecratione: Multi quoque apud eundem, quos ipse sequitur, & contrarijs argumentis respondet, absolute docent non indigere: ita Durand. Ioan. de Sylu. Säch. Baun. Laym. Coninch. Leād. Cardin. de Lug. Amic. Franc. de Lug. Tamburin. quibus adde Dian. *part. 2. tract. 15. Miscel. 1. resol. 3.*

4 Mihi verò distinguendum videtur sic. Si Calix de nouo inauratus sit materiae habilis, non indiget noua consecratione, sed sufficit si abluatur aqua benedicta propter laicarum manuum contactū, ut decere affirmant de Lug. Laym. & Dian. citati a Busemb. *lib. 6. tract. 3. c. 3. dub. 4. n. 4.* Si verò sit materiae inhabilis, debet iterum consecrari: & ratio disparitatis est, quia hic amissa inauratione amiserat formam, ut supra dictum est, ille verò non amiserat, cum inauratio in Calice argenteo sit solum de congruentia, in aeneo autem de necessitate.

§. 3. De Corporali, & Palla.

1 **C**orporale, & ipsum ad Sacrificium necessarium, debet esse lineum, ab ha-

habente facultatem benedictum, quod posse in extremitatibus ornari auro, & simili docet Pasqualig. *quæst. 787. num. 4.*

2 Sine Corporali, & multo magis cum eo non benedicto, licebit celebrare in ijs casibus, quibus licet cum Calice non consecrato: ita multi apud eundem Pasqualig. *quæst. 791.* & tunc providendum est, ne fragmenta pereant: prater dictos casus esset mortale.

3 Si mihi contingeret celebrare sine Corporali, Hostiam post consecrationem retinerem super Patenam, & ad Orationem. *Liberanos, me sola manu signarem.*

4 Palla licet esse soleat eiusdem materiae cum Corporali, & cum eodem benedici, multi tamen cum Soto probabiliter asserunt posse fieri ex alia materia, quam ex lino, nec esse necessario benedicendam. Huic opinioni assentitur Pasqualig. *quæst. 786.* multos referens.

5 Certum tamen est apud omnes sufficere, si sit linea a parte inferiori, eiusque partem superiorem posse ornari serico, auro, & similibus, & minor causa requiritur ad celebrandum sine ea, quam sine Corporali nam eius defectus facile potest alia re sine indecentia suppleri.

§. 4. De Purificatorio.

1 **P**urificatorium, (quod ex Pasqualig. *quæst. 783.* non est necessarium, quod sit lineum, sed sufficit si sit ex materia apta ad abstergendum,) non adest specialis benedictio, & ideo docent DD. fere com-

munitur, non esse benedicendum.

2. Placeret tamen cum Laym. Fagund. & Quart. part. 2. tit. 1. sect. 3. dub. 5. & alijs, vt saltem vna cum cæteris lintheaminibus benediceretur.

3. Eius defectus potest alio lintheo suppleri nec vlla causa requiritur quod satius est, quam vt valde immundo, quod esse peccatum mortale, docent DD. communiter.

4. Idem dicunt de cæteris ad Sacrificium proxime pertinentibus; si sint valde immunda vel notaõiliter lacerata.

§. 3. De lotione Sacrorum, & eorum contactu.

1. **V**asa, & lintheamina sacra trina lotionem lauantur; & quoad primam lotionem decet, vt lauentur a persona sacra, & aqua in sacrarium proiciatur; sed si lauentur a non sacra, etiam a laico, & aqua etiã primę lotionis proiciatur extra Sacrarium, non esse mortale, secluso contemptu, dummodo proiciatur in loco mudo, docet cum alijs Ludouic. à S. Ioan. in sum. quæst. 11. de Euchar. artic. 19. dub. 2. diff. 4. appen. 1. Et Villalob. par. 1. sum. tract. 8. diff. 29. num. 5. dicit, non esse mortale, etiam si lauentur aqua currenti.

2. Quod si lauentur a Clerico, saltem minoribus initiato, nullum esse peccatum, docet Pasqualig. quæst. 794. Et Tambur. lib. 1. c. 2. §. 2. dicit idem de laico.

3. Ex dictis infertur 1. laicos tangentes sine necessitate vasa consecrata, vel etiam solum benedicta, postquam sacra Eucharistiam

§. 6. De Sacerdotibus indumentis. 79.
ristiam attigerunt (idem dic de Corporali, & Purificatorio) peccare ad summum venialiter ita DD. ferè communiter.

Imò Tambur. loc. cit. §. 1. asserit cum Soc. Barthol. ab Angel. Sanch. & alijs, secluso contemptu, nullum esse peccatum; & ad confirmandam suam opinionem examinat octo textus citatos à Suarez & Coninch. pro cõtraria opinione. Et quoad Clericos, quamuis sola Tonsura initiatos, concedit extra ministerium Missæ, etiam idem Suarez disp. 81. de Euchar. Sect. 8. cum alijs, quos refert, & sequitur Pasqualig. quæst. 837.

4. Infertur secundo, multo magis licere laicis tangere alias res benedictas, in quarum benedictione nõ adhibetur sacra Vnctio, vt sunt Vestes Sacerdotales, Corporalia, & Purificatoria, antequam Sacram Eucharistiam attingant, vel postquam lota sint: Ita DD. communiter; & idem dici potest de Pixide postquam purificata est.

5. Infertur tertio ex Castropal. Quart. & Laym. lib. 5. tract. 5. cap. 6. numer. 21. laicos posse tangere Sanctorum reliquias, multo magis ex Sanch. lib. 3. Sum. cap. 43. & alijs, Cereos consecratos, qui vulgo dicuntur Agnus dei; quia licet consecrentur Chrismate, consecrantur tamen non pro solo Dei obsequio, sed pro vsu omnium, quibus distribuuntur, quam rationem adducit Pasqualig. quæst. 838. num. 10.

§. 6. De Sacerdotibus indumentis.

1. **P**raeter superius dicta, ad Sacrificium Missæ necessariz sunt Vestes Sacer-

dotales ab habente potestatem benedicta, videlicet, Amictus, Alba, Cingulum, Manipulus, Stola, & Planeta. Quarum alia dicuntur *Maiores*, ut sunt Alba, Stola, contra nonnullos. & Planeta: alia *Minores*, Amictus, contra aliquos, Cingulum, & Manipulus.

2 Hic adverte, posse adhiberi Stola pro Manipulo, & Cingulo, & Manipulum pro Stola: ita Doctores communiter.

3 Celebrare sine aliqua veste ex minoribus, vel cum aliqua non benedicta, etiam ex maioribus sine causa, probabile est, non esse mortale, & cum causa neque veniale: ita Pasqualig. cum multis *quest. 808. & 810* & celebrare absque aliqua ex maioribus conceditur solum ad vitandam mortem, vel quid simile: & si vestis, quæ deest, non sit Stola, licebit celebrare etiam ad dandum Viaticum: ita Pasqualig. *loc. cit.*

4 Celebrare cum Vestibus, quarum nulla sit benedicta, licebit, præter casus suprad. ex eodem Pasqualig. *quest. 809.* ne populus die festo careat Missa, etiam si ex eius omissione nullum scandalum timeretur.

5 Celebrare verò absque vlla prorsus veste sacra, quamvis licere ad vitandam mortem, vel graue damnum doceant multi, & ferè omnes, qui dicunt, nullam legem humanam obligare cum periculo vitæ, quos recenset Pasqualig. *quest. 813.* quam opinionem tanquam probabilem, docet etiam Leand. *par. 2. tract. 8. disp. 7. quest. 41.*

6 Nihilominus probabilior est contraria sententia.

sententia, quam cum multis alijs defendit Pasqualig. *loc. cit.* qui tamen concedit, ad vitandam mortem, vel aliud gravissimum periculum, celebrari posse cum sola Stola, quæ ex Text. in cap. Ecclesiastica d. 13. est proprius habitus Sacerdotis; & ea deficiente licere per æquipollentiam cum sola Casula, vel cum alijs omnibus vestibus inferioribus simul.

7 Quæ omnia intelligenda sunt, ut alibi dictum est, dummodo non adsit Religionis contemptus, quo casu mors potius opterenda est, quam lex Ecclesiastica violanda.

8 Ex dictis inferitur 1. præter Altare, & Calicem consecratum necessario benedicenda esse Amictum, Albam, Cingulum, Manipulum, Stola, Planetam, Corporale cum Palla, Tobaleas, & secundum Layman, Purificatorium: licet contraria opinio, quoad Pallam, & Tobaleas probabilis sit, & quoad Purificatorium probabilior, ut suis locis dictum est.

9 Inferitur 2. non esse necessario benedicenda Dalmaticam, Tunicellam, Altaris Pallium, Crucem, & Iconem, Tabernaculum, in quo aservatur Sanctissimum, Offertorium, in quo exponitur; Sphæra, seu Lunula, quæ dictum Sanctissimum in ostensorio suslinetur, & probabiliter Pixidem ex Tamburin. & Pasqualig. *quest. 778.* & alijs plurimis, licet aliqui dicant cum Trullenchesse consecrandam, alij cum Filliucc. esse necessario saltem benedicendam. Quia ta-

82. *Sacr. Enchir. lib. 1. cap. 3.*
mē in Rituali Romano assignatur propria
Pixidis benedictio; benedicenda erit ex
congruentia, vt monet etiam Laym. lib. 1.
et ad. 1. cap. 6. num. 22. quæ & alia supradic-
ta, si ob maiorem decentiam benedicantur,
non possunt, nisi ab habente potesta-
tem benedici: ita communiter Doctores.

10. Hic nota pro Pixide, & Ostensorio,
& Sphæra non a desseinul re materiam
determinatam, sed sufficere si sint ex ma-
teria decenti. Pasqualig. *quest. 773.* con-
cedit Pixidem ex ebore, vel aliquo ligno
nobili, quod optimè poliri possit: consula-
tius tamen est, si hac omnia fiant ex auro,
vel argento, vel alia materia pretiosa, aut
saltem, si propter paupertatem fiant ex
alia materia inferiori, auro vel argento li-
niantur. Videri poterunt hac de re Sur.
Murtad. Marchin. & alij communiter. Et
quod Pixides non possint fieri ex ebore ad-
est declaratio *Sacr. Rit. Congregat. 26. Iulij*
1588. Teste Gauant. in *Manual. Episcop.*
Verb. Eucharistia. num. 5.

*¶ 7. Quis possit Altaria, & Calices consecra-
re, & Indumenta Sacerdotalia
benedicere.*

1. **A**ltaria, Calices, & alia, in quibus
adhibetur sacra vñctio consecrare
potest Episcopus in sua Diœcesi, & in
aliena quoque de licentia Ordinarij loci,
vel Vicarij Capitularis Sede vacante.

2. Possunt etiam Abbates habentes sum-
Pontificalium in locis sibi subiectis, non ex
v. potestatis Abbatialis, sed ex Priuilegijs,
quæ

¶ 7. Quis possit res consecr. & benedi. B.
que refert Tamburin. de *Iure Abbat. rom.*
1. disput. 23. quest. 2.

3. Alia verò, in quorum benedictione
non adhibetur sacra vñctio, benedicere
possunt etiam alij Prælati Regulares, & in
eorum absentia quicumque alius penes
quem remanet gubernatio Monasterij: de-
nique omnes priuilegium habentes à Sum-
mo Pontifice, quo priuilegio vti posse non
solum quoad ea, quæ inferuiunt proprijs,
sed etiam alienis Ecclesijs, docet cum mul-
tis Pasqualig. *quest. 803.* vbi non obstat
declaratio *Sacr. Rit. Congreg. à contra-*
ria opinioniones relatas, euidenter demon-
strat, & quest. 789. docet contra Zerol. &
Barbos. Episcopos posse etiam in aliena
Diœcesi absque licentia benedicere Cor-
poralia, & consequenter ea omnia, quæ
sacram vñctionem non requirunt: quia ta-
lis benedictio, vt per se patet, non est exer-
citiū Pontificalium, cum etiam ab alijs
non habentibus Pontificalium vsum be-
nedicantur, vt supra dictum est.

4. Ex dictis patet, Ecclesias consecratas,
si polluantur, posse reconciliari ab ijs,
qui possunt eas consecrare: qui sunt Epi-
scopi, & Abbates quoad Ecclesias sibi su-
biectas.

5. Alij verò Superiores Regulares possunt
quidem reconciliare suas Ecclesias, etiam
consecratas; & hoc virtute Priuilegijs
præsertim Iulij II. & Leonis X. sed cum
qua ab aliquo Catholico Antistite prius
benedicta: quam poterunt idem Regula-

res benedicere, si Episcopus dixerit per duas dietas, quas aliqui dicunt debere esse legales, quarum una est spatium uiginti miliariorum, sed quilibet excessus etiam unius tantum miliarij supra uiginti computatur pro secunda integra dieta; alij uero dicunt probabilius intelligendas esse dietas uulgares, quarum singulae sunt iter diei, iuxta consuetudinem regionum.

Sed Pasqualig. *quest. 610.* cum alijs ostendit ex uerbis eiusdem Privilegij Leonis X. posse dictos Regulares aquam per seipsos benedicere, etiam si non absit Episcopus.

6 Ecclesias non consecratas, sed solum benedictas potest reconciliare simplex Sacerdos, & de iure non requiri licentiam Episcopi, sed solum ex convenientia, docent DD. apud Pasqualig. *quest. 604.* unde dicunt, quod si inchoata Missa, etiam ante Canonem, polluitur, idem Celebrans potest illam reconciliare, & deinde proficui Missam. Vide Tambur. *Met. Miss. lib. 2. cap. 7. §. 11.*

7 Quod si Ecclesia esset consecrata, quamuis eam non posset reconciliare, posset nihilominus Missam proficui etiam ante Canonem, sequens probabilem opinionem relata supra *capit. 1. §. 12. sect. 2.* docentem, ad hoc, ut Ecclesia habeatur polluta, requiri sententiam Iudicis: quo omnia uera sunt, praesertim pro Ecclesijs ruralibus, ubi non est facilis recursus ad Episcopum.

§. 8. *Facultas benedicendi sacra indumenta an possit delegari.*

Huiusmodi facultatem concedi solum à Summo Pontifice, nec posse delegari ab Episcopo, ne suo quidem Vicario, docent communiter DD. quia est actus ordinis, & ita seruatur in praxi. Nihilominus Pasqualig. *quest. 801.* cum Posseuin. Nigr. & Quarr. contrarium mordicus conatur defendere, quam opinioem docuit etiam Caltropal. *part. 4. tractat. 22. disput. vnic. punct. 10. num. 2.*

§. 9. *Sacerdotalia indumenta, quando amittant benedictionem.*

Solum amittere benedictionem, quando ita rumpuntur, aut lacerantur, ut amittant formam suam artificialem, & non sint amplius habilia pro functione, cui inseruire debent, docent communiter Doctores apud Leand. *part. 2. tract. 8. disput. 7. quest. 45.*

1. Ex dictis colligitur 1. non amittere benedictionem, si aliqua vestis paulatim reficiatur, quamuis tractu temporis secundum maiorem partem mutetur, sicuti Ecclesia, cuius parietes paulatim diruti reaedificantur, non amittit consecrationem.

3. Sed si huiusmodi vestis tota dissuatur in partes, licet postea de nouo consuatur amittit benedictionem. Ita Pasqualig. *quest. 805. nu. 3.* non autem si dissuatur pannus interior (vulgo soppanno,) & alius de nouo apponatur: idem *loc. cit. num. 6.*

4. Colligitur 2. non amittere benedictionem,

nem, si partes vestis connexæ inter se amovibiliter separentur: ita de Lug. de *Euchar. disp. 20. sect. 4. num. 93.* & alij communiter amitteret tamen benedictionem si separaretur aliqua pars notabilis non amovibilis: ut manica ab Alba, vel quid simile; ita communiter.

5. Colligitur 3. si vestes sacræ duplices sint, ita ut ex una parte infervant pro uno colore, & ex alia pro alio, non amittere benedictionem, si invicem separentur, & simplices fiant. Ita cum multis D. castill. de *Sacr. tract. 5. disput. 4. dub. 10. n. 211.* & si singula suppanentur, non indigent nova benedictione iuxta ea, quæ dicta sunt n. 3.

6. Colligitur 4. quod si ex Stola fiat Manipulus, & contra non opus esse nova benedictione, ita docet cum alijs Pasqualig. *quest. 805. num. 8.* dum modo additio, seu detractio materiæ fiat secundum minorem partem, quod vix potest contingere, cum hodie adhibeatur Manipulus multo brevior Stola: & sic neutrum fieri poterit sine notabili additione, aut detractio, & ideo indigebit nova benedictione.

7. Idem dicendum, si ex pluribus Manipulis fieret Stola, vel ex pluribus Amictibus Alba, indigerent utique nova benedictione: ita Tambur. *Meth. Miss. lib. 1. cap. 3. §. 3. num. 7.* qui tamen vult dictos Amictus, & Manipulos, si dissuantur, posse suo usui restitui sine alia benedictione, dum modo suam formam non amiserint; Sed contrarium tanquam verum tenendum est cum Pasqua.

Pasqualig. *loc. cit. numer. 9.*

8. Colligitur si non amittere benedictionem, si à laicis, etiā Hereticis, & Schismaticis adhibeantur ad usus prophanos. Ita statuitur in *c. Anobis; de Sacr. non iter and.* & docet cū alijs Pasqualig. *loc. cit. num. 10.*

9. Colligitur 6. Cingulum tunc amittere benedictionem, quando ita rumpitur, ut nulla illius pars integra apta sit ad cingendum; est fere cōmunis: nec sufficit si nodo vniatur, ut cum paucis docet Dran. *par. 2. tract. 14. resol. 57.* & *tract. 15. resol. 4.* quem impugnat Leand. *par. 2. tract. 8. disp. 7. q. 47.* & alij communiter.

10. Sed si una pars remaneat apta ad cingendum, retinet benedictionem, cui si annectatur alia pars inepta, benedictionem recuperat, quia tanquam accessoriam, & minus principalis trahitur ad communicandum in benedictione cū parte maiori: ita ex cap. *Quod in dubijs, de consecrat.* probatur cum multis Pasqualig. *quest. 806. n. 6.*

11. Si ambæ partes sint aptæ ad cingendum, ambæ retinent benedictionem, & separatim adhiberi poterunt, & nodo vnitæ, multo magis si nodo vniantur, antequam prorsus lacerentur: ita DD. communiter: scrupulosius tamen in hac materia loquitur Gavant. *par. 2. tit. 1. n. 2. litt. R.*

§. 10. *An Sacerdos alia indumenta, & alia adhibita ad Sacrificium ante benedictionem remaneant benedicta.*

1. Probabile est post calem usum non indigere alia benedictione, sed contra.

trariam opinionem probabiliorē vocat Tamburin. *Meth. Miss. lib. 1. capit. 1. §. 4. ut supra §. 1. num. 13.* dictum est.

2. Ecclesiam verò, & Altare, si in ipsis non consecratis celebretur, non remanere consecrata, certum est; quia de re videri potest Taburin. *loc. cit. num. 8.* & Pasqualig. *quæst. 326.* ubi docet neque per equipollentiam sanctificari Ecclesiam, & *quæst. 683.* docet, Altare remanere quidem per oblationem in eo factam sanctificatum; debere tamen consecrari iuxta ritum præscriptum, quāvis qui in eo post primam celebrationem Sacrificium offerret nō peccaret, quia iam est equipollenter deputatum ad Sacrificiū, ita dicta *quæst. 683. nu. 23.* licet contrarium sit probabilius, ut cum Leand. dictū est supra §. 1. num. 13. ubi de Calice non consecr.

3. Idem dicendum de Ecclesia polluta, si enim in ea, siue bona, siue mala fide celebretur, remanet substantialiter reconciliata, ita ut qui deinde in ea sacrum faceret, non peccaret, rationem disparitatis in hoc & superiori casu affert Leand. *loc. cit.* quāvis hanc opinionem non sequatur, debet tamen reconciliari ritualiter, id est per ritus a Sacris Canonibus præscriptos: ita idem Pasqualig. *quæst. 509.* de Lug. & alij, licet aliqui cum Del Bene de *Immunit. part. 1. cap. 2. dub. 2. sect. 1.* absolute doceant, non egere alia reconciliatione.

An aliqua poena incurratur celebrando in Ecclesia polluta dictum est supra cap. 2. §. 2. num. 2.

§. 11. *Quale pecc. sit uti vasis, &c. §9.*
§. 11. *Quale peccatum sit uti vasis, & vestibus sacris ad usus profanos.*

1. **E**ste peccatum ex genere suo mortale, & quoad ea, quæ immediate Sacramentum attingunt, grave sacrilegium, quandiu retinent suam formam, & consecrationem, seu benedictionem non amiserunt, docet communiter DD. & videri potest Suar. de *Sacram. disp. 81. sect. 8.*

2. Dixi ex genere suo, nam per accidens, ut ex paruitate materię, potest esse veniale, ut si quis sudorem Mappa benedicta abstergeret, & alia huiusmodi, Tambur. *loc. cit.*

3. Nonnulli cum Dicastill. de *Sacr. tract. 5. disput. 4. dub. 11.* excusant a peccato utentes sacris vestibus pro representatione Comedię sacrę in loco sacro; sed alij communiter id non admittant.

4. Ex dictis colligitur ex Tambur. *Meth. Miss. lib. 2. cap. 2. §. 3.* nullum esse peccatum uti ad prophatum usum ex Ecclesiastica suppellectilibus, quę non soleant consecrari, aut benedici, ut Candelabris, Auribus, Pelui, Manutergio, (idem dic de Rochetto, Superpeliceo, & similibus,) quia non sunt proprię res sacrę. Excipienda tamen sunt Purificatorium, Pixis, & alia, quæ immediate tangunt Eucharistiam, licet ex probabili opinione, ut alibi dictum est, necessario benedicenda non sint; nam per ipsum solum contactum sanctificantur. Pasqualig. *quæst. 836. num. 6. & 7.* peccati non condemnat usum (abusum potius) præbendi Patenam populo deosculandam & potum

3. potum ægrotantibus in Calice: quia, quæ sunt, inquit ille, ob deuotionem, eleuantur adesse sacrum: sed verè huiusmodi consuetudo non est laudabilis, quam reprobat *Concil. Mediolan. prouinc. 1. & Gaunant. in Manual. Episc. V. Missæ ritus, numer. 22.*

4. Colligitur 2. nullum, vel leuissimum esse peccatum, secluso scandalo, conuertere in vsus prophanos supradicta vasa, & alia indumenta, postquam amissa forma amiserunt consecrationem, seu benedictionem: ita cum alijs *Castropal. par. 2. tract. 8. disp. 1. punct. 6. n. 2.* licet omnino deceat, vt ad alium sacrum vsum, ad quem fortasse apta sunt applicentur, sin minus comburantur, vt habetur in *c. ligna de consecr. dist. 1. & c. Altaris, de consecr. item distinct. 1.*

6. E contrarij vasa, vestes, & alia huiusmodi prophanis vsibus dicata conuerti possunt in sacrum vsum præuia benedictione, seu consecratione Episcopi, prout ministerium, cui deferuire debent, postulat: ita communiter DD.

§. 12. De Coloribus Paramentorum.

1. Circa colorem nihil in iure determinatum est: solum ex consuetudine quinque adhibentur, A. bus, Rubens, Viridis, Violaceus, Niger, vt ex *Rubric. Missal. tit. 18. num. 1.* quam Rubricam DD. communiter affirmant esse directiuam, non præceptiuam.

2. Ex quo sequitur, quod secluso scandalo, & contemptu, vti indifferenter dictis coloribus non erit mortale, & si aliqua

§. 12. De Coloribus Paramentorum. 91
coloribus non erit mortale, & si aliqua adsit causa, neque veniale.

3. Solum ex Pasqualig. *quest. 798. num. 5.* peccaret mortaliter, qui sine rationabili causa vteretur colore nigro in die summae sollemnitatis, & lætitiæ.

Quando autem hic, vel ille color adhibendus sit, patet ex *Rubrica Missalis dicto tit. 18. per tot.*

4. Hiclibet inhuere ex *Quart. par. 1. tit. 18. dub. 2.* colorem auri inferuire posse pro omnibus coloribus, præter violaceum, & nigrum. Sed Pasqualig. *loc. cit.* extendit etiam ad istos, probans quod aliquis ille pallor auri facit, vt dictus color congruat etiam pœnitentiæ, & tristitiæ.

5. Quando Missa discordat ab Officio, color Altaris sequitur Officium in Missa priuata: sed in Missa solenni conuenit, vt pallium Altaris dū Missa cantatur, concordet cum colore paramentorum Missæ, quod ex Ruiz notat *Gauant. par. 1. tit. 18. n. 6. par. 52.*

6. Sed Quartus *loc. cit. dub. 3.* probat, quæ docet *Gauant.* quo ad Altare Chori, sed quo ad alia Altaria absolute docet, ornanda esse pallio: Missæ conuenienti, & bonis vtitur rationibus; Nihilominus libentius amplector opinionem *Gauanti*: Nam dum color Altaris discordat a colore Missæ docetur quodammodo populus, quod ea die Missa discordat ab Officio.

7. Hic nota, quod in Dominica infra Octauas dicitur Missa de Dominica in paramentis coloris Octauæ, non Dominicæ

conuenientis (præterquam in illis Dominicis quibus tributus est color violaceus, vt habetur in *Rubric. Missal. tit. 18.*) cum sola commemoratione octauæ, nisi facienda sit commemoratio simplicis.

8 Si verò in eadem Dominica occurrat Festum duplex, dicitur Missa de Duplici, cum cōmemoratione Dominicæ, & Octauæ, & Euangelio Dominicæ in fine. Vbi verò ex consuetudine cantatur etiam Missa de Dominica, cantabitur in Paramētis Octauæ, non Festo conuenientibus sine commemoratione Festi, cum Præfatione de tempore, nō Festi, nisi Octauā habeat propriam, & in Missa de festo nō fiet commemoratio Octauæ, vt clarius dicitur infra.

9 Si verò occurrat etiam Festum simplex, eius commemoratio fiet in Missa de Festo, non Dominicæ, nisi Festum sit primæ, vel secundæ Classis tunc enim necessariò commemoratio Simplicis facienda esset in Missa Dominicæ, ne omitteretur.

10 Si autem dies Octaua venerit in Dominica, dicitur Missa Octauæ, cum commemoratione Dominicæ, & Euangelio in fine, (& in hoc casu, sicut in superiori, etiā in Cathedralibus, & Collegiatis vnica tantum Missa cantanda esset) præterquam si dies Octaua occurreret in Dominica priuilegiata, tunc enim diceretur Missa de Dominica cum cōmemoratione Octauæ.

11 Vbi verò in superioribus, & similibus casibus cantatur ex consuetudine etiam Missa de Dominica cantanda est sine com-

memo-

memoratione Festi, cum Præfatione de Tempore, non Festi, & in paramētis Dominicæ conuenientibus; ita vt vbi cantatur Missa Dominicæ in Festo SS. Trinitatis, cantetur in paramētis viridis coloris, sine cōmemoratione Festi, & cum præfatione communi, & ita seruatur in Metropolitana Florentina Huiusmodi tamen Missæ, vt supra dictum est, non essent cantandæ.

12 Quando autem duæ Missæ necessariò cantandæ sint, docet Gauant. *par. 4. tit. 15.*

13 Qui color adhibendus sit in expositione Sacratissimi Sacramenti ob diuersas causas dicitur *lib. 3. cap. 2. §. 5.*

14 Hic quæri potest quando cantantur duæ Missæ, & facienda est commemoratio Simplicis, vel diei infra Octauā, vel alicuius Vigiliæ vbi facienda erit? in vtraque Missa, an verò in altera tantum? & in qua?

15 Respondeo cum Quarto *part. 1. tit. 7. dub. 2.* Commemorationem prædictam faciendam esse in altera tantum, non verò in vtraque Missa, & idem docet Gauant. *part. 1. tit. 7. lit. H* Ec debet fieri, sequitur idem Quartus, in ea Missa, cum qua habet maiorem connexionem, & affinitatem, Commemoratio ergo Festi simplicis, vel dedie infra Octauam debet fieri in Missa de Festo, quia pariter commemoratio est de Festo, quamuis simplicis, non de Feria. Quando verò in aliqua Feria priuilegiata concurrat Festum, & facienda est etiam commemoratio alicuius Vigiliæ; vbi cantantur duæ Missæ, commemoratio Vigiliæ facienda

da

conuenientis (præterquam in illis Dominicis, quibus tributus est color violaceus, ut habetur in *Rubric. Missal. tit. 18.*) cum sola commemoratione octauæ, nisi facienda sit commemoratio simplicis.

8 Si verò in eadem Dominica occurrat Festum duplex, dicitur Missa de Duplici, cum cōmemoratione Dominicæ, & Octauæ, & Euangelio Dominicæ in fine. Vbi verò ex consuetudine cantatur etiam Missa de Dominica, cantabitur in Paramētis Octauæ, non Festo conuenientibus sine commemoratione Festi, cum Præfatione de tempore, nō Festi, nisi Octauā habeat propriam, & in Missa de festo nō fiet commemoratio Octauæ, ut clarius dicitur infra.

9 Si verò occurrat etiam Festum simplex, eius commemoratio fiet in Missa de Festo, non Dominicæ, nisi Festum sit primæ, vel secundæ Classis tunc enim necessariò commemoratio Simplicis facienda esset in Missa Dominicæ, ne omitteretur.

10 Si autem dies Octaua venerit in Dominica, dicitur Missa Octauæ, cum commemoracione Dominicæ, & Euangelio in fine, (& in hoc casu, sicut in superiori, etiā in Cathedralibus, & Collegiatis vnica tantum Missa cantanda esset) præterquam si dies Octaua occurreret in Dominica privilegiata, tunc enim diceretur Missa de Dominica cum cōmemoratione Octauæ.

11 Vbi verò in superioribus, & similibus casibus cantatur ex consuetudine etiam Missa de Dominica cantanda est sine com-

memo-

memoratione Festi, cum Præfatione de Tempore, non Festi, & in paramentis Dominicæ conuenientibus; ita ut vbi cantatur Missa Dominicæ in Festo SS. Trinitatis, cantetur in paramentis viridis coloris, sine cōmemoratione Festi, & cum præfatione communi, & ita seruatur in Metropolitana Florentina Huiusmodi tamen Missæ, ut supra dictum est, non essent cantandæ.

12 Quando autem duæ Missæ necessariò cantandæ sint, docet Gauant. *par. 4. tit. 15.*

13 Qui color adhibendus sit in expositione Sacratissimi Sacramenti ob diuersas causas dicitur *lib. 3. cap. 2. §. 5.*

14 Hic queri potest quando cantantur duæ Missæ, & facienda est commemoratio Simplicis, vel diei infra Octauā, vel alicuius Vigiliæ vbi facienda erit? in vtraque Missa, an verò in altera tantum? & in qua?

15 Respondeo cum Quarto *part. 1. tit. 7. dub. 2.* Commemorationem prædictam faciendam esse in altera tantum, non verò in vtraque Missa, & idem docet Gauant. *part. 1. tit. 7. lit. H* Et debet fieri, sequitur idem Quartus, in ea Missa, cum qua habet maiorem connexionem, & affinitatem, Commemoratio ergo Festi simplicis, vel de die infra Octauam debet fieri in Missa de Festo, quia pariter commemoratio est de Festo, quamuis simplici, non de Feria. Quando verò in aliqua Feria privilegiata concurrat Festum, & facienda est etiam commemoratio alicuius Vigiliæ, vbi cantantur duæ Missæ, commemoratio Vigiliæ facien-

da

94 *Sacr. Enchir. lib. 1. cap. 3.*
da est in Missa Feria, non Festi, ut manifeste colligitur, ex Missal. in proprijs Rubricis die 28. Iunii, & die 15. & 20. Septembris.

16. Ab hac doctrina Quart. excepimus supra Dominicam infra Octauam occurrentem cum Festo duplici, ubi diximus Commemorationem Octauæ faciendam esse in Missa Dominicæ, non Festi, & merito, quia Missa de infra Octauam, ut colligitur ex colore paramentorum, & duabus tantum orationibus, quæ in ea dicuntur.

17. Excepiendum quoque est Festum primæ, vel secundæ Classis, nam tunc Commemoratio Simplicis necessario facienda esset in alia Missa, ut supra indicatum est.

18. Hæc omnia ad Sacrificium Missæ spectantia innuisse sufficiat. Plura, quæ hic desiderantur, videri poterunt in Opusculo vere aureo R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu, cuius titulus est. *Methodus celebrandæ Missæ*, & fusiùs in magno tractatu de Sacrificio nouæ legis R. P. Zachariæ Pasqualigi Clerici Regularis Theat. Fusè etiam hæc materiam pertractat R. P. Paul. Maria Garcieiusdem Congreg. Clericus in *Commentarijs ad Rubric. Missalis.*

Finis Libri Primi.

Hic

85
Hic opportunum est addere Tabellam horariam Horologio Rotali accommodatam, quod Solari tardius iabitur per mediam horam, iuxta cōsuetudinem Florentiæ seruata ubi 24. h. ora sonat non quando occidit Sol, sed media hora ab eiusdem Soli occasu. Quæ Tabella pro Ciuitate nostra præcipuè ab Eximio nostri æui Mathematico Vincentio Viuiano Nobili Florentino compilata est, supposita eleuatione Poli per gradus 43. 50.

Vna quæque Columna post primam duos numeros continet, quorum primus Horas, alter Minuta designat.

IANVA

Dies | Ort. Solis | Merid. | Med. Nox

1	14 42	19 6	7 6
2	14 41	19 5	7 5
3	14 40	19 5	7 5
4	14 39	19 4	7 4
5	14 38	19 4	7 4
6	14 37	19 3	7 3
7	14 35	19 2	7 2
8	14 34	19 2	7 2
9	14 33	19 1	7 1
10	14 32	19 1	7 1
11	14 30	19 0	7 0
12	14 28	18 59	6 59
13	14 27	18 58	6 58
14	14 26	18 58	6 58
15	14 24	18 57	6 57
16	14 22	18 56	6 56
17	14 20	18 55	6 55
18	14 18	18 54	6 54
19	14 16	18 53	6 53
20	14 14	18 52	6 52
21	14 12	18 51	6 51
22	14 10	18 50	6 50
23	14 8	18 49	6 49
24	14 6	18 48	6 48
25	14 4	18 47	6 47
26	14 2	18 46	6 46
27	13 59	18 44	6 44
28	13 56	18 43	6 43
29	13 54	18 42	6 42
30	13 52	18 41	6 41
31	13 49	18 39	6 39

FE-

Dies | Ort. Solis. | Merid. | Med. Nox

1	13 46	18 38	6 38
2	13 44	18 37	6 37
3	13 42	18 36	6 36
4	13 40	18 35	6 35
5	13 38	18 34	6 34
6	13 35	18 32	6 32
7	13 32	18 31	6 31
8	13 30	18 30	6 30
9	13 27	18 28	6 28
10	13 24	18 27	6 27
11	13 22	18 26	6 26
12	13 19	18 24	6 24
13	13 16	18 23	6 23
14	13 13	18 20	6 21
15	13 10	18 21	6 20
16	13 7	18 18	6 18
17	13 4	18 17	6 17
18	13 1	18 15	6 15
19	12 58	18 14	6 14
20	12 55	18 12	6 12
21	12 52	18 11	6 11
22	12 49	18 9	6 9
23	12 46	18 8	6 8
24	12 43	18 6	6 6
25	12 40	18 5	6 5
26	12 37	18 3	6 3
27	12 34	18 2	6 2
28	12 31	18 0	6 0
29	12 30	18 0	6 0

E

MAR-

Dies	Ort. Solis	Merid.	Med. Nox
1	14 42	19 6	7 6
2	14 41	19 5	7 5
3	14 40	19 5	7 5
4	14 39	19 4	7 4
5	14 38	19 4	7 4
6	14 37	19 3	7 3
7	14 35	19 2	7 2
8	14 34	19 2	7 2
9	14 33	19 1	7 1
10	14 32	19 1	7 1
11	14 30	19 0	7 0
12	14 28	18 59	6 59
13	14 27	18 58	6 58
14	14 26	18 58	6 58
15	14 24	18 57	6 57
16	14 22	18 56	6 56
17	14 20	18 55	6 55
18	14 18	18 54	6 54
19	14 16	18 53	6 53
20	14 14	18 52	6 52
21	14 12	18 51	6 51
22	14 10	18 50	6 50
23	14 8	18 49	6 49
24	14 6	18 48	6 48
25	14 4	18 47	6 47
26	14 2	18 46	6 46
27	13 59	18 44	6 44
28	13 56	18 43	6 43
29	13 54	18 42	6 42
30	13 52	18 41	6 41
31	13 49	18 39	6 39

FE-

Dies	Ort. Solis.	Merid.	Med. Nox
1	13 40	18 38	6 38
2	13 44	18 37	6 37
3	13 42	18 36	6 36
4	13 40	18 35	6 35
5	13 38	18 34	6 34
6	13 35	18 32	6 32
7	13 32	18 31	6 31
8	13 30	18 30	6 30
9	13 27	18 28	6 28
10	13 24	18 27	6 27
11	13 22	18 26	6 26
12	13 19	18 24	6 24
13	13 16	18 23	6 23
14	13 13	18 20	6 21
15	13 10	18 21	6 20
16	13 7	18 18	6 18
17	13 4	18 17	6 17
18	13 1	18 15	6 15
19	12 58	18 14	6 14
20	12 55	18 12	6 12
21	12 52	18 11	6 11
22	12 49	18 9	6 9
23	12 46	18 8	6 8
24	12 43	18 6	6 6
25	12 40	18 5	6 5
26	12 37	18 3	6 3
27	12 34	18 2	6 2
28	12 31	18 0	6 0
29	12 30	18 0	6 0

E

MAR-

Dies	Ort. Solis.	Merid.	Med. Nox.
------	-------------	--------	-----------

1	12	18	17	59	5	59
2	12	25	17	57	5	57
3	12	22	17	56	5	56
4	12	19	17	54	5	54
5	12	16	17	53	5	53
6	12	14	17	52	5	52
7	12	10	17	50	5	50
8	12	6	17	48	5	48
9	12	3	17	46	5	46
10	12	0	17	45	5	45
11	11	58	17	44	5	44
12	11	55	17	42	5	42
13	11	52	17	41	5	41
14	11	49	17	39	5	39
15	11	46	17	38	5	38
16	11	43	17	36	5	36
17	11	40	17	35	5	35
18	11	36	17	33	5	33
19	11	33	17	31	5	31
20	11	30	17	30	5	30
21	11	27	17	28	5	28
22	11	23	17	26	5	26
23	11	20	17	25	5	25
24	11	17	17	23	5	23
25	11	14	17	22	5	22
26	11	11	17	20	5	20
27	11	8	17	19	5	19
28	11	5	17	17	5	17
29	11	2	17	16	5	16
30	10	59	17	14	5	14
31	10	56	17	13	5	13

APRI-

Dies	Ort. Solis.	Merid.	Med. Nox.
------	-------------	--------	-----------

1	10	53	17	11	5	11
2	10	50	17	10	5	10
3	10	47	17	8	5	8
4	10	44	17	7	5	7
5	10	42	17	6	5	6
6	10	39	17	4	5	4
7	10	36	17	3	5	3
8	10	33	17	1	5	1
9	10	30	17	0	5	0
10	10	27	16	58	4	58
11	10	24	16	57	4	57
12	10	21	16	55	4	55
13	10	18	16	54	4	54
14	10	15	16	52	4	52
15	10	12	16	51	4	51
16	10	10	16	50	4	50
17	10	8	16	49	4	49
18	10	5	16	47	4	47
19	10	2	16	46	4	46
20	9	59	16	44	4	44
21	9	56	16	43	4	43
22	9	53	16	41	4	41
23	9	50	16	40	4	40
24	9	47	16	38	4	38
25	9	44	16	37	4	37
26	9	42	16	36	4	36
27	9	40	16	35	4	35
28	9	37	16	33	4	33
29	9	34	16	32	4	32
30	9	31	16	30	4	30

E 2

MA.

Dies	Ort. Solis.	Merid.	Med. Nox.
1	12 18	17 59	5 59
2	12 25	17 57	5 57
3	12 22	17 56	5 56
4	12 19	17 54	5 54
5	12 16	17 53	5 53
6	12 14	17 52	5 52
7	12 10	17 50	5 50
8	12 6	17 48	5 48
9	12 3	17 46	5 46
10	12 0	17 45	5 45
11	11 58	17 44	5 44
12	11 55	17 42	5 42
13	11 52	17 41	5 41
14	11 49	17 39	5 39
15	11 46	17 38	5 38
16	11 43	17 36	5 36
17	11 40	17 35	5 35
18	11 36	17 33	5 33
19	11 33	17 31	5 31
20	11 30	17 30	5 30
21	11 27	17 28	5 28
22	11 23	17 26	5 26
23	11 20	17 25	5 25
24	11 17	17 23	5 23
25	11 14	17 22	5 22
26	11 11	17 20	5 20
27	11 8	17 19	5 19
28	11 5	17 17	5 17
29	11 2	17 16	5 16
30	10 59	17 14	5 14
31	10 56	17 13	5 13

APRI-

Dies	Ort. Solis.	Merid.	Med. Nox.
1	10 53	17 11	5 11
2	10 50	17 10	5 10
3	10 47	17 8	5 8
4	10 44	17 7	5 7
5	10 42	17 6	5 6
6	10 39	17 4	5 4
7	10 36	17 3	5 3
8	10 33	17 1	5 1
9	10 30	17 0	5 0
10	10 27	16 58	4 58
11	10 24	16 57	4 57
12	10 21	16 55	4 55
13	10 18	16 54	4 54
14	10 15	16 52	4 52
15	10 12	16 51	4 51
16	10 10	16 50	4 50
17	10 8	16 49	4 49
18	10 5	16 47	4 47
19	10 2	16 46	4 46
20	9 59	16 44	4 44
21	9 56	16 43	4 43
22	9 53	16 41	4 41
23	9 50	16 40	4 40
24	9 47	16 38	4 38
25	9 44	16 37	4 37
26	9 42	16 36	4 36
27	9 40	16 35	4 35
28	9 37	16 33	4 33
29	9 34	16 32	4 32
30	9 31	16 30	4 30

E 2

MA.

Dies | Ort. Solis. | Merid. | Med. Nox.

1	8	16	15	53	3	53
2	8	17	15	53	3	53
3	8	18	15	54	3	54
4	8	19	15	34	4	54
5	8	20	15	35	3	55
6	8	21	14	55	3	55
7	8	22	15	56	3	56
8	8	23	15	56	3	56
9	8	24	15	57	3	57
10	8	26	15	58	3	58
11	8	27	15	58	3	58
12	8	28	15	59	3	59
13	8	30	16	0	4	0
14	8	31	16	0	4	0
15	8	32	16	1	4	1
16	8	33	16	2	4	2
17	8	36	16	3	4	3
18	8	38	16	4	4	4
19	8	39	16	4	4	4
20	8	40	16	5	4	5
21	8	42	16	6	4	6
22	8	44	16	7	4	7
23	8	46	16	8	4	8
24	8	48	15	9	5	9
25	8	50	15	10	4	10
26	8	52	16	11	4	11
27	8	54	16	12	4	12
28	8	56	16	13	4	13
29	8	58	16	14	4	14
30	9	0	16	15	4	15
31	9	2	16	16	4	16

AV-

Dies | Ort. Solis. | Merid. | Med. Nox.

1	9	4	16	17	4	17
2	9	6	16	18	4	18
3	9	9	16	19	4	19
4	9	12	16	21	4	21
5	9	14	16	22	4	22
6	9	16	16	23	4	23
7	9	18	16	24	4	24
8	9	20	16	25	4	25
9	9	22	16	26	4	26
10	9	25	16	27	4	27
11	9	28	16	29	4	29
12	9	30	16	30	4	30
13	9	32	16	31	4	31
14	9	34	16	32	4	32
15	9	37	16	33	4	33
16	9	40	16	35	4	35
17	9	42	16	36	4	36
18	9	44	16	37	4	37
19	9	47	16	38	4	38
20	9	50	16	40	4	40
21	9	53	16	41	4	41
22	9	56	16	43	4	43
23	9	59	16	44	4	44
24	10	2	16	46	4	46
25	10	5	16	47	4	47
26	10	8	16	49	4	49
27	10	11	16	50	4	50
28	10	14	16	54	4	52
29	10	17	16	53	4	53
30	10	20	16	55	4	55
31	10	23	16	56	4	56

E 4 SE

Dies	Ort. Solis.	Merid.	Med. Nox
1	10 26	16 58	4 58
2	10 29	16 59	4 59
3	10 31	17 0	5 0
4	10 34	17 2	5 2
5	10 38	17 4	5 4
6	10 41	17 5	5 5
7	10 44	17 7	5 7
8	10 46	17 8	5 8
9	10 49	17 9	5 9
10	10 52	17 11	5 11
11	10 54	17 12	5 12
12	10 56	17 13	5 13
13	10 59	17 14	5 14
14	11 2	17 16	5 16
15	11 5	17 17	5 17
16	11 9	17 19	5 19
17	11 12	17 21	5 21
18	11 15	17 23	5 23
19	11 18	17 24	5 24
20	11 21	17 25	5 25
21	11 24	17 27	5 27
22	11 27	17 28	5 28
23	11 30	17 30	5 30
24	11 33	17 31	5 31
25	11 36	17 33	5 33
26	11 39	17 34	5 34
27	11 42	17 36	5 36
28	11 45	17 37	5 37
29	11 48	17 39	5 39
30	11 52	17 41	5 41

OCTO-

Dies	Ort. Solis.	Merid.	Med. Nox
1	11 55	17 42	5 42
2	11 58	17 44	5 44
3	12 1	17 45	5 45
4	12 4	17 47	5 47
5	12 7	17 48	5 48
6	12 10	17 50	5 50
7	12 13	17 51	5 51
8	12 16	17 53	5 53
9	12 18	17 54	5 54
10	12 22	17 56	5 56
11	12 25	17 57	5 57
12	12 28	17 59	5 59
13	12 31	18 0	6 0
14	12 34	18 2	6 2
15	12 37	18 3	6 3
16	12 40	18 5	6 5
17	12 43	18 6	6 6
18	12 46	18 8	6 8
19	12 49	18 9	6 9
20	12 52	18 11	6 11
21	12 55	18 12	6 12
22	12 58	18 14	6 14
23	13 1	18 15	6 15
24	13 4	18 17	6 17
25	13 7	18 18	6 18
26	13 10	18 20	6 20
27	13 13	18 21	6 21
28	13 16	18 23	6 23
29	13 18	18 24	6 24
30	13 20	18 25	6 25
31	13 23	18 26	6 26

E 5

NO-

Dies	Ort. Solis.	Merid.	Med. Nox.
1	13 26	18 28	6 28
2	13 29	18 29	6 29
3	13 32	18 31	6 31
4	13 34	18 32	6 32
5	13 36	18 33	6 33
6	13 39	18 34	6 34
7	13 42	18 36	6 36
8	13 44	18 37	6 37
9	13 46	18 38	6 38
10	13 48	18 39	6 39
11	13 50	18 40	6 40
12	13 53	18 41	6 41
13	13 56	18 43	6 43
14	13 58	18 44	6 44
15	14 0	18 45	6 45
16	14 2	18 46	6 46
17	14 4	18 47	6 47
18	14 6	18 48	6 48
19	14 8	18 49	6 49
20	14 10	18 50	6 50
21	14 12	18 51	6 51
22	14 14	18 52	6 52
23	14 16	18 53	6 53
24	14 18	18 54	6 54
25	14 20	18 55	6 55
26	14 22	18 56	6 56
27	14 24	18 57	6 57
28	14 26	18 58	6 58
29	14 28	18 59	6 59
30	14 29	18 59	6 59

Dies	Ort. Solis.	Merid.	Med. Nox.
1	14 30	19 0	7 0
2	14 31	19 0	7 0
3	14 32	19 1	7 1
4	14 34	19 2	7 2
5	14 36	19 3	7 3
6	14 38	19 4	7 4
7	14 39	19 4	7 4
8	14 40	19 5	7 5
9	14 41	19 5	7 5
10	14 42	19 6	7 6
11	14 43	19 6	7 6
12	14 44	19 7	7 7
13	14 44	19 7	7 7
14	14 45	19 7	7 7
15	14 46	19 7	7 7
16	14 46	19 8	7 8
17	14 46	19 8	7 8
18	14 46	19 8	7 8
19	14 46	19 8	7 8
20	14 46	19 8	7 8
21	14 46	19 8	7 8
22	14 46	19 8	7 8
23	14 46	19 8	7 8
24	14 46	19 8	7 8
25	14 46	19 8	7 8
26	14 46	19 8	7 8
27	14 45	19 7	7 7
28	14 44	19 7	7 7
29	14 44	19 7	7 7
30	14 44	19 7	7 7
31	14 44	19 6	7 6

SACRI ENCHIRIDII

LIBER SECVNDVS.

In quo traditur ritus seruandus in
celebratione Missæ priuata.

CAPVT VNICVM.

Continens Miscellanea spectantia
ad Missam.

A Ntequam Rubricarum explica-
tionem aggrediar, te monitum
volo, amice Lector, Missam, iuxta
ea, quæ tradit Gaunt. *par. 3. tit. 1. r. num. 13.*
celebrandam esse cum literis quinque, A, B,
C, D, E, hoc est, *Altè, Breuiter, Clarè, Deuo-
rè, Exactè*: quæ omnia sic explicat.

Altè, vt audiatur; ita tamen, vt alios
in eodem loco tunc temporis celebrantes
non impediatur; & si dum aliquis celebrat,
alius eo superior Missam incipiat, decet vt
minus dignus humilliore voce proferat, &
quando sunt æquales, cedat qui in minori
Altari ei, qui in maiore sacrum facit, vt be-
nè aduertit Bauldr. *part. 3. cap. 2. numer. 4.*
pag. 214.

Breuiter, non vltra mediam horam, vel
paulo vltra. Hinc videant, quam longè
aberrant ij Sacerdotes, si qui sint, qui exa-
ctam Sacrarum caeremoniarum obseruan-
tiam negligunt dicentes, esse in præcepto
apud Theologos, & caeremoniarum Magi-

Pros.

fros, vt Missa sit breuis, & ex Thoma à
Kempis commoditati potius adstantium,
quam propriæ deuotioni inferuendum: id
enim cum præiudicio reuerentiæ tanto Sa-
crificio debita non potest intelligi. Et licet
nequeat omnibus eadem mensura tempo-
ris assignari, cum alijs agiliores in gesti-
bus, & in legendo promptiores existant; ni-
hilominus tot sunt, vt videri est in sequen-
tibus, quæ præscribuntur seruanda in Missa,
vt impossibile moraliter sit, posse intra bre-
ue quadrantis horæ spatium, quod multi
non pie præsumunt, debito cum decore ser-
uari. Legant huiusmodi Sacerdotes, quos
libenter, nisi honor Sacerdotalis obstitere,
Missarum dicerem Helluones, legant in-
quam D. August. *serm. 251. de temp.* Ale-
xandr. Sperell. Episc. Eugub. in *sua Parenesi*.
Theleturg. cap. 36. & Ioan. Franc. Maia Ma-
sterdon. *de utili terrore peccatoris par. 7. cap.*
24. vbi intelligent, duas horas in celebra-
tione primitiua Ecclesiæ Sacerdotes im-
pendere consueuisse, grauesque dedisse pœ-
nas Diuini cultus contemptores, & vt Spe-
relli verbis utar, abbreviatores.

Antonius Molin. *Instruct. Sacerd. tract. 3.*
cap. 14. monet, spatium integræ horæ pro-
pter indeuotorum multitudinem esse nimis
prolixum trium quadrantium iuxta ratio-
nem, minus præter decentiam.

Ex dictis colligent non rigorosam, sed
valde benignam esse Gaunt. opinionem,
quam docent etiam DD. fere communiter.

Obijcient Molfes. Verticell. & Quar. in

Aut.

Rubric. Missal. par. 1. tit. 16. dub. 6. diff. 2. excusare à peccato tertiæ partis horæ spatio celebrantem.

Id utique non ignoro, & utinam tertiæ horæ partem, quam sibi satis esse contendunt, celebrationi impenderent: Nihilominus repero, non posse omnibus idem temporis spatium assignari, & concludo cum Pasqualig. *quest. 228.* & alijs, in celebratione Missæ melius esse declinare ad moderatam prolixitatem, quam ad indecentem accelerationem; ita maiestate tanti Sacrificij, & reuerentia illi debita exigente.

Clarè, vt omnia verba integrè proferantur.

Deuotè, vt attendatur ad ea, quæ dicuntur.

Hic obiter nota, distractionem internam voluntariam etiam in Canone, & quod magis est, in ipsa Consecratione, seclulo tamen periculo errandi, probabile putat cum alijs. *Quart. part. 1. tit. 16. dub. 5. §. 2.* nō esse peccatum mortale; quod nō displicet Pasqualig. *quest. 104.* ubi etiam docet cum Suarez, in ijs, quæ memoriter dicuntur, sufficientem attentionem non posse deficere.

Idem dicendum cum eodem *Quart. loc. cit.* de voluntaria distractione in proferenda forma aliorum Sacramentorum: quæ opinio (licet contraria sit probabilior, & communis, ideoque omnino seruanda, vt ipse quoque fatetur) scrupulosis non erit inutilis.

Dictum est seclulo periculo errandi, quia si quis

si quis voluntariè distractus aduerteret, se erraturum in re graui, & adhuc in distractione peristeret, peccare mortaliter negari non potest.

Verum tamē est, quod Communionem recipere cum voluntaria distractione, non esse mortale docet communiter DD. apud eundem *loc. cit.*

Ex altè, vt seruentur omnia, quæ prescribuntur à Rubricis.

Sciendum itaque est, inter Rubricas aliàs esse Præceptiuas, quæ ex genere suo obligant ad mortale, nisi paruas materiæ, inaduertentia, vel alia causa excuset; aliàs vero Directiuas, quæ cum sint de consilio, non obligant saltem sub mortali; vt docet communiter DD. qui Rubricas de *seclibus* vocant Doctrinales, vt ex Pasqualig. *quest. 799. num. 7.* dictum est supra *lib. 1. cap. 3. §. 1. num. 4.* quapropter hęc, vel illo modo, secundum probabiles DD. opiniones, sine culpa seruari poterunt.

Sed difficultas est assignare certam regulam, qua dignoscatur, has esse præceptiuas, illas non item. Ideo scire iuuat, quod ex de Lug. & Marchin. docet Tamb. *Metb. Miss. lib. 2. cap. 5. §. 1. num. 5.* videlicet, omnes Rubricas, vt tales, esse directiuas; & solum censendas præceptiuas, quæ continent aliquid quod alias ex iure, seu legitimâ consuetudine grauiter obligat, vel quod ab ipsis Rubricis expressè sub mortali præcipitur.

Huiusmodi sunt (quantum ex DD. colligitur)

tigere potui.) Primò, quæ versantur circa integritatem Sacrificij, nimirum, quæ præscribuntur de materia, forma, intentione, consecratione, & sumptione vtriusque speciei; de aqua vino miscenda, & de pane azymo in Ecclesia Latina: Secundò, quæ circa reuerentiam eidem Sacrificio debitam, puta, de ieiunio seruando ante celebrationem, de confessione præmittenda, de loco, de ara consecrata, de vasis, vestibus, & alijs rebus sacris, de hora celebrandi, de lumine, de ministro circa Altare inferuiente, de non adhibendo pileolo, neque alio Missali, præter Romanum, sine dispensatione Pontificis, de non addendo, vel minuendo aliquid in Missa, & si quæ alia id genus sunt: quæ omnia ex genere suo obligant sub mortali nisi paruitas materie, vel alia causa excuset, vt in suis locis dictum est, & dicitur.

Aliæ Rubricæ sunt solum directiue, non obligantes sub mortali, dummodo non negligantur cum scandalo, ex graui contemptu, vel cum animo inducendi, nouum ritum: tunc enim esse mortale omnes fatentur.

Exposcit tamen reuerentia tanto Sacrificio debita, vt omnes Rubricæ tam præceptiue, quam directiue exactè seruentur: circa quam exactam Rubricarum obseruantiam, nonnulla, de quibus passim dubitari solet, liceat prænotare.

1 Infra hebdomadam Passionis in Missis de Festo, & votiuis dicitur *Psalm. Iudica me Deus, & Gloria Patri* ad Introitum, &

Lauabo, quia non sunt Missæ de tempore.

Gauant, & Bauldr. uolunt dici etiam infra hebdomadam Passionis in Missis uotiuis de Passione, & de Cruce: sed contrarium docet, quoad Missam Passionis cum Ruiz. Alcoz. & Castald. Quart. par. 2. tit. 3. Rubric. num. 6. quia uerè est Missa de tempore, licet non sit de die, & Rubrica loquitur Psalmum omittendum in Missa de tempore.

2 Tempore Paschali adduntur in fine Introitus duo Alleluia, & in fine Offertorii, & Communionis additur unum, ubi non habetur. Quart. part. 1. tit. 4. dub. 1.

3 Quando Missa concordat cum Officio, quoties in Officio, dictum est *Te Deum*, dicitur *Gloria in Excelsis*, cui correspondet *Ite Missa est*. Dicitur in super feria 5. in Cæna Domini, & Sabbato Sancto, licet in Officio non dicatur *Te Deum*, Rubr. tit. 8. num. 3.

4 Dicitur etiam Missa de Sancto, cuius memoria eo die in Martyrologio notatur, quamuis de eo nulla fiat commemoratio in Officio. Bauldr. part. 3. tit. 8. pag. 221. & alij.

5 Item in Missis uotiuis Angelorum quoad cumque die, & B. M. V. solum in Sabbato, non autem alijs diebus, (nisi ex priuilegio, quod Lauretanæ Domui concessum affirmat Gauant. par. 1. tit. 8. num. 4. lit. B.) neque infra Octauas Festiuitatum eiusdem; quod dicendum est etiam de alijs Sanctis, quado infra Octauas celebratur eorum Missa eo die, quo de ipsis non recitatur Officium. Ratio manifesta est, quia pro eo die sunt Missæ uotiue: Dicenda tamen esset Missæ pro-

propria Octauæ, sed sine Gloria, & Credo, ut docet Callist. Puccinell. Gener. Seruor. in *Ceremonial. suæ Relig. pag. 163.* Dissentit tamen Quart. part. 1. tit. 14. dub. 3. dicens ab huiusmodi Missis esse abstinendum, sed si dicantur, dicendas esse cum Gloria, & Credo, si Octaua id patiat, cum sint se-
mifestuæ.

6 Quando in Missa adhibetur color violaceus nunquam dicitur Gloria in Excelsis; Et Credo solum dicitur in Festo Sanctorum Innocentium, & in Dominicis, quamuis Missa non respondeat Officio, ut cum cantatur Missa solemnis pro re graui: ea Rubric. Missal. recogniti et. 1. r. & à simili docet Bauldr. par. 3. tit. 1. r. num. 4. pag. 224. dicendum esse etiam in alijs Festis, quod illud requirunt, v. g. Apostolorum, & Doctorum, quando canitur talis Missa solemnis etiam in paramentis violaceis; sed in praxi seruatur contrarium.

7 In Missis simplicibus, votiuis, & ferialibus Orationes dicuntur impares, tres, quinque, aut septem; exceptis Ferijs à Dominica Passionis, usque ad Dominicam Palmarum, in quibus duæ tantum dicuntur; & si in ijs occurrat fieri de aliquo Semiduplici, vel dicatur Missa votiuæ, dicuntur tres Orationes. Sed ubi cantatur duæ Missæ, in singulis earum duæ tantum dicuntur, Bauldr. par. 2. tit. 9. num. 3. pag. 222. ex Rubric. Si vero fiat commemoratio Simplicis non additur tertia, quod etiam seruatur infra Octauas Paschatis, & Pentecostes: Claud. Arnaud.
part. 1.

part. 1. tit. 9. de orat. nu. 9. Gauant. par. 1. tit. 9. num. 8. & Bauldr. loc. cit.

8 Quando dicenda est Oratio imperata à superiore, dicatur loco tertiæ ad libitum, vel addatur uti commemoratio, seruando tamen Regulam superius latam; nec debet propter ipsam omitti vlla ex assignatis à Rubric. Gauant. part. 1. tit. 9. num. 16.

9 Dicta Oratio omittitur in duplicibus primæ Classis, & ex communiori usu, inquit Gauant. etiam secundæ. Sed in duplicibus secundæ Classis omitterem solum in Missa solemni.

10 In Duplicibus primæ Classis tam in Missa solemni, quam priuata fit commemoratio diei Octauæ, Dominicæ, & Feriæ privilegiatæ: non tamen Vigiliæ, S. Simplicis, nec diei infra Octauam, nisi Natiuitatis Domini, Epiphaniæ, & Corporis Christi, de quibus semper fit commemoratio.

11 In Duplicibus tertiæ secundæ Classis in Missa solemni non fit commemoratio Simplicis, nec diei infra Octauam, nisi sit ex supradictis, in Missis tamen priuatis fit de omnibus, etiam de Simplicis, præterquam de die infra Octauam.

12 In Ferijs Quadragesimæ non dicuntur quatuor Orationes, & si Oratio Omnipotens dicenda esset quarto loco, potest omitti; tunc enim ex Gauant. par. 1. tit. 9. num. 16. de me quartam, vel adde quintam, inquit Bauldr. loc. cit. num. 8. quod etiam seruandum est in ipsis Dominicis Quadragesimæ; scilicet Oratio Omnipotens

116 *Sacr. Enchir. lib. 2. cap. Vnic.*
zens omittetur; idem *loc. cit.* & si dicatur,
non additur quinta.

13 In Dominicis infra Octavas duæ tantum orationes dicuntur, nisi occurrat commemoratio alicuius Simplicis, vel Oratio ex præcepto Superioris: Multo magis in Dominica privilegiata occurrente in ipsa die Octavæ, fit solum commemoratio Octavæ, Bauldr. *loc. cit. tit. 9. num. 7.*

14 Exceptis Duplicibus 1. & 2. Classis, potest addi in Missis Oratio pro privatis necessitatibus, melius tamen est à similibus abstinere. Idem *loc. cit. num. 10.*

15 Oratio pro Defunctis dicitur semper penultimo loco, & Oratio *Fidelium* dicenda est fer. 2. cuiuslibet hebdomadæ (excepta Quadragesima, & toto tempore Paschali:) & prima die cuiuslibet mensis (excepto Adventu, Quadragesima, & tempore Paschali,) quod debet intelligi, nisi dicti dies sint impediti Officio 9. Lectionum: & si impedita est fer. 2. pro ea hebdomada Oratio pro defunctis omittitur, si verò sit impedita prima dies Mensis, fit alia prima die non impedita, etiam si esset ultima Mensis, constat ex Rubr. *tit. 5. § 7.*

16 In votivis dicitur 2. Oratio Officij, 3. quæ in Missa currenti diceretur 2. loco; & si 3. loco dici non potest, omittitur, nisi sit alicuius Sancti, vel similis; nam tunc dicitur quarto loco, & additur quinta. Et observa, quod quando addenda est aliqua Oratio, addi debet potius una ex ijs, quæ secundum tempus præscribuntur à Rubric, quàm alia

ad

Miscellanea ad Missam. 117
ad libitum, verbi gratia, infra Octavam alius cuius S. occurrit Festum semiduplex cum commemoratione Simplicis; si quis ea die debeat dicere Missam votivum, 2. Oratio erit semiduplex, 3. Octavæ, 4. Simplicis, & quia secundum regulam datam *num. 7.* addenda est quinta Oratio, addatur potius Oratio *Concede*, quæ infra Octavas ponitur secundo loco, quàm alia ad libitum.

17 A Regula supradicta excipitur Missa B.M.V. in qua 2. Oratio est Officij, 3. de Spiritu Sancto, quæ omittitur, si facienda sit commemoratio Sancti Simplicis, in Missa verò Spiritus Sancti non fit commemoratio B.M.V. ut aliqui putant: sed tertio loco dicitur Oratio *A cunctis*, vel alia, quæ occurrat pro tempore. *Quart. part. 1. tit. 4. dub. 1.*

18 Excipitur quoque Missa Votiva S. Petri, in qua 2. Oratio dicitur S. Pauli, & è contra, quia non separantur, 3. Officij: sed melius est dicere Missam communem de dictis Apostolis, cum 2. Oratione Officij, 3. *Concede*, *Quart. loc. cit.*

19 Excipitur etiam Missa privata pro gratiarum actione, in qua 2. Oratio dicitur gratiarum actionis, 3. Officij. Ita Casanov. *num. 41.* Sed *Quart. loc. cit.* dicit, & melius, Orationem pro gratiarum actione dicendam esse tertio loco. Sed in Missa solemnibus dicuntur duæ tantum Orationes sub una conclusionem cum Gloria, & Credo quæ non dicuntur in Missa privata; Bauldr. *par. 3. tit. 7. pag. 220.*

20 Quando dicuntur plures Orationes, dici-

bisp

dici-

dicatur *Oremus* ante primam, & secundam; si prima concludatur, conclusio verò dicitur post primam, & vltima: extra Missam dicitur *Oremus* ad omnes Orationes; in secretis Missæ ad nullam.

21. Quando vna Oratio est eadem cum alia, vltima commutatur, vt sequitur in secretis Dominicæ Septuagesimæ, quando venit ante Purificationem; & tunc pro B. V. dicitur Oratio, *Tua Domine*. Accidit etiam casus in Festo 40. Martyrum, occurrente fer. 5. Cinerum; in festo S. Martini Episc. in Dominica 22. post Pentecost. vclum præcipitur à superiore. Oratio *Deus refugium*. Et tunc in 1. casu sumitur Oratio Feriæ 6. Cinerum, in 2. Oratio Dominicæ 23. in 3. Oratio, quæ sequitur pro quacumque tribulatione; ex Gauant. *part. 1. tit. 7. n. 8.*

22. In faciendis commemorationibus hic ordo seruandus est: dicuntur prius Orationes præscriptæ à Rubrica, deinde imperatæ à Superiore; vitimo loco, quæ dicuntur ad libitum, habita ratione dignioris, eo ordine, quo disponuntur in Missali Missæ votivæ Bauldr. & alij communiter.

23. Si contingat ante Epistolam omittere aliquam Orationem ex dicendis, suppleatur in Collectis secretis, dicendo vtramque; at si etiam in secretis omitteretur, non debet suppleri post Communionem, sed omnes tres dicende in Sacristia; Gauant. *part. 3. tit. 10. num. 16.* idem dicendum, si quid aliud omitteretur.

Hic nota quod omittere, siue addere aliquid

quid data opera peccatum est, siue leue, siue graue iuxta qualitatem materiæ, & minor materia requiritur in Canone ad constituendum graue peccatum, quàm in alijs partibus Missæ.

Sed quamuis aliqui non extendant paruitatem materiæ in Canone, nisi ad duo, vel tria, aut ad summum quatuor verba; nihilominus Pasqualig. *quæst. 202. num. 7.* existimat non esse attendendam quantitatem verborum, sed significationem vnde probabile putat cum Berual. non esse mortale, omittere octo, vel decem nomina Sanctorum, quia talis omisso non inducit variationem significationis: & multi, quos sequitur Dian. *p. 2. tract. 17. resol. 14.* docent non esse mortale omittere in cōsecratione particulam enim; & addūt Sor apud Tambur. *Meth. Miss. lib. 2. cap. 5. §. 2. num. 3.* & Cabrera apud eundem Dian. *loc. cit.* aithoc esse verum, etiam si omitteretur ex contemptu, dummodo contemptus sistat intra limites illius levis materiæ; & ratio est quia contemptus diuinæ legis determinatus ad materiam peccati venialis solum est culpa venialis. Probabilius tamen putant esse mortale, etiam secluso contemptu, Trullench. *de Sacram. lib. 3. cap. 3. dub. 1. num. 7.* & Castropal. *part. 4. tract. 21. punct. 7. num. 1.* & plures apud ipsos.

Hoc autem intelligendum est si fiat de data opera: nam quādo omitteritur, vel additur aliquid ex negligentia, nō excedere culpam venialem docēt cōmuniter Doctores, inter

inter quos aliqui affirmant, addere aliquid in Missa nunquam esse peccatum mortale, nisi addatur animo inducendi nouum ritum. Sed à contraria opinione communi, & vera non est recedendum.

24 Ex dictis inferitur non esse mortale omittere *Gloria*, & *Credo*, uel quid simile, ut cum de Lug. docet Tambur. *loc. cit. num. 5.*

Imò Sacerdos in Missa solemni omittere poterit sine vlla culpa Epistolam, & Euangelium, quæ à Diacono, & Subdiacono cantantur; ita docet cum alijs Dian. *p. 2. trakt. 24. ref. 42. & par. 5. trakt. 13. ref. 95.* Et Sanch. *lib. 7. conf. 2. dub. 13. num. 3.* ex Nauarro, & alijs asserit, huiusmodi Sacerdotem melius facturum, si dum hi cantant Epistolam, & Euangelium, ipse attentè audiat: quæ opinione Bartholom. à S. Faust. apud eundem Dian. communem, & ueriores appellat.

Quam Doctrinam Tambur. *loc. cit. nu. 6.* extendit ad *Gloria*, & *Credo*, Prophetias Sabbati Sancti, Passionem Domini, & similia: quam opinionem propter auctoritatem DD. tunc sequi poterunt, saltem qui ob debilitatem oculorum sine graui incommodo legere non possunt.

Et hic omittere nolo, quod idem Tambur. *loc. cit.* docet ex Sanch. & Suar. nō bene facere recitantem Officium in Choro, (& idem dic cum socio,) si recitet submissa uoce ea, quæ alij dicunt, quia obmurmurando alijs molestiam asserre potest: & hoc innui, quia quosdam scrupulosiores hoc facere non ignoro.

25 In Oratione *A cunctis* litera N. exigit nomen Patroni, seu Titularis, qui si esset S. Michael, vel similis, vel S. Ioa. Baptista, nominatur ante Apostolos: quod si dicatur Missa de Patrono, vel fuerit nominatus ante Apostolos, nominetur Compatronus si adsit, alioquin potest nominari alius Sanctus ad libitum, ex Bauldr. *par. 3. tit. 9. pag. 222. num. 8.* vnus inquam, non plures, ut aliqui non benefaciunt: est enim aliquid addere Missæ contra prohibitionem Pij V.

26 Oratio pro se ipso Sacerdote non debet dici coram Prelato, vel Principe ex Gauiant. & alijs: idem seruandum in Missa cōuentuali coram toto Clero, tunc enim pro omnibus potius decet orare.

27 In Ferijs Aduentus quando repetitur Missa Dominica post Graduale omittitur Alleluia, cum versu, & à Septuagesima ad fer. 4. Cinerum omittitur Tractus: patet ex *Rubric.*

28 In Missis votiujs, quæ dicuntur infra Octauam habentem Præfationem, dicitur Præfatio de Octaua, nisi habeant propriam quam si habeant, & Octaua habeat etiam *Communicantes*, dicitur præfatio Missæ votiuæ, & *Communicantes* de Octaua. Idē seruandum in Festo infra Octauam occurrēte licet esset 1. Classis, & nulla Octauæ fieret commemoratio. Excipitur tamen Octaua Natiuitatis Domini, in qua dicitur in omnibus Missis præfatio Natiuitatis Domini: & dies Octaua S. Stephani, in qua, licet sit infra Octauam S. Ioannis Euangelista, di-

citur tamen Præfatio Natiuitatis; Gauant.
par. 1. tit. 12. lit. C. pag. 35.

29 In Missis tam festiuis, quàm votiuis,
exceptis prædictis casibus, dicitur semper
Præfatio de tempore, nisi ad hæc propria, &
in Missis Defunctorum semper Præfatio
communis; Bauldr. & Gauant. & in Missa
solemni de Vigilla, aut de feria privilegia-
ta quæ cantatur in aliquo Festo, cantatur
Præfatio de tempore, aut communis, non
festi. Vide Bauldr. p. 3. cap. 7. tit. 12. pag. 225.
Idem dicendum de Missa, quæ cantatur pro
re graui in paramētis violaceis infra Octa-
uas, aut in die festo habente Præfationem
propriam; in ea inquam cātantur Præfatio
de tempore, aut communis, non Octauæ,
aut Festi, quod deducitur ex supradictis.

Secus si in Sabbato, quando recitatum
est officiū B. M. V. celebretur Missa uotiuā
de aliquo sancto; tunc enim 2. oratio erit
de B. V. & de eadem dicetur præfatio, nisi
missa uotiuā habeat propriam, quia illa est
Præfatio conueniens illi diei, & non potest
assignari ratio, cur debeat fieri commemo-
ratio B. V. & non dici de eadem Præfatio.

30 Infra Octauas, si occurrat aliqua vigi-
lia, dicitur missa de vigilia, licet Officiū
dictum sit de Octaua, Excipitur tamen
Octaua Corporis Christi, in qua dicitur
Missa Octauæ cum commemoratione uigi-
liæ *Rubric. tit. 3.* & idem seruandum in qua-
tuor temporibus, & fer. 2. Rogationum *Ru-
bric. loc. cit.* in quibus dicitur Missa feriæ
cum commemoratione Octauæ.

31 In Quadregesima, & Quatuor Tem-
poribus, si occurrat vigilia, Missa dicitur
de feria cum commemoratione Vigiliæ;
sed in Aduentu dicitur de Vigilia cum co-
mmemoratione Auentus: in Duplicibus ve-
rò 1. Classis nulla sit cōmemoratio Vigiliæ,
neque in Officio, neque in Missa, *Rubric.
loc. cit.*

32 In Missis votiuis dicitur semper in fi-
ne Euangelium S. Ioannis. itē quādo Missa
concordat cum Officio nisi in Officio lecta
sit 9. lectio de Homilia: Quart. p. 1. tit. 4.
dub. 1. & tit. 13. num. 2.

33 Missa uotiuā de sancto sumitur ex eīf-
dem festo, si habeat propriam mutādo ver-
bum *Natiuitatem* in *Commemorationem*, &
tacendo uerba incōgrua: Sin minus sumi-
tur ex Communi, habita ratione temporis
Paschalis, & non Paschalis, Quar. *loc. cit.*

34 Si exigatur Missa de Assumptione, vel
alia Festiuitate B. M. dicatur uotiuā de tē-
pore, cum intēctione cultus illius Mysterij,
inquit Gauant. cum alijs apud Pasqualig.
quest. 248. Contrarium tamen docent Ca-
stald. *lib. 2. sect. 6. cap. 4.* Alcocer. Auerf.
quos refert, & sequitur Escobar. *tom. 3.
p. 1. lib. 21. problem. 110. num. 517.* nec re-
probat Dian. *par. 3. tract. 6. res. 101.* certum
est, si exigatur infra Octauas dictarum Fe-
stiuitatum, dici debere de Octaua, licet ea
die non fieret Officiū, vt supra num. 5. di-
ctum est.

25 Quod si infra annum petatur Missa
Dominicarum, vel Fectorū mobilium, di-

ci nō debet: sed si huiusmodi Missæ dicantur, peccare solum venialiter, docent cōtra Megal. fere communiter, & videri potest Dian. p. 3. tract. 6. res. 102. & Quar. part. 1. tit. 4. dub. 5. ratio est, quia qualitas Missæ nō cadit sub graui præcepto, etiam in Dominicis, & festis solemnibus, ut docet cum alijs Pasqualig. loc. cit. quod debet intelligi secluso scandalo, & contemptu.

36 Missæ uotiuæ ex rationabili causa (sine qua esse peccatum ueniale, docet cum alijs idem Pasqualig. quæst. 237.) possunt dici quocumque die, quando non est Dominica, vel Duplex, uel alia dies, in qua prohibetur fieri de Festo duplici ex Decret. S. R. Cōgreg. 28. Augusti 1627. uidelicet 1. infra Octauas Epiphaniæ, Paschatis, & Pentecostes, 2. in Vigilijs Natiuitatis Domini, & Pentecostes, 3. fer. 4. Cinerum, 5. & in tota maiori hebdomada.

37 In festis duplicibus, etiam nō de præcepto (multo magis, in prædictis diebus) non possunt celebrari Missæ de *Requiem*, etiam ad Altare priuilegiatum, ut docet cum communi Dian. par. 4. tract. 4. res. 233. (licet Pasqualig. quæst. 740. contrarium asserat,) neque ad adimplendam voluntatem Testatorum ex nouo Decreto S. R. C. sub *Alexando VII. Die 5. Augusti. 1662.*

38 Possunt tamen ex rationabili causa cantari Missæ tam uotiuæ, quam de *Requiem*, quia supradictum Decretū prohibet solum Missas priuatas.

In Florentina Synodo *Anni 1645. tit. 1. cap. 8.*

Miscellanea ad Missam, 125
cap. 8. §. 18. & 19. huiusmodi Missæ cātatæ prohibentur solum in Festis de præcepto, & infra Octauas Paschatis, & Pentecostes, & in die Octaua istarum duarū solemnitatū, & Epiphaniæ Domini: Missa uero pro Defunctis, quæ cantatur in die tertio, septimo, & trigésimo, & in Anniversario cantari posse nō solum in Duplicibus, uerū etiā in Ferijs, & infra Octauas priuilegiatas in quibus prohibetur fieri de Festo Duplici, docet cum alijs idem Pasqualig. quæst. 284.

39 Certum est Missam de *Requiem*, infusculo corpore, (& ex eodem Pasqualig. quæst. 285. etiam si non sit præsens) cantari posse etiam in Festis de præcepto. Excipit tamē Gauant. part. 1. tit. 1. num. 2. Duplicia primæ Classis; Sed supracit. Pasqualig. loc. cit. excipit solum diem Natiuitatis Domini, & primam diem Paschatis, & Pentecostes; imò quæst. 286. concedit etiam cantari posse fer. 5. in Cena Domini ante Missam de die, & Sabbato Sancto, siue æte, siue post Missā de die, & citat pro hac sua opinione Durand. & Gauant. par. 1. tit. 5. nu. 2. lit. X. Sed Gauant. hoc concedit solum, quando cadauer sine Missa sepeliri non potest absque scandalo, quod certē in nostra Dicecesi non contingit: & idē eandem regulā assignarem, quæ assignatur infra num. 40. de Missa, quæ cātatur ad concursū populi. Et notādum est, quod Pasqualig. in eadem quæst. 186. docet, quod ubi nō est commoditas cantandi Missam, potest prædictis

diebus dici Missa priuata de *Requiem*, in sepulchro corpore, & *quæst.* 243. affirmat Missam uotiuam solemnem pro re graui cantari posse quocumque die, licet Gaudentius excipiat solemnitates maiores.

40 Verum quidem est, Missam, quæ cantatur non pro re graui, sed ob solum concursum populi, ut sit in translatione festorum, & ex Bauldr. p. 3. cap. 7. tit. 6. pag. 219. etiam pro re graui non posse cantari i. Dominica prima Aduetus. 2. Feria IV. Cinerum, 3. Dominica prima Quadragesimæ, 4. Dominica Palmarum cum tota maiori hebdomada, 5. Dominica Resurrectionis, 6. Dominica Pentecostes, & duobus sequentibus diebus utriusque, 7. Die Natiuitatis Domini, 8. Epiphaniæ, 9. Ascensionis, 10. & Corporis Christi, ut habetur in Rubr. *Missal. Recogn. tit. 6. de transl. festor.* sed quādo potest cātari, posse etiam in Missis priuatis fieri commemorationem Festi, quod trāsfertur, docet idem Bauldr. loc. cit. contrarium tamen tenendum est, cum Quart. par. tit. 6. dub. 2. quia Rubric. quæ cōcedebat huiusmodi cōmemoratio. in Missis priuatis, in Missali recog. sublata est.

Quando cantantur huiusmodi Missæ nulla in eis fit commemoratio: Et hoc est verum, etiam si non possit cātari alia missa concordans cum Officio: sufficit enim ut concordent cum Officio missæ priuata: alioquin si in die *uēbi gratia* Dominicæ cantaretur missa uotiuā ad cōcursum populi, & in ea fieret commemoratio Domini-

nica.

nica cum Euangelio in fine, non uideretur missa uotiuā, sed Officij: & hæc confirmatur à regula uniuersali superius dicta, quod in missis uotiuis semper dicitur Euangelium S. Ioannis in fine.

Sed ubi obligatio est cantandi missam conuentualem, cantantur duæ missæ, conueniunt post Tertiam, uotiuā post Nonam; & ubi nō potest cantari missa, posse in similibus casibus dici missam uotiuā priuatam docet Pasqualig. *quæst.* 244.

Hæc, quæ de missis solemnibus præter institutum dicta sunt, scire non erit inutile: redeamus ad missas priuatas.

41 In missa quotidiana pro Defunctis 2. Oratio dici potest ad libitum. 3. semper Fidelium Casanou. de Miss. Defun. n. 7.

42 Oratio pro Patre, & Matre, dicitur solum pro Patre, & Matre Sacerdotis, & quādo dicitur pro altero tantum, nominatur tamen uterque initio Orationis, deinde nominatur solus Defunctus idem n. 8.

43 Sequentia Defunctorum dicitur semper quando dicitur una tantum Oratio, ut in die Obitus, Anniversario, Exequijs, & quoties canitur missa cum aliqua solemnitate, quo casu missæ priuatae debent sequi solemnem, nisi aliquid obstat. Quando uerò dicuntur plures Orationes, Sequentia potest dici, & omitti ad arbitrium Sacerdotis, patet ex Rubric. plura de missis Defunctorum habebis infra tit. 3.

44 Missæ uotiuæ, & de *Requiem* satisfieri missa corrente docent cōmuniter DD. sed

sine rationabili causa peccaretur (venialiter quidem, nisi interfuisset iuramentum) contra fidelitatem: nam petēs Missam fraudaretur illa particulari intercessione, & Defuncti illo speciali suffragio, quod eis provenit ex Missa de *Requiem*; quā illis magis prodesse, quam currētem, etiam supposita intercessione sancti, de quo celebratur, latē probat Pasqualig. *quæst.* 287.

45 Missam celebrandam ad Altare privilegiatum, alibi celebrare est peccatū mortale; ita communiter DD. nullum tamen adesse onus restitutionis (nisi quid supra consuetum stipendium receptum sit) docet Pasqualig. *quæst.* 743. ubi etiam excusat à mortali obligatum quotidie, vel pluries in hebdomada in dicto Altari celebrare, si alibi celebret paucis vicibus in anno Garz. tamen in *sum. tract. 3. diff. 11. dub. ult. nu. 11.* vult, celebrantem in alio Altari teneri ad aliquam compensationem per alia opera satisfactoria; sed Pasqualig. *loc. cit.* contrarium probat. Alij vero te obligant ad repetendum sacrificium sic cum alijs docet Fagund. 1. *Eccles. præcept. lib. 3. cap. 9. num. 7.*

Sed cum dentur talia Altaria privilegiata, in quibus celebrādo separari potest indulgētia ab obligatione Sacrificij, ut dicitur infra *num. 52.* (quale est Altare privilegiatum in Metropolitana Ecclesia Florentina) dicerem teneri celebrare, si sine magno incomōdo posset in vno ex dictis Altaribus, & Sacrificij fructum applicare illi, pro quo tenetur celebrare extra Altare pri-

privilegiatum; indulgentiam uerò applicare illi, pro quo in Altari privilegiato celebrare omisit, & sic paruo negotio unicuique ius suum tribuitur.

46 Qui tenetur ex onere Capellanix celebrare in determinata Ecclesia, siue Altari non potest sine mortali, absque licentia Episcopi alibi celebrare, nisi adsit iusta causa, vel legitimum impedimentum. Non peccaret tamen mortaliter, si per paucos dies alibi celebraret; & cum causa, neque venialiter. Pasqualig. *quæst.* 1139. concedit pro paruitate materiae 20. dies in anno non continuatos, sed interpolatos.

47 Nullum quoque esset peccatum alibi celebrare, quando obligatio esset imposita non intuitu loci, sed solius Sacrificij, quod plerumque sequitur in stipendijs manualibus, & aduentitijs, quæ ad Sacrificia deferri solent sine determinatione Altaris: quod posse etiam contingere in oneribus Capellanix affirmant aliqui apud eundem Pasqualig. *loc. cit.* quod tamen non posse præsumi, quando locus determinatus est, idem bene ostendit.

48 Differre celebrationem Missarū, quando debentur ex Iustitia, est peccatum mortale: ita DD. communiter. Datur tamē paruitas materiae, quā, si non fuerit tempus determinatum, docent aliqui esse integrū mensem, alij duos, alij denique tres menses, quas opiniones Tamburin. *Metb. Miss. lib. 3. cap. 1. §. 2. numer. 4.* uocat omnes probabiles, nisi ex alijs circumstantijs con-

Et de intentione peccatis.
49 Si verò tempus fuerit determinatum erit siue mortale, siue veniale iuxta qualitatem damni, quod ex dilatione temporis inferitur, cui applicandum est Sacrificium. Idem *loc. cit.*

50 Dixi ex iustitia, nam missas liberaliter promissas, etiam si promissio fuerit acceptata, non solum differre, sed omnino omittere non esse mortale, secluso voto, aut iuramento, docet ibidem *num. 18.* Sed adde hanc limitationem, nisi ille, cui promittitur, teneatur eas celebrandas curare ex iustitia, quia tunc cum ipsius onus subeas, contrahis obligationem iustitia, & teneris iuxta mortali, aut eas celebrare, aut promissum munere.

Imò unam, aut alteram missam, etiam iuramento (liberaliter tamen) promissam non celebrare, esse solum veniale docet ex doctrina Sanchi *ibidem, num. 22.* quod verum puto, si quis plures promississet, & unam, aut alteram omitteret. Sed si unam tantum cum iuramento promississet, & sine causa non impleteret, non video, quo capite excusari possit à mortali.

51 Tanto magis qui accepto stipendio pro celebranda missa in quocumque Altari, sponte promitteret, se celebraturum in privilegiato, & alibi sine causa celebraret, solum peccaret venialiter: ratio est, quia in his, & similibus casibus fidelitas solum offenditur, non iustitia.

52 Indulgentiam Altaris privilegiati esse

ali-

aliquando separabilem ab applicatione Sacrificij, ita ut possit Sacerdos vni applicare fructum, alteri Indulgentiam; docent cum alijs Suarez, & Quintana, quos refert, & sequitur Dian. p. 9. tract. 2. resol. 5. quod contingit quando in privilegio dicitur, Celebrans in tali Altari liberos unam Animam à Purgatorio; in hoc enim casu non requiritur applicatio Sacrificij pro lucranda Indulgentia; & sic qui tenetur ex stipendio celebrare pro aliquo, non in Altari privilegiato, potest in privilegiato celebrare, & applicare fructum, cui tenetur ex iustitia, & Indulgentiam, cui maluerit: ita docent etiam Pasqualig. & Quart. *punct. 1. tit. 5. dub. 12.* Quando verò dicitur in Privilegio liberos Animam, pro qua celebraveris, Indulgentia à fructu Sacrificij separari non potest: ita *DD. cit.*

53 Probabilius est sola Missa de Requiem acquiri Indulgentiam, & consequenter satisfieri obligationi celebrandi in Altari privilegiato, nisi expresse concedatur à Pontifice privilegium pro qualibet Missa: Ita Quart. *loc. cit. dub. 17.* & de hac re afferuntur a Barbos. apud eundem declarationes S.R.C. Aliqui tamē putant satisfieri qualibet Missa, nisi in privilegio expresse requiratur Missa de Requiem. Videri possunt apud *DD. supra citatos*, præsertim apud Dian. p. 9. tract. 2. resol. 8.

54 Præceptum, quod imponitur ab Episcopo Presbiteratus ordinem suscipientibus, celebrandi tres Missas in tribus im-

mediatè diebus post primam, debet intelligi saluis Rubricis Missalis: Non enim decet, ut in Festo magnæ solemnitatis audiat missa votiua de Spiritu Sancto, de B. M. & de *Requiem* ita Gavant. & alij communiter.

55 Probabile quoque est tale præceptum non obligare ad applicationem Sacrificij, & colligitur ex ipsis verbis Episcopi, qui post tale onus impositum addit: *Et omnipotentem Deum etiam pro me orate*, ut in *Pontif. de ordinat. Presbyteri*. Quæ verba essent superflua, si ipsi applicandus esset fructus Sacrificij.

Quod etiam concedit Pasqualig. *quæst. 360.* quoad missas Spiritus Sanctij, & B. M. non tamen quoad illam pro Defunctis: & merito: pro Defunctis enim celebrare, inquit ille, nihil aliud est, nisi Sacrificij fructum ipsis applicare. Verum quidem est, quod etiam sequendo opinionem Pasqualig. licebit accipere stipendium etiam pro missa, quæ celebratur pro Defunctis. Docet enim cum alijs Quar. in *append. de Sacrif. quæst. 2. punct. 20. & quæst. 4. punct. 3. diff. sic. 4.* posse unico Sacro satisfieri multiplici oneri, quando vnum tantum est iustitiæ, & cætera, aliarum virtutum, quod debet intelligi, dum modo applicetur absolute pro eo, cui debetur ex iustitia, alteri verò sub conditione quatenus ipsi quoque prodesse possint; nam si offerretur absolute pro veroque, & hæc opinio non esset vera, non satisfaceret obligationi iustitiæ,tribuendo partem appli-

applicationis Sacrificij, cui tota debetur, & hæc applicatio sub conditione potest fieri in omnibus Missis, nam sic nullam iniuriam danti stipendium facis, & alijs multum prodesse potes.

56 Ex dictis tamen inferri non potest, quod Sacerdotes alicui Centuriæ adscripti, possint pro ijs Missis, quas tenentur celebrare pro Confratribus Defunctis, stipendium sumere; quia licet talis obligatio, quatenus solum iuramentum respiceret, esset quidem obligatio Religionis, non Iustitiæ; Nihilominus, quia huiusmodi iuramentum adhæret contractui, videlicet mutuarum promissioni inter Sacerdotes inter celebrandi tres, aut quinq; Missas pro quolibet Cōfratre Defuncto, habet etiam obligationem Iustitiæ. Præterea in omni contractu seruari debet æqualitas; cum ergo talis promissio cōmuniter intelligatur de celebrandis Missis sine receptione stipendij, qui secus faceret non seruaret æqualitatem, & cum simus in re graui, peccare mortaliter, & semper remaneret cum onere satisfaciendi.

57 Insuper prædictæ obligationi satisfieri non potest applicando fructum specialissimum Sacrificij, scilicet eam partem, quæ ipsimet Sacerdoti contingit: quamuis pro ea posse recipi nouum stipendium docuerint multi etiā post *Decretum Urbani VIII.* quos refert nouissime Amadeus Guimeneus *tract. de Sacrif. propof. 2. num. 2.* nam contra istā opinionem prodij Sacra Congre-

mediatē diebus post primam, debet intelligi saluis Rubricis Missalis: Non enim decet, ut in Festo magnæ solemnitatis audiat missa votiuā de Spiritu Sācto, de B. M. & de *Requiem* ita Gauant. & alij communiter.

55 Probabile quoque est tale præceptum non obligare ad applicationem Sacrificij, & colligitur ex ipsis verbis Episcopi, qui post tale onus impositum addit: *Et omnipotentem Deum etiam pro me orate*, ut in *Pōt. de ordinat. Presbyteri*. Quæ verba essent superflua, si ipsi applicandus esset fructus Sacrificij.

Quod etiam concedit Pasqualig. *quæst.* 360. quoad missas Spiritus Sanctij, & B. M. non tamen quoad illam pro Defunctis: & merito: pro Defunctis enim celebrare, inquit ille, nihil aliud est, nisi Sacrificij fructum ipsis applicare. Verum quidem est, quod etiam sequendo opinionem Pasqualig. licebit accipere stipendium etiam pro missa, quæ celebratur pro Defunctis. Docet enim cum alijs Quar. in *append. de Sacrif. quæst.* 2. *punct.* 20. & *quæst.* 4. *punct.* 3. *diffic.* 4. posse vnico Sacro satisfieri multiplici oneri, quando vnum tantum est iustitiæ, & cætera aliarū virtutum, quod debet intelligi, dum modo applicetur absolute pro eo, cui debetur ex iustitia, alteri vero sub cōditione quatenus ipsi quoque prodesse possit; nam si offerretur absolute pro veroque, & hæc opinio non esset vera, non satisfaceret obligationi iustitiæ, tribuendo partem appli-

applicationis Sacrificij, cui tota debetur, & hæc applicatio sub cōditione potest fieri in omnibus Missis, nam sic nullam iniuriam danti stipendium facis, & alijs multum prodesse potes.

56 Ex dictis tamen inferri non potest, quod Sacerdotes alicui Centuriæ adscripti, possint pro ijs Missis, quas tenentur celebrare pro Confratribus Defunctis, stipendium sumere; quia licet talis obligatio; quatenus solum iuramentum respiceret, esset quidem obligatio Religionis, non Iustitiæ; Nihilominus, quia huiusmodi iuramentum adheret contractui, videlicet mutue promissioni inter Sacerdotes inter celebrandi tres, aut quinque Missas pro quolibet Cōfratre Defuncto, habet etiam obligationem Iustitiæ. Præterea in omni contractu seruari debet aequalitas; cum ergo talis promissio cōmuniter intelligatur de celebrandis Missis sine receptione stipendij, qui secus faceret non seruaret aequalitatem, & cum simus in re graui, peccare mortaliter, & semper remaneret cum onere satisfaciendi.

57 Insuper prædictæ obligationi satisfieri non potest applicando fructum specialissimum Sacrificij, scilicet eam partem, quæ ipsimet Sacerdoti contingit: quamuis pro ea posse recipi nouum stipendium docuerint multi etiam post *Decretum Urbani VIII.* quos refert nouissimè Amadeus Guiménus *tract. de Sacrif. propos.* 2. num. 2. nam contra istā opinionem prodij Sacra Congre-